

SEMITIC STUDY SERIES

School of Theology at Claremont

1001 1367037

BY

ISRAEL MORRIS JASTROW Jr.

University of Pennsylvania

Nº. III

THE HEBREW TEXT OF THE BOOK

OF

ECCLESIASTICUS

EDITED

WITH BRIEF NOTES AND A SELECTED GLOSSARY

BY

ISRAEL LÉVI

BS
1762
1904

LEIDEN
E. J. BRILL
1951

SERIES

Theology Library

SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

SEMITIC STUDY SERIES

EDITED BY

RICHARD J. H. GOTTHEIL and MORRIS JASTROW Jr.
Columbia University. University of Pennsylvania.

8
162
904

✓
SEMITIC STUDY SERIES

EDITED BY

RICHARD J. H. GOTTHEIL and MORRIS JASTROW Jr.
Columbia University. University of Pennsylvania.

Bible. OT. Apocrypha. Ecclesiasticus.
" Hebrew. 1904.
N°. III.

THE HEBREW TEXT OF THE BOOK

OF

ECCLESIASTICUS

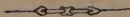
EDITED

WITH BRIEF NOTES AND A SELECTED GLOSSARY

BY

ISRAEL LÉVI

(École des Hautes Etudes, Paris).

LEIDEN
LATE E. J. BRILL.
1904.

First Pub. 1904
Theology Library
reprinted 1951

SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

PREFACE.

The discovery of the greater part of the original of Ecclesiasticus is one of the most interesting events in the history of Biblical literature and of the Hebrew language. This book, the real title of which is "Wisdom of Jesus, son of Sira", is the first Hebrew work in which the author has disclosed his name, and the age of which may be determined with quasi-certainty. It was composed between 200 and 180 B. C., and forms a transition between Biblical and rabbinical literature. But, in order that these advantages might be appreciated, it was necessary to possess the text in its original form. For a long time this book had circulated among the Jews, although it was not canonical and could not serve as a theme for public preaching (see Bab. Talmud, *Sanhedrin* 100 b.). Certain Palestinian and Babylonian doctors, of the III^d and IVth centuries, also Saadia (Xth century), and Nissim of Kairwan (XIth century) cite numerous passages from it. Saadia even tells us (*Sefer Hagaluy* ed. Harkavy,

Studien u. Mittheilungen, V, 150) that it was, like the Biblical texts, divided into verses punctuated and accentuated. But, from the XIIth century on, all trace of it disappears; and it is known only from the Greek and Syriac translations and from works derived from them. The Greek version was the more precious owing to the fact that it had been composed by the grandson of the author in or about 132; the Syriac version was useful also, having been made directly from the original. To-day, happily, we have the original itself, i. e., two thirds of it. The discovery of the various fragments has taken place successively since 1897; in that year Mrs. LEWIS and Mrs. GIBSON bought in the Orient a parchment sheet bearing Hebrew characters the importance of which they suspected. Dr. S. SCHECHTER, then professor at Cambridge (England), to whom they showed their find, recognized at once in it Chaps. XXXIX—XL of Ecclesiasticus, though the page was much damaged, and the reading of the characters was not always easy. Shortly thereafter, Dr. NEUBAUER and Mr. COWLEY found the continuation of that page in fragments bought by Prof. SAYCE, also in the Orient. These pages belonged to the famous Genizah of the Ezra Synagogue in Cairo, of which the author of *Eben Saphir* had given an account. Dr. SCHECHTER then went to Cairo and from there brought back the full contents of that Genizah, discovered there other sheets of the same copy (which he called

B) and a great portion of another manuscript (A), as well as fragments of selected passages from our book (D). But merchants had brought into Europe portions of the same Genizah. Through them the British Museum acquired two pages from ms. B., Dr. GASTER and I portions of ms. D., Mr. ELKAN ADLER of ms. A. I was happy enough to find in the part I bought, thanks to the liberality of Baron EDMOND DE ROTHSCHILD, one page from a fourth ms. (C.) which used in conjunction with part of ms. B., serves to verify the readings of the latter.

These different fragments may be classified as follows:

Ms. A. In the library of Cambridge University: 3, 6 to 16, 26 (with lacuna from 7, 29 to 11, 34).

In the possession of Mr. ELKAN ADLER of London: 7, 29 to 11, 34.

Ms. B. In the Cambridge University Library: 30, 11 to 31, 11; 32, 1b to 33, 3; 35, 9, to 36, 21; 37, 27 to 38, 27; 49, 11c to the end.

In the British Museum: 31, 12—31; 36, 24 to 37, 26.

In the possession of Mrs. LEWIS and Mrs. GIBSON in Cambridge: 39, 15c to 40.

In the Bodleian Library, Oxford: 40 to 49, 11.

Ms. C. In the Library of the Consistoire Israelite in Paris: 36, 24 to 38, 1.

Ms. D. In the Cambridge University Library: 4, 23b,

30—31; 5, 4—8, 9—13; 36, 16; 25, 7 or 8, 12, 16—23; 26, 1—2.

In the possession of the Rev. Dr. GASTER of London: 18, 30—31; 19, 1—2; 20, 4—6; 37, 19, 22, 24, 26; 20, 12(?).

In the Library of the Consistoire Israelite in Paris: 6, 18—19, 28, 35; 7, 1, 4, 6, 17, 20—21, 23—25.

The most curious of these manuscripts is B, because of the glosses it contains on both margins. First of all must be noted the Persian glosses from which we infer that the scribe was a Persian, and that he had consulted, besides the copy which he reproduced, *two* other mss. It is precisely the variants of these mss. which he notes, indicating by the sign ° the word to which they refer. He did this work with such care that he has even noted variants either purely orthographic or entirely devoid of sense. This scribe treated Ecclesiasticus like certain books of the Bible, Proverbs, Job etc.: the verses are divided into two hemistiches, separated by a wide blank space; the end is accompanied by the two traditional points (סוף פסוק). In addition, the paragraphs are indicated by an empty space or by the letter פ = פסקה (paragraph). At times words or sentences are punctuated. These divisions are not in ms. A.; there the verses follow one another without interruption, though the final points have not been omitted. In order to preserve the division into hemistiches we have noted

them also in Ms. A. The same may be said of ms. C. These two last manuscripts have whole verses punctuated and accentuated; which confirms the information given by Saadia.

The copyist of ms. A. did not always understand what he wrote; for this reason he has at times copied the verses badly and spoiled the text. Like the copyist of B., he overindulges the use of *matres lectionis*. He also has added marginal glosses; but these are only corrections. Often even he has merely put the reference sign, without indicating the correction; and corrections are often made by means of punctuation.

These various mss. are certainly ancient; but all that can be positively stated is that they are anterior to the XIIth century.

Among the marginal glosses in B. there are some which concern merely the form, but there are others which completely change the meaning. At times these conform to the Greek translation, while the reading of the text is in accordance with the Syriac, and vice versa. This fact at first led to the belief that our Hebrew text is the work of a Jew who had tried to *reconstruct* the original by consulting concurrently the Greek and Syriac texts, and that the numerous variants of one and the same passage are as many attempts at re-translation. The discovery of manuscript C. has definitely killed this hypothesis, as the marginal glosses of B. coincide in almost every case with

the readings of ms. C., even in respect to misspelt words and manifest alterations.

Other peculiarities in A. as well as in B. are more surprising. In many places the same verse appears in two forms, of which one generally agrees with the Greek and the other with the Syriac. But what is more, the doublet which agrees with the Syriac contains matter lacking sense which can only be explained as a *false interpretation of the Syriac*; and in that case the sentence is conspicuous by the platitude and late character of the language and syntax, as well as by the rupture of the parallelism, to which the author evidently held. One is therefore constrained to admit that these verses are *retranslations of the Syriac*. The same must be said of certain fragmentary verses.

These facts, although surprising, are not extraordinary. On one side, it is known that the Syriac version of the Apocrypha was read by the Jews; Nahmanides, in the XIIIth century, cites passages in Syriac of the Book of Wisdom and of Judith. Whole books even, such as Susannah, Bel and the Dragon, found their way, in their Syriac form, into certain Midrash collections. Nothing is more instructive in this respect than the Targum of Proverbs which is derived from the Syriac version. But on the other hand we see in the Syriac version of Proverbs a phenomenon analogous to that of our text: subsequent revision on the

basis of the Greek version, though in most cases the corrections and additions introduced by this revision are unnecessary or absurd.

The glossarist of Ben Sira did not limit himself to the additions and rectifications of which we have just treated; he has annexed to his copy the final canticle, translating it also from the Syriac, often awkwardly, as will be seen in the commentary.

It is impossible to say whether the psalm which precedes this canticle and which is found neither in the Greek nor in the Syriac, is, or is not authentic; in any case, it is surely not authentic in all its parts.

With these reservations the fact remains nevertheless that the body of the book is really the original, the very work of Ben Sira. This is sufficiently proven by the numerous errors of counter-sense committed by the translator which can be explained only as a wrong reading or interpretation of the Hebrew. But as has happened with all the texts of antiquity, ours has suffered at the hands of the scribes. The mistakes are sufficiently proven by the variants; above all, by a comparison of the Hebrew with the Greek and Syriac versions. For this reason the study of the text will be an excellent exercise in textual criticism, through which the interpretation of the Bible will be benefited. Excluding these mistakes, a great number of terms unknown in Biblical Hebrew, will be noticed, new verbal forms, borrowed mainly from Aramaic;

particularly the excessive use of the *hiphil* and *hit-pael*; rabbinic peculiarities which herald the approach of the Mishnah language, and permit us to date the books of the Bible the language of which is in general analogous to that of Ecclesiasticus. The literary care, equally novel, must not be lost sight of: titles for chapters, continuity in composition, transitions, plays upon words. What is more striking still is the artificial character of the language, full of centos from the Bible and of *apax legomena*.

As regards the text here published, it is necessary to add that where letters have disappeared in the mss., the fact is indicated by periods, the sign (°) above the letters, which is also found in ms. B., refers to marginal glosses; the same is true of the three points (· · ·) in Ms. A. The dash above the letters indicates that a restitution has been made from vestiges still visible. Brackets contain portions restored by conjecture. As a rule we have purposely left to the student the task of choosing among the divergent readings and of recognizing those which are notoriously wrong. Only words and forms not found in the Bible are included in the vocabulary. For the numbering of the chapters and verses the Greek edition of Fritzsche has been followed, except for Chaps. XXX—XXXVI.

H. designates the Hebrew text, G. the Greek version, S the Syriac version, *Latin* the vulgate version

which is the old African translation, anterior to the year 250, and which St. Jerome did not see fit to re-edit.

The student may consult the following works:

Collotype Facsimiles of the Oxford Fragment of Ecclesiasticus. Oxford, Clarendon Press, 1897.

Facsimiles of the Fragments hitherto recovered of the Book of Ecclesiasticus in Hebrew, Oxford-Cambridge University Press, 1901.

COWLEY (A. E.) and NEUBAUER (Ad.). *The original Hebrew of a portion of Ecclesiasticus*. Oxford, Clarendon Press, 1897 (Chs. XXXIX—XLIX).

SCHIECHTER (S.) and TAYLOR (C.). *The Wisdom of Ben Sira*. Cambridge 1899.

LÉVI (ISRAEL). *L'Ecclésiastique ou la sagesse de Jésus fils de Sira, texte original hébreu, édité, traduit et commenté*. Paris, Leroux 1898 and 1901.

PETERS (N.). *Der jüngst wiederaufgefundene Hebräische Text des Buches Ecclesiasticus*. Freiburg in B., Herder 1902.

RYSSEL. *Die Sprüche Jesus des Sohnes Sirachs in Apokryphen u. Pseudepigraphen des Alten Testaments* edited by E. KAUTZSCH. Tübingen 1900, and a series of articles in *Theolog. Studien u. Kritiken* 1900 et seq.

ISRAEL LÉVI.

[The present edition of Ben Sira by Mr. ISRAEL LÉVI was finished in September 1902, but its publication was unavoidably delayed by the editors.]

R. J. H. G.]

August 1903.

BEN SIRA.

CHAP. III.

מכבד אמו:	6
עבור ^a ישיגוך כל ברכות ^b :	8
וקללת אם תנתש נמע:	9
כי לא כבוד הוא לך:	10
ומרבה חטא מקלל ^c אמו:	11
ואל תעזבוהו ^d כל ימי חייד:	12
ואל תכלים אותו כל ימי חייו:	13
ותמור ^e חטאת היא תנע:	14
כחם על כפור להשבית עוניך	15
ומכעים בוראו מקלל אמו:	16
ותאהב מנותן מתנות ^f :	17

14. הנמע.

^a) Poetic form, used in the Middle-Ages; but, possibly, the ב has been lost.

^b) Deut. 28, 2. ^c) G—S: מקלה. ^d) G: תעצבוהו; Tobit 4, 3:

תעזבוהו. ^e) Like שבק in Aramaic "be indulgent"; or retranslation of S.

^f) Middle-Age poetic form; or, perhaps, an alteration of תמורת. ^g) מנרף.

^h) = S; G: בעשקך, better reading. ⁱ) = S, ■ word not well authenticated.

- 18 ^a מעט נפשך מכל גדולת עולם ולפני אל המצא רחמים:
 19 כי רבים רחמי אלהים ולענוים יגלה סודו:
 20 פלאות ממך אל תדרוש ומכוסה ^h ממך אל תחקור:
 21 במה שהורשית ^e החבונן ואין ^d לך עסק בנסתרות:
 22 וביותר ממך אל תמר ^e כי רב ממך הראית:
 23 כי רבים עשיתני בני אדם ^f ודמיונות רעות מתעות:
 24 לב כבד תבאש ^g אחריתו ^h ואוהב טובות ינהג בהם:
 25 לב כבד ירבו מכאביו ומתחולל ⁱ מוסיף עון על עון ^j:
 26 באין אישון יחסר אור ובאין דעת תחסר חכמה:
 27 אל תרוץ לרפאות ^k מכת לץ כי אין לה רפואה כי מנטע רע נטעו:
 28 לב חכם יבין משלי חכמים ואון מקשבת לחכמה השמח:
 29 אש לוהטת יכבו מים כן צדקה הכפר הטאת:
 פועל טוב ^l יקראנו בדרכיו ובעת מוטו ימצא משען:

CHAP. IV.

- 1 בני אל תלעג לחיי עני ואל תדאיב נפש עני ומר נפש ^m:
 2 דווח ⁿ נפש חסירה אל תפוח ^o ואל תתעלם ממך ^p בקי נפש:

19 ^δ. The word יגלה was written twice; the first is erased.

^a) G: ὅσα μέγας εἶ, τοσοῦτω ταπεινοῦ σεαυτὸν "the greater thou art the more thou shouldst humble thyself". S: בכל ראית (ראנת) רב בעלמא. ^b) Saadia: במכוסה. ^c) Id.: אוער נפשך. The two readings are based on one and the same text, which can not have been the one before us; the latter is probably a retranslation of S, which itself has undergone change. ^d) Id.: לא. ^e) G—S: אל תתעסק. ^f) G: כי רבים. ^g) Aramaean form = הרע "is bad". ^h) Unintelligible. G: He that loveth danger shall perish therein. ⁱ) Job 15, 20. S: אל תרוץ לרפאות ... כי. ^j) 5, 5; Ps. 69, 28. ^k) Delete. ^l) Not Hebrew. G: גומל חסד יזכר באחריתו instead of באחריתו but יקראנו is original from S, which read יקראנו (קרה = קרא). ^m) only in H. ⁿ) Delete. ^o) תפוח. ^p) ממדכרך.

- 3 אל תחמיר^a מעי דך "וקרב עני אל תבאיב:
- 3^b אל תמנע מתן ממסכיןך^b ולא תבזה שאולות^d דל^b ולא תתן לו מקום
- 6 צועק מר רוח בכאב נפשו ובקול צעקתו ישמע צורו^c:
- 7 האהב לנפשך לעדה ולשלטון עור^c הכאף^c ראש:
- 8 הט לעני אונך והשיבהו שלום בענוה^k:
- 9 הושע מוצק ממציקיו ואל תקוץ רוחך במשפט יושר:
- 10 היה כאב ליתומיםⁱ ותמור^j בעל לאלמנות:
- וואל יקראך בן ויחנך^k ויצילך משחת:
- 11 חכמות למדה בניה ותעיד^l לכל מבינים בה:
- 12 אהביה אהבו חיים^m ומבקשיהⁿ יפיקו רצון מייו^s:
- 13 ותמכיה ימצאו כבוד מייו ויחנו^p בברכת יי
- 14 משרתי קדש^r משרתיה ואלהו במא ויהא^q
- 15 שומע לי ישפט אמת ומאזין לי ייחן בחדרי מבית^r:
- 17 כי בהתנכר אלך עמו ולפנים יבחרנו^s בנסיונות:
- 17^d ועד עת ימלא לבו בי 18 אשוב אאשרנו וגליתו לו מסתרי:
- 19 אם יסור ונשותיהו^t ויסרתיהו באסורים:
- 19^u אם יסור מאחרי אשליכנו ואסגורנו לשודדים:
- 20 בני עת המון^v שמר^w ופחד מרע ואל נפשך אל תבוש:
- 21 כי יש בְּשֵׁאתִי משאת עון ויש בשת כבוד וחן:
- 22 אל תשא פניך אל^x נפשך ואל תכשל למכשוליה^y:

a) Lam. 1, 20. b) 41, 19 d. c) 41, 22 d. d) שאולות. e) Ex. 22, 22. G—S: יוצרו. f) עיר. g) הכף. h) 41, 20. i) Job 31, 18; Ps. 68, 6. j) 3, 14b. k) Only in H. l) Ps. 149, 9. m) Prov. 3, 18; 8, 35. n) G: ומשחריה. o) Prov. 8, 35; 12, 2. p) from. q) חנה. r) cf. Prov. 8, 17. s) אבחנו. t) G: וישכן לבמח. u) = S. v) Only in H. w) 20, 6. x) "against", 32, 13; 42, 1. y) Derek Erez Zutfa 1: אל תכשל בעינוך.

23	אל תמנע דבר בעולם ^a	ואל תצפין את חכמתך:
24	כי באומר ^b נודעת חכמה	ותבונה במענה לשון:
25	אל תסרב עם האל ^c	ואל אלהים היכנע ^d :
26	אל תבוש לשוב מעון	ואל תעמוד לפני שבלת:
27	אל הצע ^e לנבל נפשך	ואל תמאן לפני מושלים:
*	אל תשב עם שופט עול	כי כאשר ^f כרצונו תשפט עמו:
28	עד המות העצה ^h על הצדק	ויי נלחם לך ⁱ :
*	אל תקרא בעל שמים	ואל לשונך אל תרגל:
29	אל תהי נבהן ^k בלשוניך	ורפי ורשיש במלאכתך ^l
30	אל תהי ככלב ^m בביתך	ומור ⁿ ומתירא במלאכתך:
31	אל תהי ירך פתוחה לקחת	וקפוצה בתוך מתן:

CHAP. V.

1	אל תשען על חילך	ואל תאמר יש לאל ידי ^s :
2	אל תשען על כוחך	ללכת אחר תאות נפשך:
2 ⁱⁱ	אל תלך אחרי לבך ^t ועיניך	ללכת בחמורות ^u רעה:

30	אל תהי כאריה ^v בביתך	D. ומתפחו ^p בעבודתך ^q :
31	אל תהי ירך מושטת לשאת	ובעת השב קפודה ^r :

ואל אולתך הכלם^d. האמת^c. בחוסר^b G. = G—S. בעתו^a =
 ברצונו^e. Delete, or read^g 8, 14. Doublet of^f Doublet of 8, 14. תציע^e =
 עצה^f from syr. (Ryssell). Ex: 14, 14. Doublet of 5, 14;
 see ad loc. From^k From^k; cf. the quotation of Ben Sira in Talmud *Sanhe-*
drin 100 b: שבהרן^l. S: בעבירותך^l. m) = S. n) = G.
 o) Unintelligible; this word has another signification in Ps. 69, 9.
 p) מתפחד^p = G. q) = G. r) קפוצה (Schechter). s) Micah 2, 1.
 G—S: יש לי די^s. t) Num. 15, 39. u) חמורות.

3	אל תאמר מי יוכל כח ^a	כי ייי מבקש נרדפים ^b :
4	אל תאמר חטאתי ומה ^c יעשה לי מאומה ^d כי אל ארך אפים הוא:	
4 ^u	אל תאמר רחום ייי	וכל עונותי ימחה:
5	אל סליחה אל תבטח	להוסיף עון על עון ^g :
■	ואמרת רחמיו רבים	לרוב עונותי יסלח:
	כי רחמים ואף ענ ^h	ואל רשעים ינוח ^k רגזו ⁱ :
7	אל תאחר לשוב אליו	ואל תתעבר מיום אל יום:
	כי פתאום יצא זעמו	וביום נקם ^j תספה:
8	אל תבטח על נכסי שקר ^l	כי לא יועילו ביום עברה:
9	אל תהיה זורה לכל רוח	ופונה ^m דרך שבולת ⁿ :
10	היה סמוך על דעתך	ואחד יהי דברך:
11	היה ממהר להאזין	ובארך רוח ^o השב פתגם:

4	אל תאמר חטאתי ומה יהיה ^e לו כי ייי ארך אפים הוא:	D.
5	אל סליחה אל תבטח	
6	ואמרת רבים רחמיו	
	כי רחמים ואף עמו	
7	אל תאחר לשוב אליו	
	כי פתאום יצא זעמו	
9	אל תהי זורה לכל רוח	
10	היה סמוך על דברך ^p	
11	היה נכון בשמועה טובה	

a) כחי = מי יוכל לי a syriacism = b) Kohelet 3, 15. G: פרע יפרע or נקם ינקם. c) = G. d) Without ומה = S. e) = G—S. f) Doublet of 6 (= S). g) 3, 27. h) G—S and Saadia: ינוח. i) Saadia: עון. Cf. 16, 11. j) Is. 34 8. k) = G—S. l) 31, 6; Prov. 11, 4. m) = S. n) = G. o) Lapsus, cf. 4, 26. p) Ditto-graphy of 10 b. q) אחר. r) Not the same signification as in Koh. 7, 8.

12	אם יש אתך ענה רעך	ואם אין ירך על פיך ^a :
13	כבוד וקלון ביוד ^c בוטא ^d	ולשון אדם מפלחו:
14	אל תקרא בעל שתיים	ובלשונך אל תרגל רע ^e :
	כי על גנב נבראה בשת	חרפה רעהו בעל שתיים ^f :
15	מעט והרכה אל תשחת ^g	ותחת אוהב אל תהי שונא:
16	שם רע וקלון תוריש חרפה ^h	כן איש רע בעל שתיים:

CHAP. VI.

1	אל תפול ביד נפשך	ותעבה ⁱ חילך עליך ^j :
2	עליך תאכל ופריך תשרש ^k :	והניחתך כעץ יבש:
3	כי נפש עזה ^l תשחת בעליה	ושמחת שונא תשיגם:
4	חיד ערב ירכה אוהב	ושפתי חן שואלו שלום:
5	אנשי שלומך יהיו רבים	ובעל סודך אחד מאלף ^m :
6	קנית אוהב בניסון ⁿ קנהו	ואל תמהר לבטח עליו:
7	כי יש אוהב כפי עת ^o	ואל ^p יעמוד ביום צרה:
8	יש אוהב נהפך לשנא ^q	ואת ריב חרפתך יחשוף ^r :
	יש אוהב חבר שלחן	ולא ימצא ביום רעה ^s :

12	אם יש אתך ענה ריעיד	ואם אין שים ירך על פיך ^b :
13	כבוד וקלון ביד בוטה	ולשון אדם מפליטו:

a) 31, 6; Prov. 30, 32. b) Job 21, 5. c) ביד. d) Prov. 18, 21.
e) Needless. f) חרפה רעה על ב' ש' . g) 7, 36 b. h) Prov. 18, 3.
i) Perhaps for תבעה = תבער (Taylor). G—S ald: כשור. j) Dittogr.
of 2. k) G: תשיר, from נשר (Perles). l) 19, 2 b; Is. 56, 11.
m) Talmud Sanhedrin 100 b and Yebamot 63 b: גלה סוד לאחר מאלף
רבים יהיו אנשי שלומך. n) במסה. Saadia: בנסיון. o) 40, 23—24; 37, 4.
p) Saadia: ולא. q) 37, 24. r) 42, 1; 1 Sam. 25, 39. s) 37, 4.

ברעתך יתגדה ממך ^a :	בטובתך הוא כמוך	10
ומפניך יסתר ^c :	אם תשיג רעה ^b יהפך בך	11
ומאהביך השמר ^d :	משנאיך הברל	12
ומוצאו מצא הון:	אוהב אמונה אוהב תקופ ^e	13
ואין משקל לטובתו:	לאוהב אמונה אין מחיר	14
ירא אל ישיגם:	צורר חיים ^f אוהב אמונה	15
ובשמו כן מעשיו:	כי כמוהו כן רעהו	16 ^h
וקה לרב תבואתה:	כחורש וכקוצר קרב אליה	18
ולמחר ^g תאכל פריה ⁱ :	כי בעבדתה מעט תעבוד	
ולא יכלכלנה חסר לב:	עקובה היא לאויל	19
ולא יאחר להשליכה:	כאבן משא תהיה עליו	20
ולא לרבים היא נבִּיקָה ^k :	כי המוסר כשמה כן הוא ^j	21
וכמהו איש על חשבונו:	XXVII, 5) כלי יוצר ^l לבער כבשן	
כן חשבון על יצר אחד ^m :	6 על עבדת עץ יהי פרי	

10. — The wau had been omitted, the vowel supplied (indicated by the three dots on margin); then the letter was written above the word.

D.	...תשיג חכמה ^g :	17
	וקה לרוב תבואתה:	18
	ולמחר תאכל פריה:	כי בעבדתה מעט תעבוד

- a) 12, 9; Prov. 19, 4, 7. b) G—S: תשפל or תפול. c) 37, 4; 22, 23.
d) Saadia: הוהר. e) Perhaps a retranslation from S: רחמא דשרא;
רחמא דשרא; the original had: חביון עץ.
f) (Schechter). צרי
g) Orig. probably: בני בעוריד קבל מוסר ועד שיבה תשיג חכמה:
h) G—S: מהר. i) 51, 27. j) מוסר from סור.
k) נִבְּקָה or נִבְּקָה.
l) Understand יִבְּחֵן. m) אדם.

24	הַט שְׂכֵמְךָ וּשְׂאֵה	וְאֵל תִּקֶּץ בְּתַחבֹּלְתֶיהָ ^a :
26	דַּרְשׁ וַחֲקֹר בְּקֶשׁ וּמִצָּא ^b	וְהִתְחַזְקֶתָּה וְאֵל תִּרְפֶּה ^c :
27	כִּי לְאַחֹר תִּמְצָא מְנוּחָתָהּ	וְנִחַפְךָ לֶךְ לְתַעֲנוּג:
28	וְהִיְתָה לֶךְ רִשְׁתָּהּ כִּכּוֹן עֹז	וְחִבְלָתָהּ בְּגָדֵי כְתֵם:
29	עָלֶי זָהָב עֹלָה ^d	וּמוֹסְרֶתֶיהָ פִּתִּיל תְּכֵלֶת:
30	בְּגָדֵי כְבוֹד תִּלְבְּשֶׁנָּה	וְעִמְרַת תִּפְאָרֶת תַּעֲטֶרנָה:
31	אִם תַּחפֹּץ בְּנֵי תַחֲכֵם	וְאִם תִּשִּׂים לְבָךְ תַּעֲרֵם:
32	אִם תּוֹבֵא ^e לִשְׁמֹעַ	וְהִטָּל אֹזֶןךָ חֹסֶר:
34	כָּל שִׁיחָה חֲפוּץ לִשְׁמֹעַ	וּמִשָּׁל בִּינָה אֵל יִצְאֵךְ:
35	רָאָה מֶה ^f יִבִּין וּשְׁחֲרִיחֹו	וְתִשְׁחֹק בְּסִיפֶיךָ ^g רִגְלֶךְ:
36	וְהִתְבּוֹנֶנֶת בִּירְאָתָהּ עֲלִיוֹן	וּבִמְצוֹתָהּ וְהִגֵּה ^h תְּמִיד:
	וְהוּא יִבִּין לְבָךְ	וְאִשֹּׁר אִיּוֹתָהּ ⁱ יַחֲכִמְךָ:

CHAP. VII.

1	אֵל תַּעֲשֶׂה לֶךְ רַע וְאֵל יִשְׁיֹנְךָ רַעָה:	2	הֲרַחֵק מֵעוֹן וְיִט מִמֶּךָ:
3	אֵל תִּדְרַע חֲרוּשֵׁי עַל אַח ^k		פֶּן תִּקְצָרְהוּ שְׁבַעֲתִים:

3. The three dots on margin indicate a correction.

27	כִּי לְאַחֹר תִּמְצָא מְנוּחָתָהּ	וְתִחַפְךָ לֶךְ לְתַעֲנוּג:	D.
34	כָּל שִׁיחָה חֲפוּץ לִשְׁמֹעַ	וּמִשָּׁל בִּינָה אֵל יִצְאֵךְ:	
2—1, VII	אֵל תַּעֲשֶׂה רַע [וְאֵל] יִשְׁיֹנְךָ רַע	רַחֵק מֵעוֹן [וְיִט] מִמֶּךָ:	

^a) כְּחִבְלָתָהּ (Schechter). ^b) G—S: וְתִמְצָא. ^c) Prov. 4, 13. ^d) עֹלָה.

^e) תִּבְאֵהָ. ^f) וְתִמְצָא or וְתִמְצָא. ^g) מִי. ^h) סִיפֵי (Schechter). ⁱ) תִּבְאֵהָ or תִּבְאֵהָ. ^k) אִיּוֹתָהּ. ^j) אִיּוֹתָהּ or תִּבְאֵהָ. ^l) חֲרוּשִׁים עַל חֲמָא.

וכן ממלך מושב כבוד:	אל תבקש מאל ממשלת	4
ופניו מלך אל תתבונן:	אל תצטרך לפני מלך ^a	5
אם אין לך חיל להשבית ורון:	אל תבקש להיות מושל	6
ונתונה ^b בצע בתמימך ^d :	פן תגור מפני נדיב	
ואל תפילך ^g בקהלה:	אל תרשיעך ^e בעדת שערי אל ^f	7
כי באחת לא תנקה:	אל תקשור לשנות חט ^h	8
הי כאל נחלקה ⁱ :	אל תאיץ בצבא מלאכת עברה	15
ובצדקה אל תתעבר ^j :	אל תתקצר בתפלה	10
זכר כי יש מרים ומשפיל ^k :	אל תבו לאנוש במר רוח	11
וכן על רע וחבר יחרו:	אל תחרוש חמס על אח ^l	12
כי תקותו לא תנעם:	אל תחפץ לכחש על ^m כחש	13
ואל תישן ⁿ דבר בתפלה:	אל תסוד בעדת שרים	14
זכור עברון ^p לא יתעבר:	אל תחשיבך ^o במתי עם	16
כי תקות אנוש רמה ^q :	מאד מאד השפיל גאווה	17
גל אל אל ורצה דרכו ^r :	אל תאיץ לאמר לפרץ ^s	*
ואח תלוו ^t בזהב אופיר:	אל תמיר אוהב במחיר	18
וטובת חן מפנינים:	אל תמאס אשה משכלת ^u	19

D. וכן כמלך [מושב] כבוד:	אל תבקש מא[ל] ממשלת	4
אם אין לך חיל להשבית ורון:	אל תבקש להיות	5
כי תקות אנוש לרמה:	מאד מאד השפל גאווה	17

a) Dittogr.; read אל. b) לפני. Prov. 25, 6. c) ונתתה (Schechter).
d) = המימותך. e) Instead of תרשיע אותך. f) Delete אל, dittogr.
of b) ואל. g) See note e. h) חטא. i) אל תקוץ בצבא מלאכה 4, 1, 6; 11, 4;
כי עבודה מאל נחלקה j) Or תתעבר, cf. 5, 7. k) 4, 1, 6; 11, 4;
1 Sam 2, 3, 8; Ps. 75, 6—8. l) Prov. 3, 29. m) G—S: כל.
n) השנה = תשן. o) Cf. 7 a—b. p) עברה = עברון q) Job 25, 6.
r) Text uncertain. s) Ps. 22, 9. t) "True". u) 40, 23 b; Prov, 19, 14.

וכן שוכר נותן נפשו:	20 אל תרע עובד אמת
ואל תמנע ממנו חפש:	21 עבד משכיל חבב נפש ^a
ואם אמנה היא העמידה:	22 בחמה לך ראה עיניך ^b
ושא ^c לָהֶם נשים בנעוריהם:	23 בנים לך יסיר אותם
ואל תאיר אלהם פנים ^d :	24 בנות לך נצור שארט
ואל נכון גבר חברה:	25 הוצא בת ויצא עסק
ושנואה אל תאמן בה:	26 אשה לך אל תתעבה ^e :
ואת כהניו הקדיש:	29 בכל לבך פחד אל
ואת משרתיו לא תעזב:	30 בכל מאורך אחוב ^f עושך
ותן חלקם כאשר צוותה:	31 כבוד אל והדר כהן
זבחי ^g צדק ותרומת קדש:	לחם אברים ^h ותרומת יד
למען תשלם ברכתך:	32 וגם לאביון [הושי] ט יד
וגם ממת אל תמנע חסד:	33 תן מתן לפני כל חי
ועם אבלים התאבל:	34 אל תתאחר מבוכים
כי ממנו תאהב:	35 אל תשא לב מאוהב ^h
ולעולם לא תשחת ⁱ :	36 בכל מעשיך זכור אחרית

D.	וכן שכיר נותן נפשו:	20 אל תרע עובד אמת
	אל תמנע ממנו חופש:	21 עבד משכיל אהוב כנפש
	ושא להם בנעוריהם:	23 בנים לך יסיר אותם
	ואל תאיר להם פנים:	24 בנים לך נצור שארט
	ואל גבר נכון זכרה:	25 הוציא [בת] ויצא עסק

^a) 37, 2 ^b) = בעיניך. ^c) Ezra 9, 12. ^d) 35, 9. ^e) Ps. 119, 163.
^f) Deut. 6, 5. ^g) אשים. ^h) Corruption of מכואב, or dittogr. of ^b;
read מחולה. ⁱ) 5, 15.

CHAP. VIII.

למה תשוב על [ו]דו:	אל הריב עם איש גדול	1
למה תפול בידו:	אל ^a תריב עם קשה ממך	"
פן ישקל מחירך ^c ואבדת ^d :	אל תחרש ^b על איש לא־הון	2
וה[ון] ישגה [לב נ]דיבים:	כי רבים הפחית ^e זהב	
ואל התן על אש עץ:	אל תינץ ^f עם איש לשון	3
פן יכזב ^g לנדיבים:	[אל] תרגיל עם איש אויל	4
זכר כי כלנו חייבים:	אל תכלים איש שב מפשע	5
כי נמנה מזקנים:	אל תבייש אנוש ^h [ו]שיש	6
זכר כלנו נאספים:	אל תתהלל על גוע	7
ובחירתיהם התרמש:	אל תמש שיחת חכמים	8
להתיצב לפני שרים ⁱ :	כי ממנו ^k תלמד לקח	
אשר שמעו מאבתם:	אל תמאס בשמיע[ת] שבים	9
בעת צ[רך] להשיב פתגם:	כי ממנו ^k תקח שכל	
פן תבער בשביב אשו:	אל תצלה ^l בנחלת ^m רשע	10
לחשיבו כאורב לפניך:	אל תזוח ⁿ מפני לץ	11
ואם הלויית כמאבו:	אל תלזה איש חזק ממך	12
ואם ערכת כמשלם:	אל תערב יתר ^o ממך	13
כי כרצונו יש[פט] ^p :	אל תשפט עם שופט	14

2. Margin .: 7. לו: i. e. read: לו ק' 2.

a) = S. b) תתחר. c) 6, 14; Job 28, 15. d) Not in G—S.
e) 31, 6. f) 19, 2. g) תנץ. h) G—S: יבזוך. i) G—S: מהם.
j) 38, 3b; Prov. 22, 29. k) G—S: מהם. l) Amos 5, 6. m) בגחלת.
n) "withdraw not". o) יתר "richer". p) 4, 27*.

15	עם אכזרי אל תלך	פן הכביד את רעתך:
	כי הוא נוכח פניו ילך ^a	ובאולתו תספה:
16	עם בעל אף אל תעז מצח	ואל תרכב עמו בדרך:
	כי קל בעיניו דמים	ובאין מציל ישחיתך:
17	עם פותה אל תסתייר	כי לא יוכל לכסות סודך:
18	לפני זר אל תעש רו ^b	כי לא תדע מה ילד ^c ספו:
19	לכל בשר אל תגל לבך	ואל תדיח מעליך הטובה ^d :

CHAP. IX.

1	אל תקנא את אשת חייך	פן תלמד עליך רעה:
2	אל תקנא ^e לאשה נפשך	להדריכה על במותיך:
3	אל תקרב אל-אשה זרה	פן תפול במצודתיה:
"	עס-זונגה אל-תסתייר	פן תלכד בלקותיה ^f :
4	עם מנגינת ^g אל תדמוך	פן ישקך בפייתם:
5	בבתולה אל תחבונן ^h	פן תוקש בעונשיה:
6	אל תתן לזונה נפשך	פן תסוב ⁱ את נחלתך:
7	להתנבל במראה עיניך ^k	ולשומם אחר ביתה ^l :
8	העלים עין מאשת חן ^m	ואל תביט אל יפי לא לך:
	בעד ⁿ אשה [השחתו רבים ^o	וכן אהביה ^p באש ^q תלהט:

^a) Is. 57, 2. ^b) Word-play. ^c) Prov. 27, 1. ^d) II Sam. 15, 14.
^e) Dittogr. of 1, read תתן. ^f) 41, 20, 21 c; Prov. 6, 26. Talmud *Sanhe-*
drin 100 b and *Yebamot* 63 b: במצודתה: פן תלכד במצודתה: פן תלכד במצודתה:
^g) בחלקותיה. ^h) מנגינות. ⁱ) 41, 21 c; Job 31, 1. ^j) Num. 36, 7.
G—S: האבד. cf. Prov. 29, 3. ^k) במבואי עיר. cf. 14, 22 b.
^l) לשומט ברחבותיה. ^m) Note f. ⁿ) Talmud and G—S: בתואר;
בעד, reminiscence of Prov. 6, 26. ^o) Prov. 7, 26. ^p) אהבתה. ^q) כאש.

ואל [ת]סב עמו ^b שכור:	9 עם בעלה ^a אל תטעם
ובדמים תטה אל שחת ^c :	פן תטה אליה לב
כי קרש לא ידק ^d :	10 אל תמש אוהב ישן
וישן אחר [תש]תינו:	יין [חדש אוהב חדש
כי לא תדע מה יומו ^e :	11 אל תקנא באיש רשע
זכר כי עת ^f מות לא ינקה:	12 אל [תקנא] בזדון מצליח
ואל תפחד פחדי מות:	13 רחק מאיש [שלי]ט להרו[ג]
פן יקח [א]ת נשמתך:	ואם קרבת לא תאשם
ועל רשת תתהלך:	דע כי בין פחים תצער
ועם חכמים הסתויר:	14 ככחך ענה רעך
וכל סודך בינותם ^g :	15 עם נכון יהי ח[ש]בונך
וביראת אלהים תפארתך:	16 אנשי צדק בעלי לחמך
ומוש[ל] עמי ^h חכם: ביטה ^j	17 בחכמי ידים יחשך יושר ^k
ומשא על פיהו ישונא:	18 נורא בעד ^k איש לשון

CHAP. X.

וממשלת מבין סדירה ^m :	1 שופט עם ^l יוסר עמו
ועיר נושבת בשכל שריה:	3 מלך פרוע ישחית עיר ⁿ
ובראש עיר בן יושביו:	2 כשופט עם בן מליציו ^o

1 *b*, ∴. Referring to the word with the dots on top.

a) בעולה. Talmud, *ib.*: אל תט אצל בעלה. *b*) עמה. Talmud, *ib.*: למסוך עמה יין ושכר. *c*) Prov. 7, 27; 2, 18. *d*) Perhaps: ידביקנו. *e*) 8, 18 *b*; Prov. 27, 1; Koh. 11, 2. *f*) G—S: עד; cf. Jer. 11, 14. *g*) G—S: ייי בתורת. *h*) Unintelligible. G: "For the hand of the artificers a work shall be commended" = בחכמי ידים יושר. *i*) מעשה עם. *j*) 5, 13. *k*) בעיר. *l*) G—S: חכם. *m*) The correction is probably תדירה. *n*) עמו = G—S. *o*) Prov. 29, 12.

5	בִּיד אֱלֹהִים מִמְּשַׁלֵּת כָּל גִּבֹּר	וּלְפָנַי מִחֻקֵּק יִשְׁוֹת הוֹדוּ:
4	בִּיד אֱלֹהִים מִמְּשַׁלֵּת תָּבַל	וְאִישׁ לַעֲת יַעֲמֹד ^a עֲלֶיהָ:
6	[ב] כָּל פֶּשַׁע אֶל תִּשְׁלִים רַע לְרִיעַ ^b	וְאֵל תִּהְלֹךְ בְּדֶרֶךְ גֹּאֲוָה:
7	שְׁנוּאָה לֹאדוֹן וְאֲנָשִׁים גֹּאֲוָה	וּמִשְׁנֵיהֶם מֵעַל עֵשֶׂק:
8	מַלְכוּת מִגֹּי אֶל גֹּי חֶסֶב	בְּגִלְל חֶמֶס גֹּאֲוָה:
9	מָה יִגָּאָה עֶפֶר וְאֶפְרַיִם	אֲשֶׁר בַּחֲיוֹ יוֹרֵם ^d גִּיּוֹ:
10	שִׁמְץ מִחֲלָה יִצְהִיב רֹפֵא	מֶלֶךְ הַיּוֹם וּמַחֲרֵי יִפּוֹל:
11	בַּמּוֹת אָדָם יִנְחַל רֵמָה	וּתְּוַלְעָה בְּנֵי־וָם ^e נְרָמֶשׂ:
12	תַּחֲלִית גֹּאֲוֹן אָדָם מוֹעֵז	וּמִעֲשָׂהּ יִסּוֹר מַלְכוּת ^f :
13	כִּי מִקּוֹה זֶדֶן חֲטָא ^g	וּמִקּוֹרָה יִבִּיעַ זִמָּה:
	עַל כֵּן מֵלֵא לְבוֹ אֱלֹהִים ^h נִגְעָה ⁱ	וַיִּכְהוּ עַד כָּלָה:
14	יִכְסֹּא גֵאִים הַפֶּךְ אֱלֹהִים	וַיִּשְׁבֹּ ^k עֲנִיִּים תַּחֲתָם:
16	עֲקֵבַת גֵּוִים מִמָּטֵם ^l אֱלֹהִים	וַיִּשְׂרֹם עַד אֶרֶץ קַעֲקַע:
17	וּסְחָם ^m מֵאֶרֶץ וַיִּתְּשֵׁם	וַיִּשְׁבַּת מֵאֶרֶץ זָכָר:
18	לֹא גֹאֲוָה לְאִנּוּשׁ זֶדֶן	וְעֻזּוֹת אֶף לִילּוֹד אִשָּׁה:
19	זֶרַע נִכְבַּד מִה זֶרַע לְאִנּוּשׁ	זֶרַע נִקְלָה עוֹבֵר מִצֹּהַ ⁿ :
20	בֵּין אֲחִים רֵאשִׁם נִכְבַּד	וַיִּרְא אֱלֹהִים [מִמֶּנּוּ]:
21	גֵּר וּזְדֵן נִכְרִי וְרֵשׁ ^o	תִּפְאָרָתָם י[רְא]ת אֱלֹהִים:

9 *b*, ∴ Referring to the word punctuated. — 11 *b*. Same sign.

13 *c*, רַע. — 13 *d*, וַיִּבִּיא; see note *i*.

a) יַעֲמִיד. *b*) Gloss. *c*) Gen. 18, 27. *d*) יוֹרֵם = יָרוֹם, cf. Ex. 16, 20. *e*) כְּנִים. *f*) לְבוֹ. *g*) G—S: "The beginning of sin is pride". *h*) וַיִּנְגַע; variant: רַע. *i*) Var. of וַיִּכְהוּ. *j*) 1 Sam. 2, 7. *k*) וַיִּשְׁבֹּ.

l) The correct reading was טֵאטֵא; cf. 17. *m*) 38, 23, *n*) Read:

זֶרַע נִכְבַּד מִה זֶרַע אִנּוּשׁ	זֶרַע נִכְבַּד מִה זֶרַע אִנּוּשׁ
זֶרַע נִקְלָה מִה עוֹבֵר מִצֹּהַ:	זֶרַע נִקְלָה מִה זֶרַע אִנּוּשׁ

o) G—S: גֵּר וְעִשִׂיר נִכְבַּד וְרֵשׁ.

- 22 אין לבנות דל מ[שכנ]ל
 23 [נדיב] מושל ושופט נכבדו
 24 ^a עבד משכיל הורם ועב[ד] ^b
 25 אל תתחכם לעבד חפצך
 26 טוב עובד ויותר הון ^d
 27 בני בענוה כבד נפשך
 28 מרשיע נפשו מי יצדיקנו
 29 יש דל נכבד בגלל שכלו
 29" נכבד בעשרו איככה
 30 ה[מת] כבד בדלותו בעשרו מתכבד יתר
 והנקלה בעשרו בדלותו נקלה יותר:

CHAP. XI.

- 1 הכמת דל תשא ראשו ^k
 2 אל תהלל אדם בתארו
 3 אליל בעוף דברה
 4 מעטה א[ב]ד אל תהתל
 כי פלאות מעשי יי
 5 רבים נדכאים ישבו על כסא
 רבים נשאים נקלו מאד
 ובין נדיבים תשיבנו ^l
 ואל תתעב אדם מְכֹעֵר ^m במראהו
 וראש תנוכות פריה
 ואל תקלם במרירי יום
 ונעלם מֵאֲדָם פעלו
 ובל על לב ⁿ עמו צניף ^o
 וְהִשְׁפְּלוּ יַחַד ^p וְגַם נִכְבְּדִים נִתְּנוּ בְיָדָהּ ^q

6 et seq.: the horizontal lines above the letters are in the original.

a) Prov. 17, 2. b) חורים יעברו. c) וחכם. d) 40, 18.
 e) Prov. 12, 9. f) מזון. g) 25, 17 b. h) 38, 17. i) G—S:
 וְעִשְׂרִי. j) Only in H. k) 38, 3. l) תושיבנו. m) Only in S.
 n) ובל על לב. o) 47, 6 c. p) These two words only in H., they
 are not original. q) Cf. Prov. 6, 5.

- 7 בְּמַרְסֵם תִּתְקַוֵּר אֶל־הַסֶּלָהּ בְּקֶךְ לְפָנִים וְאַחַר מִזְוֶה:
- 8 בְּנִי אֶל־חֲשֹׁנֶיךָ דְּבָרִי טָרֵם תִּשְׁמַע וּבְתוֹךְ שִׁיחָה אֶל־תִּבְדֵּר:
- 9 בְּאֵין עֲצָבָה אֶל תֵּאָחֵר^a וּבִרְבֵּי וָדִים אֶל תִּקְוָם:
- 10 בְּנִי לְמָה תִּרְבֶּה עֲשֶׂקֶךְ וְאֵין לְהִרְבּוֹת לֹא יִנְקָה^c:
- ^d בְּנִי אִם לֹא תִרוּץ לֹא תִגִּיעַ וְאִם לֹא תִבְקֶשׁ לֹא תִמְצָא:
- 11 יֵשׁ עֹמֵל וְיִגַּע וְרִץ וְכִדִּי כֵן הוּא מִתְאַחֵר:
- 12 יֵשׁ רִשָּׁשׁ וְאִבְדַּר מִהֲלֶךְ חֶסֶד כֹּל^e וְיוֹתֵר אֶנְשׁ^f:
- וְיִנְעֲרִיהוּ מִעַפְר צַחֲנָה^g:
- וְיִתְמָהוּ עֲלֵיו רַבִּים:
- 13 נִשָּׂא בְּרָאשׁוֹ^h וְיִרְמָמְהוּ רִישׁ וְעוֹשֶׁר מִיָּי הוּא:
- 14 יָטִיב וְרַע חַיִּים וּמוֹת חֲכָמָה וּשְׂכָל וְהִבִּין דְּבַר מִיָּי הוּא:
- חֲטָאⁱ וּדְרָכִים יִשְׂרָיִם מִיָּי הוּא:
- שְׂכָלוֹת וְחוֹ[שֶׁךְ] לִפְשָׁעִים נּוֹצְרָה וּמִרְעִים רַעָה עַמָּם:
- 15 מִ[תֵּן] צָדִיק... וּרְצֵנוּ יִצְלַח לְעַד:
- יִחִיב שְׂכָרוֹ^k יֵשׁ מִתְעַשֵּׂר מִהֲתַעֲנוֹת:
- 16 וּבִעַת [אָמַר] מִצָּאָתִי נַחַת וְעָתָה אֶ[כָּל] מִ[טְּוִבָתִי]:
- 17 לֹא יָדַע מָה יִהְיֶה חֲלָקִי וְעֹזֵב לֹא[חֲרִי]ם^m וּמוֹת:
- 18 בְּנִי עֹמֵד[בַּחוּקֶךָ וְבוֹ תִהְיֶה] וּבְמִלְאֲכַתְךָ הִתִּי[שֵׁן]:

10, ∴ Referring to עֲשֶׂקֶךְ. — 11 et seq. see note to v. 6.

^a תִּתְחַר. ^b וּבִרְיִב. ^c "to succeed", cf. 9, 12. ^d G: "And if thou pursue, thou shalt not overtake, and thou shalt not escape by fleeing", a better reading. ^e G—S: חֶסֶד כָּח. ^f אֹנֶשׁ "suffering".
^g 1 Sam. 2, 8; Ps. 113, 7—8. ^h רָאשׁוֹ 11, 1. ⁱ 39, 24—25; 37, 18; Is. 45, 7. ^j G. "love"; S. חוּבָא "love" and "sin"; חֲטָא comes from S. ^k G: וְזֶה חֲלָק שְׂכָרוֹ. ^l חֲלָקוֹ. ^m 14, 15; Ps. 49, 11.

- 19 לֹא הִתְמַהֵּם בַּפְעֲלֵי עֵיל [...] לִי וְקוּה לֹא[וֹ]רִי:
 כִּי נִכְח בְּעֵינֵי יִי
 20 בִּרְכַת אֵל גִּרְל צְדִיק
 וּבִעֵת תְּקוּתוֹ תִּפְרַח:
 21 אֵל תֹּאמַר...
 כִּי עֲשִׂיתִי חֲפְצִי וְמָה עָתָה יַעֲזֹב^a לִי:
 22 אֵל תֹּאמַר דִּי
 יְהִי עָלָי:
 23 טוֹבֵת יוֹם תִּשְׁכַּח רַעָה^ה
^c 25 וְרַעָה [יוֹם] תִּשְׁכַּח טוֹב וְאַחֲרִית אָדָם תִּהְיֶה עָלָיו^d:
 " עֵת רַעָה תִּשְׁכַּח תַּעֲנוּג
 26 מִבְּטָרִם תִּחְקֹר אָדָם אֵל תֹּאשְׁרֵהוּ [כִּי בְּאַחֲרִיתוֹ] יֹאשֶׁר אָדָם:
 " לִפְנֵי מוֹת אֵל תֹּאשֶׁר גִּבֹּר
 27 לֹא כָל אִישׁ לִהְיוֹת אֵל בֵּית
 * לְכַלּוֹב מֵלֹא עוֹף
 28 כְּעוֹף אַחֲזוֹ בְּכָל־טוֹב לֵב גֹּאֵה
 " מִה יִרְבוּ פִּשְׁעֵי בּוֹצֵעַ^e
 כֵּן בּוֹצֵעַ בֹּא
 אֹרֶב הָרוּבֵל כְּרוֹב לְבֵית לְצִים
 29 טוֹב לִרְעַ יִהְפֹךְ [גִּרְלָנָן]
 30 מִנְצוֹץ יִרְבֶּה גַחֲלֵת
 וְאִישׁ בְּלִיעַל לֹדֶם יֵאָרֵב:

^a) Ex. 23, 5. ^b) The meaning of מ and ה is not apparent. ^c) Add.: וְבִיּוֹם
 רַעָה לֹא תִזְכֹּר טוֹבָה. This verse = S. ^d) = S. — תִּהְיֶה = תִּהְיֶה in
 S., a mistake for תִּהְיֶה = יִגִּיד. ^e) = G.; which is the original.
^f) = S. ^g) G. Quoted by Saadia. ^h) Saadia: וְיִתְנַכֵּר, cf. Prov. 20, 11.
ⁱ) Talmud, *ib.*: רַבִּים הֵיוּ פִּצְעֵי רוּבֵל... לֹא הָכֵל תְּבִיא בֵיתָךְ. ^j) Prov.
 27, 6. ^k) G—S: נִכְלִי נוֹכַל. ^l) Only in H. This verse is quoted by a
 rabbi (Talmud, *ib.*), but as a reminiscence of Jer. 5, 27. Here it is a scribal
 addition. ^m) Only in H. ⁿ) Doublet of 27b, but not from S.
^o) = רוּבֵל, cf. 7, 6d. ^p) כֹּכַב (הוּא) בֹא בְּכָל בֵּית ^q) Only in H.
^r) G: יִתֵּן דָּפִי, cf. 7, 6d. ^s) Talmud, *ib.*: כִּנְצוֹץ מִבְּעִיר גַּחֲלֵת.

- 31 נור מרע כי רע יוליד למה מום עולם תשא:
 32 לא תדבק לרשע ויסלף דרכך ויהפך מבריתך^a:

CHAP. XII.

- 1 אם טוב תריע למי תטיב ויהי תקוה לטובתך:
 2 XI, 32^b משוכן זָרוֹ וְזָהִיר דרכיך וינכרך^c במחמדך:
 3 היטב לצדיק ומצא תשלומת אם לא ממנו מוֹי:
 4 אין טובה למנוח^d רשע וגם צדקה לא עשה:
 5. פי שנים^e רע תשיג בעת צורך בכל טובה תגיע אליו:
 6. כלי לחם אל תתן לו למה בם יקביל^f אליך:
 7 כי גם אל שונא קעים ולרשעים ישיב נקם^g:
 8 תן לטוב ומנע מרע 5 הקור^h מך ואל תתן לזר:
 9 לא יודע בטובה אוהב ולא יכוסה ברעה שונא:
 10 בטובה איש גם שונא ריע וברעתו גם ריע בודד:
 11 אל תאמין בשונאⁱ לעד כי כנחשת רועו יחליא:
 12 וגם אם ישמע לך ויהלך בנחת^k: תן לבך להתירא ממנו
 13 היה לו כמגלה רו: ולא ימצא להשחיתך ודע אחרית קנאה:
 14 אל תעמידהו אצלך למה יהדפק ויעמד תחתך:
 15 אל תושיבהו לימיןך למה יבקש מושבך:
 16 ולאחור תשיג אמרי ולאנחתי תחננך:
 17 מי יוחן חובר נשוך וכל הקרב אל חית שן:

13. The copyist had at first written מַה, which he then corrected, adding the vowel. — 13b. Originally there were three dots on margin, referring to חֵית, the *god* of which had been omitted. In place of the dots עֵן was then written, which gives no sense.

a) = S. G. מבני ביתך. b) זר. c) "He should make thee a stranger". d) למנוח, cf. Prov. 29, 17. e) 18, 31; 48, 12c. f) Ez. 26, 9. g) Deut. 32, 41. h) הוקיר. i) 6, 10; Prov. 19, 4. j) Prov. 26, 25. k) G—S: כפוף.

ומתגלל בעונתיו	14 כן חובר אל אשת ^a ודון
	לא יעבר: עד תבער בו אש:
וּאִם הַפּוֹל לֹא יפּוֹל ^b לַהֲצִילָךְ	15 כִּאֲשֶׁר יבּוֹא עִמָּךְ: לֹא יתְגַלֶּה לָךְ
וּאִם נִמּוּט ^c לֹא יתְכַלְכֵּל:	" עַד עַתָּה ^d עִמָּךְ לֹא יוֹפִיעַ
וּבִלְבוּ יִחְשׁוּב מִהֲמִרוֹת ^e עֲמוּקוֹת:	16 בִּשְׁפָתָיו יתְמַהֲמַה ^f צֶרֶךְ
אִם מִצָּא עַת לֹא יִשְׁבַּע דָּם:	וְגַם אִם בְּעֵינָיו יִדְמִיעַ אוֹיֵב
כִּאִישׁ סוֹמֵךְ יִחַפֵּשׂ עֵקֶב:	17 אִם רַע קִרְאָךְ נִמְצָא שֵׁם
וּלְרוּבָה ^h לֶחֶשׁ יִשְׁנֹא פָנִים:	18 רֹאשׁ יִנִּיעַ וְהַנִּיף יִדּוּ

CHAP. XIII.

וְחוֹבֵר אֶל לֵץ וְלִמָּד דִּרְכוֹ:	1 נוֹגַע בּוֹשֶׁת תִּדְבֹּק יָדוֹ
וְאֵל עֲשִׂיר מִמֶּךָ מֶה תִּתְחַבֵּר:	2 כְּבֹד מִמֶּךָ מֶה ⁱ תִּשָּׂא
אֲשֶׁר הוּא נֹקֵשׁ ^j בּוֹ וְהוּא נִשְׁכָּר:	מֶה יִתְחַבֵּר פֶּרֶר אֶל סִיר
	אוּ מֶה יִתְחַבֵּר עֲשִׂיר אֶל דָּל:
וְעַל ^k דָּל נְעוּה הוּא יִתְחַנֵּן:	3 עֲשִׂיר יַעֲנֶה הוּא יִתְנוּה ^l
וְאִם תִּכְרַע יִחְמַל ^m עֲלֶיךָ:	4 אִם תִּכְשַׁר לוֹ יַעֲבֹר בְּךָ
וְיִרְשָׁשׁ וְלֹא יִכָּאֵב לוֹ:	5 אִם שֶׁלֶךְ ⁿ יִיטִיב דְּבָרָיו עִמָּךְ
וְשׁוֹחַק לָךְ ^p וְהִבְטִיחָךְ:	6 צָרִיךְ לוֹ עִמָּךְ וְהַשִּׁיעַ ^o לָךְ

2. ^a ^c had been omitted; it was then written above the line. — 2 ^c. the same has happened with the ^ת of יתחבר. — 2 ^e. same with ^ת.

^a) איש. ^b) = S. כאשר a poor translation of כמא "whilst"; עמך = S, a mistake for עמך. ^c) S read לו חכל instead of לא יתכלכל; H. is a correction of S. ^d) 4, 17c. ^e) תמוט. ^f) יתמתק = G; cf. 40, 30. ^g) Ps. 140, 11. ^h) ולרוב. ⁱ) = לא. ^j) from נקש. Dan. 5, 6. ^k) על. ^l) Delete על. ^m) G—S: יהמה or יתאנה (= S.). Prov. 19, 23. ⁿ) יש לך. ^o) From שעע; cf. Prov. 8, 30, where שעשעים is translated by S as here, ^p) "To laugh at", cf. 12c; 4, 1.

7	עד אשר יועיל יהתל כד:	פעמים שלש יעריצ ^a
	ובכן יראך והתעבר ^b כד	ובראשו יניע אליך ^c :
8	השמר אל תרחב מאד	ואל תדמה ^d בחסירי ^e מדע:
9	קרב נדיב היה רחוק	וכדי כן יגישך:
10	אל תתקרב פן תתרחק	ואל תתרחק פן תשנא ^f :
11	אל תבטח לחפש עמו	ואל תאמן לרב שיחו:
12	כי מרבות שיחו נסיון ^g	ושחק לך וחקרך:
	האכזרי יתן מושל ולא יחמל על נפש רבים קושר קשר:	
13	השמר והיה זהיר	ואל תחלך עם אנשי חמס:
14	כל הבשר יאהב מינו	וכל אדם את הדומה לו ^h :
15	מין כל בשר אצלו	ואל מינו יחובר אדם:
16	מה יחובר זאב אל כבש	כך ⁱ רשע לצדיק:
17 ^u	וכן עשיר אל איש נאצל ^k	17 מאיש ^l שלום צבוע: אל כלב
	מאין שלום ^m	עשיר אל רש:
18	מאכל ארי פראי מדבר	כן מרעית עשיר דלים:
19	תועבת נאווה ענוה	ותועבת עשיר אביון:
20	עשיר מוט ⁿ בסמך ^o מרע	ודל נמוט נדחה מרע ^p אל רע:
21	עשיר מדבר ועזריו רבים	ודבריו מכוערים מופים ^q :
	דל נמוט גע גע ושאו ^r	ודבר משכיל ואין לו מקום:

9. The line over the כ is in the ms.

21. Three dots referring to מופין.

a) Probably "to extort". b) Cf. Prov. 14, 16 "to go on". c) 12, 18.
d) Niphal. e) G—S. בחסר. f) G: תנשא. g) Saadia: כי ברב.
h) Unintelligible. i) Talmud Baba Kamma 92b: כל עוף למינו ישכון וכן אדם לדומה לו.
j) בן. k) 42, 21c. l) ומה ישלם or מה ישל. m) A similar corruption. n) מוט, cf. יוד, 5, 13.
o) נסמך. p) מרע. q) מחופים (Schechter), or מופים = S. r) ישאו.

- 22 עשיר דובר הכל נסבתו^a ואת שכלו עד עב יגיעו^b
 דל דובר מי זה יאמרו
 23 טוב העושר אם אין עון ורע העוני על פי זדון:
 24 c לב אנוש ישנא פניו^d אם לטוב ואם לרע:
 2 עקבת לב טוב פנים אורים ושיג ישיח^e מחשבת עמל:

CHAP. XIV.

- 1 אשרי אנוש לא עצבו פיהו ולא אבה^a עליו דין^b לבו:
 2 אשרי איש לא חסרתו נפשו ולא שבתה תוחלתו^c:
 3 ללב קמן לא נאוו עושר ולאיש רע עין לא נאוו חרוץ:
 4 מונע נפשו^d יקבץ לאחר ובטובתו יתבעבע זר:
 5 רע לנפשו למי ייטיב ולא יקרה^e בטובתו:
 6 רע לנפשו אין רע ממנו ועמו תשלומת רעתו:
 9 בעין כושל^f קָצַט הוא חלקו ולוקח חלק רעהו מאבד חלקו^g:
 10 עין רע עין תעיט על לחם^h ומהומהⁱ על שלחנו:
 11 עין טובה מרבה הלחם^j ומעין יבש יול מים על השלחן^k p:

24 b. Dot over רע, indicating that לרע is to be read.

a) From סכת. b) Job 20, 6. c) Prov. 15, 13. Quoted in *Bereshit Rabba* 73. d) Koh. 8, 1. e) 1 Kings, 18, 27, but with an other signification. f) אנה. g) "sorrow", cf. 30, 21 etc. h) 25, 8. i) מנפשו. j) = נקרא in S. "to enjoy". k) "covetous, avaricious"? l) Retranslation from S. (whose transl. is wrong), with a reminiscence of *Tosefta Sota* 4, 16. G: "And wicked injustice dried up his soul". "Wicked injustice" is a mistake: G read רע עון instead of עין רע. S read רַע! The original was ועין רע מיבש נפש. m) 1 Sam. 15, 19. G: תעין, cf. 1 Sam. 18, 9. n) Seribal error, cf. Prov. 15, 16. Read בצרת. o) = S: "The covetous finds too much bread and throws dryness upon the table". The retranslator rendered מסנא by "increases" and changed רעה עין into עין טובה. p) S: ויבישא רמא על פתורא. The retranslator read דמא instead of רמא. ויבש and יול were added to complete the meaning: therefore the length of this line.

- 11 בני אם יש לך שְׂרוֹתָ^a נפשך ואם יש לך היטיב לך ולא ירך הרשן:
 12 זכור כי לא בשאול תענוג^b ולא מות יתמהמה:
 12^b וחוק לשאול לא הגד לך^c 13 במרס תמות היטב לאוהב^d:
 13^b והשיגת ירך^e תן לו 14 אל תמנע ממובת יום:
 14^b ובהלקח אחד^f אל תעבר 15 וחמוד רע אל תחמוד:
 15 הלא לאחר תעזוב^g חילך ויגיעך ליורי גורל:
 16 תן לאח^h ותינןⁱ ופנק נפשך 16 כי אין בשאול לבקש תענוג
 וכל דבר שיפה : לעשות לפני אלהים עשה^m
 17 כל הבשר כבגד יבלהⁿ וחוק עולם גוע יגועו^s:
 18 כפרח עלה על עץ רענן 18^{c-d} שזה נובל ואחר צומח^p:
 כן דורות בשר ודם אחד גוע ואחד^q גומל:
 19 כל מעשיו רקוב ירקבו ופעל ידיו ימשך אחריו^r:
 20 אשרי אנוש בחכמה יהנה ובתבונה ישעה^s:

11. Line over ת in ms. — 16. ∴ referring to ותין. — 16 *d*. לפני, written at first on marg., then placed above the line. — 18 *b*. The copyist had at first written גומל. — 18 *c-d*. Verse on marg. The scribe had at first written כן ארחות; but the reading of the second word is uncertain.

a) שרת. שרת נפשך, a doublet of the second stichos, and only in S. Rab (1Vth century) quotes this verse: בני אם יש לך היטיב לך (Erubin 54a), without the addition. Cf. Prov. 3, 27, 28. *b*) A dittogr. of 16 *b*, agreeing with Talmud, *ib*: שאין בשאול תענוג ואין למות התמהמה. *c*) Talmud, *ib*: חק בשאול מי יגיד לך; G—S: חק שאול. *d*) Prov. 3, 27—28. *e*) 32, 10. *f*) Koh. 7, 14. *g*) וחלק חמד "a desirable part". *h*) = S. *i*) 11, 17 *d*. *j*) וקח. *k*) Delete ותין. *l*) 17, 22. This Epicurean opinion displeased S, who substituted the following. *m*) Retranslation from S. *n*) Ps. 102, 27. *o*) = S. G: מות נמות (Gen. 2, 17). *p*) Rab, Talmud, *ib*: בני אדם רומים לעשבי השרה הללו נוצצים וחללו. *q*) נובלין ואחר. *r*) Job 21, 33; Apocal. 14, 13. *s*) Ps. 119, 117.

ובתבונתיה ^a יתבונן:	השם על דרכיה לכו	21
וכל מבואיה ירצד ^c :	לצאת אחריה בחקר ^{Seanech}	22
ועל פתחיה יציתת ^e :	המשקיף בעד חלונה ^d	23
והביא יתרו ^f בקירה:	החונה סביבות ביתה ^f	24
ושכן שכן טוב:	ונומה אהלו על ידה	25
ובענפיה יתלונן:	וישים קנו בענפיה ^h	26
ובמענותיה ישכן:	וחוסה בצלה מחרב ⁱ	27

CHAP. XV.

ותופש תורה ^k ידריכנה:	כי ירא ייי יעשה זאת ^j	1
וכאשת נעורים תקבלנו:	וקדמתהו כאם	2
ומי תבונה תשקנו:	והאכלתהו לחם שכל ^l	3
ובה יבטח ולא יבוש ^m :	ונשען עליה ולא ימוט	4
ובתוך קהל תפתח פיו ⁿ :	ורוממתהו מרעהו	5
ושם עולם תורישנו:	ששון ושמחה ימצא ^o	6
ואנשי זדון לא יראוה:	לא ידריכוה מתי שוא ^p	7
ואנשי כזב לא יזכרוה:	רחוקה היא מלצים	8
כי לא מאל נחלקה לו:	לא נאתה תהלה ^q בפי רשע	9

23. Before חלונה a ה, which has been crossed out.

3 δ. Scribe had at first written תבואה, which he corrected on marg.

9. Verse omitted by scribe and written above the line.

a) נתיבותיה (Schechter). b) כחקר (id.). c) Ps. 68, 17; significance doubtful. d) 21, 23; Gen. 26, 8 etc. e) An Aramaism. f) Ps. 34, 8. g) יתיריו, or better יתרון. h) Num. 24, 21. i) מחרב Jud. 9, 15; Ps. 57, 2 etc. j) S. and Latin: כן. k) Jer. 2, 8. l) Prov. 9, 5. m) Ps. 22, 6. n) Ib. 24, 7. o) Is. 51, 3. p) Job 22, 15. q) Ps. 33, 1.

- 10 בפה חכם תאמר תהלה ומשל^a בה ילמדנה:
 11 אל תאמר מאל פשעי כי את אשר שנא לא עשה:
 12 פן תאמר הוא התקילני^b כי אין צורך באנשי חמס:
 13 רעה ותעבה שנא יי ואל יאננה ליראיו^c:
 14 אלהים מבראשית א ברא אדם^d וישיתו ביד חותפו ויתנהו ביד יצרו:
 15 אם תחפץ תשמר מצוה ותבונה^e לעשות רצונו:
 16 מוצק^f לפניך אש ומים אם תאמין בו גם אתה תחיה:
 17 לפני אדם חיים ומוות אשר יחפץ יתן לו:
 18 ספקה^g חכמת יי אמיץ גבורות וחוזו כל^h:
 19 עיני אל יראו מעשיו והו יכיר עֲלֵי כל מפעל איש:
 20 לא צוה אנוש לחמא ולא החליםⁱ אנשי כזב:
 על עושה שוא לא מרחם^j ועל מגלה סוד^k:

CHAP. XVI.

- 1 אל תתאוה תואר^l נערי שוא ואל תשבח בכני עולה:
 2 וגם אם פרו אל תבע^m במ אם אין אתם יראת יי:
 3 אל תאמין בחייהם ואל תבטח בעקבותםⁿ:

a) God. b) 13, 22d. c) Ex. 21, 13; Prov. 12, 21. d) For the superlinear letters, see 11, 23. e) Doublets. f) Complement of תשמר. G—S: דעת אמונה. 1. 4, G: σύνεσις φρονήσεως (= דעת תבונה); S: דעת אמונה. g) Retranslation of S., a Christian interpretation. h) מוצק (Bacher), or דיצק. i) Deut. 30, 15. j) "abundant", 31, 12c, 30. k) 44, 3c. l) Delete על. m) 49, 10c; Is. 33, 18. n) S. confused החלים with רחם — נחם. H's reading from S. o) An unintelligible addition, to fill the line. p) G—S: רב. q) 14, 4. r) אחריתם = עקבותם, cf. Targ. Gen. 3, 15. S. has paraphrased this word.

^a כי לא תחיה להם אחרית טובה:

^{3c} כי טוב אחד עושה רצון מאלף^b

ומות עירי מי שהיו לו בנים רבים .. לה^c:

¹¹ ומאחרית ודון^d:

4 מאחד עירי^e ירא יי תשב/ עיר וממשפחת בנדים תחרב:

5 רבות כאלה ראתה עיני^f ועצמות כאלה שמעה אזני:

6 בעדת רשעים יוקדת אש^h ובגוי חנף נצתה חמה:

7 אשר לא נשא לנשכיⁱ קדם המורים עולם בגבורתם:

8 ולא ע' חמל על מגורי לוט^k המתעברים^l בגאותם:

9 ולא חמל על גוי חרם^m הנודשיםⁿ בעונם:

10 כן שש מאות אלף רגלי^o הנאספים בודון לבם:

11 ואף כי אחד מקשה ערף תמה זה אם ינקה:

^p כבי רחמים ואף עמו^q ונושא וסולח ועל רשעים יגיה רגזו:

12 כרב רחמיו כן הוכחתו איש כמפעליו ישפט:

13 אל ימלט בגזל עול^r ולא ישבית תאות צדיק לעולם^r:

14 כל העושה צדקה יש לו שכר^s וכל אדם כמעשיו יצא^s לפניו:

ויי הקשה את לב פרעה אשר לא ידעו^t

^u שמעשיו מגולים תחת השמים

13. לא.

^a) Retranslation of this paraphrase. ^b) Ps. 84, 11. ^c) עולה. Stichos from S. ^d) G has original reading: ומות עירי מאחרית ודון. ^e) Del. עירי, dittogr. of 3d. ^f) Nissim of Kairouan quotes this verse reading התוישב. ^g) 43, 32; Job 16, 2. ^h) Is. 65, 5; 10, 6. ⁱ) The giants. ^j) Gen. 6, 4: הגבורים אשר מעולם. ^k) Ez. 16, 49. ^l) "Who took pleasure in transgressing". ^m) 46, 6c. ⁿ) הנודשים, Is. 25, 10. ^o) 46, 8; Num. 11, 21. ^p) 5, 6. ^q) Prov. 19, 5. ^r) Ib. 10, 24; 11, 23. ^s) ימצא = G-S. ^t) Ex. 5, 2. ^u) Not original.

- רחמיו : יראו לכל ברייתיו ואורו ושבתו^a חלק לבני אדם :
 אל האמר מאל נסתרת^b ובמרום מי יזכרני :
 בעם כבוד^c לא אירע ומה נפשי בקצות רוחות כל בני אדם :
 הן השמים ושמי השמים ותהום וארץ :
 ברדתו עליהם עמודים^d בפקדו וברגשו^e :
 אף קצבי הרים ויסודי תבל^f בהביטו אליהם רעש ירעשו^g :
 גם עלי לא ישים לב ובדרכי מי יתבונן :
 אם חטאתי לא תראני עין או אם אכזב בכל סתר מי יודע :
 (מה) מעשה צדק מי יגידנו ותקות מה^h כי אצוק^k חוק :
 חסרי לב יבינו^l אלה יגבר יתה^m יחשב זאת :
 שמעו אלי וקחו שכלי ועל דברי שימו לב :
 אביעה במשקל רוחיⁿ ובהצנע אחזה דעי^o :
 כברא^p אל מעשיו מראש על חייהם . . .

CHAP. XVIII.

- שונא^q 30
 אל השמח אל שמץ^r תענוג אשר פי שנים^s רישו : 31
 אל תהי זולל וסובא^t ומאומת^u אין בכים : 32

^a) והשכו. ^b) 23, 18—21. Quoted by Saadia. ^c) Num. 20, 20.
^d) Saadia: כל בני אדם; או מי נפשי בקצות רוחות, taken from S.
^e) Deut. 10, 14; 1 K. 8, 27. ^f) Lapsus for מועדים, like S. ^g) ירגשו.
 Text ■ combination of the original (= G): בפקדו ירגשו, and of the re-
 translation of S: ברדתו עליהם עומדים. ^h) Jonah 2, 7. ⁱ) Ps. 104,
 32; Nah. 1, 5. ^j) Cf. 31, 27c, and Jer. 8, 9. ^k) אצוק "I make, I
 observe". ^l) יבינו "imagine". ^m) פיתה. ⁿ) Prov. 1, 23; Job
 28, 85. ^o) Job 32, 10, 17. ^p) בברא. ^q) = 5, 2; 6, 3. ^r) 10, 10.
^s) 12, 5e; 48, 12c. ^t) Prov. 23, 20—21; Deut. 21, 20.

CHAP. XIX.

- 1 ^a פועל זאת [לא י] עשיר
 2 ^c יין ונשים [יפת] יזו^d לב
 ובוזה מעומים [ית] ערער^b :
 ונפש עזה [ת] שחית בעליה^e :

CHAP. XX.

- 4 איש [מחרי] ש ונחשב [חכם]
 5 יש מחריש מאין מענה
 6 חכם מחריש עד עת
 12^f ^h חכם כמעט דבר נפשו
 ו[יש נמאס בריב^g ש[יח]:]
 ויש מחריש כי ראה עת[:]
 וכסיל לא ישמור עת:
 ומוכת כסילים ישפוךⁱ חכמה^j :

CHAP. XXV.

- 7^c or 8^b אשרי ש
 8^c [ואינו] עבר נקלה [ממנו]:
 8^a [אשרי] בעל אשה מ[שכלת]
 12 כל מפה ולא כ[מכת] לב
 16 רע אשה ישחיר מראה איש
 17 בין רעים ישב בעלה
 18 מעט רעה כרעת אשה
 19 כמעלה [חול ברגל זקן]
 20 אל תפול [ביפי אש]ה
 21 כי בערהⁿ בושת
^k [ואינו] חורש בשור [ובחמור יחרו]:
 כל רעה ולא כר[עת אשה]:
 ויקדיר פניו לדוב:
 ובלא טעמו יתאנח:
 גורל חוטא יפול עליה:
 כן אשת [לשון] לאיש מד:
 ועל יש לה^m [אל תחמ]ד:
 אשה מכלכלת [את] בעלה:

^a) Prov, 21, 17. ^b) Jer. 51, 58. ^c) Hosea 4, 11. ^d) 8, 2c. ^e) 6, 3.
^f) Prov. 17, 28. ^g) ברוב. ^h) Verse in ms. D after 37, 26. G:
 חכם כמעט דבר יאחיב נפשו. ⁱ) תשפך. ^j) Perhaps חנם. ^k) Lev.
 19, 19; Deut. 22, 10. ^l) 8, 3; 9, 18. ^m) 13, 5. ⁿ) עברה = S, or
 עברה = G. Perhaps: כי עברה עזה ורב בשת, cf. Gen. 49, 7.

22^c רפיון ידים [וכ]שלוך ברכים אשה לא האשר את בעלה:
23 מאשה תחלת עון ובגללה גוענו יחד:

CHAP. XXVI.

1 ^a אשה טובה אשרי בעלה, ומספר ימיו כפלים:
2 אשת חיל תרשן לבעלה^b

CHAP. XXX.

11 אל תמשילוהו בנעוריו ואל תשא לשחיתותיו^e:
12 כפתן על חי תפגע^d רצין מתניו שעודנו^e נער:
" מכיף ראשו בנערותו ובקע מתניו כשהוא קטן:
12^c למה ישקֶה^e ומרה בך ונולד ממנו מפח נפש^h:
13 יסר בנך והכבד עולוⁱ פן באולתו יתלע^j בך:
14 טוב מסכן וחי בעצמו^k מעשיר ונגע בבשרו:
15 חיי שֹׁר^l אויתי מפו ורוח טובה מפנינים:
16 אין עושר על עושר^m שֹׁר עצם ואין טובה על טוב לבב:

11 ^b מולד ממך. — 12 ^d — יקשוח, יקשוח. — 12 ^e — משחיתותיו = מש'.
16 — שאר. — 15 — שאר, בשר. — 13 ^h — ותעל. — ולד: ונולד below
16 ^b שאר.

^a) Talmud San. 100 ^b: אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפלים.
^b) For the ל, cf. 4, 7, 11 ^b. ^c) Dan. 2, 9. ^d) Altered. Cf. Ez. 29, 7.
^e) בעודנו. ^f) From S. נערות for נעורים, a retranslation of S.
^g) יקשוח. ^h) Job 11, 20. ⁱ) 7, 23 and 1 K. 12, 10. ^j) יתעל =
יהעלה, Jer. 51, 3. ^k) 14 בעצמו חי "being in good bodily health".
^l) Prov. 3, 8; חיי בשרים = חיי בשר, Prov. 14, 30. ^m) Not in G—S,
but attested by Latin.

17 ^aטוב למות מחיי שוא ונוחת עולם מכאב נאמן:

11 ^bטוב למות מחיים רעים ולירד^o שאול מכאב עומד:

18 טובה שפוכה על פה סתום תנופה מצגת^o לפני גלול^e:

20° כאשר סירים^k יחבק נערה ומתאנח כן עושה באונם משפט:

11 ⁱכן נאמןⁱ לן עם בתולה ויין מבקש מידו:

21 ^kאל תתן לדין^k נפשך ואל תכשל בעונך^m:

22 שמחת לבב הם חיי איש וגיל אדם האריך אפוⁿ:

23 פת^s נפשך ופיג^p לבך וקצפון^q הרחק ממך:

^rכי רבים הרג דין ואין תעלה^s בקצפון:

24 קנאה ודין יקצרו ימים ובלא עת תזקין דאנה:

(= XXXIII, 12) 25 שנות^t לב טוב תחת מטעמים ומאכלו יעלה עליו:

— פום. 18. — ולרד לשאול; ולוד ושאⁱ. 17 ^b. — 17 ^b.

18 ^b. — מצגת גלול: 19-20, verses omitted:

19 מה י...^f לאללי הגוים אשר לא יאכלון ולא יריחו^g:

כן מי [שנ]ש לו עושר ואין נהנה ממנו^h:

20 בעינוⁱ [רואה ומתאנח]

— ואל תכשילך עצתך; בעצתך: 21 ^b. — בידן. 20 ^c. — בגול. 20 ^c.

24. Gloss is missing.

^a) = G. ^b) From S. ^c) A rabbinic form, for לרדת. ^d) Aram.

^e) גלול sing. of גלולים. ^f) ייטב. ^g) Ps. 115, 6. ^h) סרים.

ⁱ) From S. ^j) A bad translation of מרימנא "eunuch". ^k) Talmud

Sanhedrin 100 ^b: לא תיעול דווא בלבך. ^l) 14, 1; 9, 6. ^m) בעצתך; cf. 14, 1;

4, 22 ^b. ⁿ) וימין, false reminiscence of Prov. 19, 11. ^o) = פתה.

^p) עברה = עברון, קצף = קצפון "grief". ^q) עברון, קצף = קצפון. ^r) Talmud, ^{ib}.

דגברי גברין קטל דווא. ^s) תעלה, cf. 41, 14c. ^t) שנות

not in G—S.

CHAP. XXXI (XXXIV).

1	שָׁקַר עֲשִׂיר יִמְחָה שְׂאֵרוֹ	דָּאֲנָת מַחִיה תְּפָרִיע נֹמָה:
2	דָּאֲנָת מַחִיה תְּפָרִיע נֹמָה	וּמַחְלִי חֹזק תְּפָרִיע נֹמָה:
XXVII, 16)	רַע נֶאֱמָן תְּנִיד חֲרַפָּה ^d	וּמִסְתִּיר סוֹד ^e אוֹהֵב כִּנְפֶשׁ:
3	עֲמָלִי עֲשִׂיר לִקְבֹּל הוֹן	וְאִם יִנוּחַ לִקְבֹּל תַּעֲנוּג ^g :
4	יִנְעַע עֲנִי לַחֲסֵר בֵּיתוֹ	וְאִם יִנוּחַ יִהְיֶה צָרִיךְ ⁱ :
"	עֲמַל עֲנִי לַחֲסֵר כַּחוֹ	וְאִם יִנוּחַ לֹא נַחֵה ^j לוֹ:
5	רוֹדֵף חֲרוֹץ לֹא יִנְקֶה ^k	וְאוֹהֵב מֹחִיר בּוֹ יִשְׁנֶה:
■	רַבִּים הֵיוּ חֲבֹלִי ^l עֵבֶר	וְהַבּוֹטָח ^m עַל פְּנִינִים:
"	וְלֹא מִצָּאוֹ הִנְצַל מֵרַעָה	וְגַם לַהֲוִשֵׁעַ בְּיוֹם עֲבָרָה:
7	כִּי תִקְלָה הוּא לְאוֹיֵל	וְכָל פּוֹתָהּ יוֹקֵשׁ בּוֹ:
8	אֲשֶׁרִי אִישׁ ^s נִמְצָא תָמִים	וְאַחֵר מִמּוֹן לֹא נִלְוֹ:
9	מִי הוּא זֶה וְנֹאשְׁרָנוּ	כִּי הַפְּלִיא לַעֲשׂוֹת בַּעֲמוֹ ^p :
10	מִי הוּא זֶה שֶׁנִּדְבַּק ^q בּוֹ	וְהִיָּה לוֹ שְׁלוֹם ^r וְהִיָּה לוֹ תְּפֹאֲרָת:
"	^s כִּי בִרְבוֹת שְׁלוֹם חַיִּיו	אֲהִיָּה לָךְ לַתְּפֹאֲרָת:

XXXI, 1. *a.* שָׁקַר. — *b.* דָּאֲנָתוֹ ^b תְּפָרִיע נֹמָה crossed out; דָּאֲנָתוֹ ^b תְּפָרִיע נֹמָה. — *c.* וּמַחְלִי חוֹ' תְּפָרִיע. — *d.* עֲמַל. — *e.* עֲמַל. — *f.* תְּנִיד. — *g.* עֲמַל. — *h.* עֲמַל. — *i.* עֲמַל. — *j.* עֲמַל. — *k.* עֲמַל. — *l.* עֲמַל. — *m.* עֲמַל. — *n.* עֲמַל. — *o.* עֲמַל. — *p.* עֲמַל. — *q.* עֲמַל. — *r.* עֲמַל. — *s.* עֲמַל.

a) Good reading. *b*) It.; cf. 42, 9. *c*) It. *d*) 22, 18*b*, 20. *e*) Add יִמְצָא, 7, 21; 37, 2*b*. *f*) Dittogr. from *b*, read לִקְבֹּץ. *g*) 41, 1. *h*) From S. In Syr. עֲמוֹרָא means "life" and "abode"; translator chose second meaning. *i*) Syr., "indigent". *j*) נַחֵה. *k*) Prov. 28, 20. *l*) From ^lחָבַל "to wound", or "to bind"; cf. אֲסִירֵי הַתְּקוּהָ Zach. 9, 12. *m*) הַבּוֹטָחִים. *n*) Prov. 11, 4. *o*) עֲשִׂיר (G—S). *p*) Jud. 13, 19. *q*) A mistake for הַנִּדְבַּק; same in S. *r*) From S.; bad translation of וְיִשְׁלָם. *s*) These two verses are unintelligible variants.

- 11ⁱⁱⁱ מי ברכו וישלם חייו
 מי יוכל לסור ולא סר
 על כן חזק^a טובו
 הוא לך לחפארת:
 ולהרע רע ולא אבה:
 ותהלתו יספר קהל^b:

מוסר לחם ויין יחדו.

- 12 בני אם על שלחן גדול ישבתה^c אל תפתח עליו גרנך:
 אל תאמר ספוק^d עליי
 רע עין שונא אל
 כי זה^e מפני כל דבר הווע עין
 ומפנים דמעה תדמע:
 רע מעין לא חלק אל
 על כן מפני כל גם לחה^g:
 מקום יביט אל תושית יד
 ואל דיהר^h עמו בטנא:
 דעה רעך כנפשך
 ובכל ששנאת החבונן:
 חסב כאיש אשר נבחר
 ואל תעטⁱ פן תגעל:
 15^j רע שרעך כמוך
 16^k ואכול כאיש דבר ששם לפניך ולא תהיה גרגרן פן תמאס:
 17 חרל [ראש]ן בעבור מוסר ואל [ת]לע^l פן תמאס:
 18 וגם אם בין רבים ישבת לפני רע אל תושט יד:

— רע, 13. — גרון, 12^b. — איש, 12. — אהיה לך להתפאר, 10ⁱⁱⁱ.
 c. 13. — רע מ' חלק אל. 13^b. — הווע, 13^a. — הווע, 13^c.
 in ink which — תיחד, 14^b. — תשית, 14. — על כל מלפני
 looks quite modern. — וכל אשר, 15^b. — 16. — תגלע, = variant of the last word.
 and then תעט פן תגעל.

a) יחזק. b) 44, 15. c) Prov. 23, 12. d) Infra 20; 15, 8.
 e) Bad retranslation from S. f) = מטל הנא "therefore"! g) נס לחה
 (Deut. 24, 7) is not original; read תדמע or תמער. h) תיחד = תחד.
 or תדחק. i) 14, 10. j) = S. with all the additions of S. k) From
 לזע.

- 19 הלא די אנוש נִבֹּן מוֹעַר וְעַל יצוֹעֵיו לֹא יִשְׁקָא:
- 20 מכאוב ונדד ישינה^h וצער ותשניק ופְּנִיָּה הפוכות עם איש כסיל^d:
- 20 י שנות חיים על קרב צולל^e וקם בבקר ונפשו אֲחֹו: [
- 20 י ש[נות חיים עם] איש נִבֹּן [י]לִין ער בקר ונפשו עמו:
- 21 ו ותמצא נחת:
- 22 בכל מעשיך היה צנוע^g וכל אסון לא יגע בך:
- 19^h הלא די אנוש נבון מוֹעַר
- 21^h וגם אם נאנסתה במטעמים קוהⁱ קוה^j וינות לך:
- 22 שִׁמְעֵ בְנֵי וְאֵל תְּבוֹן לִי ובאחרית תשיג אמ[רי]:
- 23 מ טוב על לחם תברך שפה עדות טובו נאמנהⁿ:
- 24 רע על לחם ירגו בשער דעת רועו נאמנה:
- 25 וגם על היין אל תתגבר^o כי רבים הכשיל תירוש^p:
- 26 כור בוחן מעשה לומש כן היין למצות לצים:
- 26^h נבון^q בוחן מעשה מעשה^r כן שכר לרוב לצים:
- 27 למי היין חיים לאנוש^s אם ישחנו במתכנתו:
- מה חיים חסר היין שהיא מראשית ל[ש]מ[חה] נוֹצֵר:

— 19. ופנים. — 20 d. ישנה. — 20 a. יצוריו. — 19 b. נבון מוֹעַר. —
 — 22 b^h. תלעג. — 24 b. עדות. — 26. ביתן. — 26 b. כי היית מצות. —
 27 d. באר שית נוצרו.

a) Doubtfull meaning, ישיק "to burn" or ישיק "to overflow", "to vomit?"
 b) ונדד יִשְׁנָה; cf. 37, 30. c) "inside". d) See 14, 9. e) "having a
 clear head". f) = S. g) 16, 25; 42, 8 d. In Tal. Yer. Yoma, 43 c,
 is opposed to גִּרְגָּן "a glutton". h) Dittogr. i) קום. j) "vomite".
 k) 12, 12. l) = S. m) Prov. 22, 9. n) Pun on Ps. 19, 8.
 o) Is. 5, 22. p) 30, 23 c. q) כור. r) Dittogr. s) G: כִּי חַיִּים
 לִמִּי חַיִּים חַיִּים S; cf. Ps. 104, 15.

יין נשתה בעָהוּ וראוי ^b :	28 שמחת לב וששון ועדיו ^a
והוא לגיל נחלק כראש:	27c ¹¹ חיוי מה ^d לחסר תיורוש
יין נשתה בתחרה וכעס:	29 כאב ראש לענה ^e וקלון
מחסר כח ומספק ^f פָּעֶע:	30 מרבה חמר לכסיל מוקש
[ואל...ג ^g]	31 במשתה חיון אֵל [תחרת] דֵּע
ואל תנץ אֶתֹ לעינו בני אדם:	דבר חרפה ^h אל[תאמר לו]

CHAP. XXXII (XXXV).

1	היה להם כאחד מהם: דאג להם ואחר תשוב
2	חבין צרכם ואחר תרביץ:
3	למען תשמח בכבודם מלל שבֹ כִי הוא לך
4	במקום חיון אל תשפך שיח ובלא מזמרי ^k
5	לכחותם על כים זהב מה תשפך שיח וכל עת מה תתחכם: שיר אל ^m על משתה חיון:

XXXII, — תחרתו. 31 b. — פחד. 30 b. — נוקש. 30. — בעת. 28 b. 1. as conjectured by i. אין נלם פסוק] אבא או פסוק איסת נוסבהא דיגר. Bacher. — שירות. 5 b. — לכת. 2 b. — שבכי חולך; סבכי. 3. — ובכין. 2.

a) A translation of S עדנא in b. b) = כראוי. c) Original reading ראש ולענה. d) 16, 22; Jer. 8, 9. e) In no version; reminiscence of ראש ולענה. f) 12 c. g) ולא הבישנו בשמחתו. h) Original had חסר. i) Persian note: "This half of the verse is found with this verse in the other MSS.", referring to 1 b. The copy followed by the scribe contained the two stichoi of the preceeding line; the other copies agreed with the recension of G, having only one hemistich. 1 b stood in the preceeding line. j) Cf. II Macc. 2, 27. k) ובמקום זמר. l) = S m) Intentional addition, contrary to author's thought, which is found in S.

משפט שור על משתה היין:	5 ^{II} ^a כומז אודם על נִיבֹ זהב.
כך נאים דברים יפים על משתה היין:	6 ^b כרכיד זהב ובו נפך וספיר
קול מזמור על נועם תירוש:	11 ^d מלואות פז וחותרם ברקת
דבר נער אם צריך אִתָּה בחזק פעמים ושלש אם ישאלך:	7 דבר נער אם צריך אִתָּה בחזק פעמים ושלש אם ישאלך:
ודמה ליודע ומחריש יחדו:	8 כלל אמר ומעט ^g הרבה
ושרים אל תרב לטרד:	9 בין זקנים אל תקומם ^k
ולפני דכא ינצח חן:	10 לפני ברד ⁱ ינצח ⁱ ברק
ולפני בוש ^m חן:	11 לפני ברד ⁱ ינצח ברק
פטר ⁿ לביתך ושלם רצון:	12 בעת מפקד אל תתאחר
ואם עלה על לבך דבר:	13 בעת שלחן אל תרבה דברים
ביראת אל ולא בחסר כל ^q :	12 ^o [פטר] ל[בית]ך ושלם רצון ⁿ
המרוך מטובתו:	13 [ועל] [כל] [אל] [א]לה ברך עושך
ומתלהל יוקש בו:	14 ^r דורש [אל] [א]ל [ק]נה רצון
ומשחררו ישיג מענה:	14 דורש אל יקח מוסר
ויענהו בתפלתו:	15 ^s דורש חפצי אל יקח לקח
ומתלהל יוקש בה:	15 דורש תורה יפיקנה ^t

— אתך^e 7. — מלא^{II} 6. — נהפך ספיר 6. — זור, נוב^{II} 5. —
 7 ^b. ^fישא לך^f 10^{II}. At first the scribe wrote: ברד ינצח ברד; this he
 crossed out and then wrote above it: ברד ינצח ברד. — 15^{II} חי. — וקוה רצון^{II} 14. — ישא לך^{II} 14.

^a) = G. ^b) = S. כך, Talm. expression for כן. ^c) Addition. ^d) = G.
^e) Var. supposing צורך. ^f) Perhaps correct reading: "If one permit thee".
^g) Imper. piel. ^h) 7, 14. ⁱ) G: "thunder". ^j) 43, 5 ^b, 13 ^b.
^k) Prov. 15, 33; 18, 12. One expects the reverse. ^l) Variant.
^m) = [נצח] בוש (Bacher). ⁿ) In Rabb. Hebr.: הפטר. ^o) Doublet of
 11 ^b = S. ^p) G: "There divert thyself"; better reading. ^q) כל; בחסר
 addition due to reminiscence of Deut. 28 48. ^r) This verse must precede
 or follow 15. ^s) Doublet; but not like S. ^t) 4, 12.

ותחבולות ^a מנשף יוציא:	16 ירא ייי ויבין משפט
ובחמות ^c רבות יוצאו מלבם ^d :	" יראי ייי ויבין משפטו
ואחר צרכו ימשך תורה:	17 איש חכם יטה תוכחות
ולץ לא ישמר לשונו:	18 איש חכם לא יכסה בחמה ^k
וד ולץ לא ישמר תורה:	" איש חכם לא יקח שוחד
ואחר מעשיך אל תתקצף:	19 בלא עצה אל תפעל דבר
ואל תתקל בנגף פעמים:	20 בדרך מוקשת אל תלך
ובאחריתך השמר:	21 אל תבטח בדרך מהתף ^k
ובארחתיך הזהר:	" אל תבטח בדרך רשעים
כי כל עושה אלה שומר מצוה:	22 בכל דרכיך שמור נפשך
כי עושה זה שומר מצוה:	" בכל מעשיך שמור נפשך
ובטח ביי לא יבוש:	23 מוצר תורה שומר נפשו

CHAP. XXXIII (XXXVI).

כי אם בניסוי שׁב ומלומ:	1 ירא ייי לא יפגע רע
ומתמוטט במם.... ^o	2 לא יחכם שונא תורה
ותורתו כֹּא... ^p	3 איש נבון יבין דבר יי

חכמה. 18. — ויאחר למשוך. 17 *b*. — חכם. 17. — וחכמות. 16 ^u.
 21 *b*. — 21. illegible. — 21. איש חכם לא יקח שכל דוד ולץ לא יקח מצוה.
 במסער. 2 *b*. — ושב. XXXIII, 1 *b*. — 22 *b*. מצותי. מצות. — 22 *b*. — הזהר perhaps.

a) 37, 17. *b*) = S. *c*) חכמות. *d*) From S. which read מנשף in place of מנשף. *e*) = G. *f*) "Cunning" = S. Cf. Prov. 11, 30, where חכם is transl. in LXX *παρηνόμος* = חכם. *g*) 41, 14—15. *h*) חכמה.
i) Variant of 18 ^u on marg. *j*) Cf. 30, 23 *b*. *k*) 15, 14; 50, 4.
l) = S. which read again בארחתיך. *m*) Prov. 19, 16. *n*) 7 *d*.
 12, 21; Job 5, 19. *o*) G: במסער כאניה. *p*) The consonants still visible do not agree with G, which read: ותורתו נאמנה כאורים ותמים.

CHAP. XXXV (XXXII).

ובששון הקדש מעשׂר ^ב :	בכל מעשׂיך ^א האר פָּנִים ^ב	9
בטוב עין ובהשָׁנָה ^ב יד:	הן לֹו כמתנתו לך	10
ושבעתים ישיב לך ^ד :	כי אלוה השלומות הוא	11
ואל תבטח על זבח מעשק:	אל תשחד כי לא יקח	12
ואין עמו משוא פנים:	כי אלהי משפט הוא	13
ותחנוני מצוק ישמע:	לא ישא פנים אל / דל	13
ואלמנה כי תרבה שיוח:	לא ימש צעקת יחוס	14
ואנחה על מרודיה ^ג :	הלא דמעה על לחי תרד	15
וצעקה ענן חשתה ^ה :	תמרורי רצון הנחה ^ה	16
ועד תגיע לא תנוח:	שועת דל ענן חל עם ^ו	17
ושופט צדק יעשה משפט:	לא תמוש עד יפקוד אל	18
וכנבור לא יתאפק ^ז :	גם אל לא יתמהמה	18
ולגוים ^ח ישיב נקם ^ז :	עד ימחץ מהני אכזרי ^ח	
ומטה רשע גדוע יגדע ^ט :	עד יוריש שבט ודון ^ט	

— לאל: לו below: כמתנתו. 10. — מעשׂיך, מעשׂרך. XXXV, 9 *b*. — מלוה ייי נותן לאביון ומי בעל *c-d*. 10. — ובהגשת ובהגיש *b*. 10. — אנקה. 14. — ותחנונים. 13 *b*. — ישרם. 11 *b*. — גמולות כי אם הוא *b*. 17. — עבים חלפה. 17. — צעקה וצעקתיה *b*. 16. — תחבט. 14 *b*. — מה. 18 *b*. — אדון. 18. — עישה *c*. 17. — ועד כי תגע לא תנוח. כי רשעים. 18 *f*. — שבטי *e*. 18. — מפני *c*. 18. — וכנבור מה יתאפק.

a) מתנותיך. *b*) 13, 25. *c*) ובהשגת 14, 13 *b*. *d*) Ps. 79, 12. *e*) Jer. 51, 56. *f*) "against". *g*) G: מורידה. *h*) אנחה. *i*) הטתה (= S). *j*) ענן חלפה or עבים ח'. *k*) Gen. 18, 15. *l*) Deut. 33, 11. *m*) *Ib.* 32, 43. *n*) Same in G., not נאים which one expects here. *o*) 12, 6; Deut. 32, 41 *p*) Ps. 125, 3. *q*) Ez. 7, 11; Ps. 75, 11.

וגמול אדם כמזמתו:	19 <i>a</i> עד ישיב לאנוש פעלו
ושמחם בישועתו ^b :	עַד יִרְוֹכַ רֵיב עֲמוֹ
בעת חזיונם בעת בצורת:	20 <i>c</i> . . . ע . . . ב . . . מצוקה
כ . . . מ . . . ע . . . ד:

CHAP. XXXVI (XXXIII).

פ"ס

2 וְהָרַיִם פָּחַדְךָ עַל כָּל הַגּוֹיִם:	1 הושיענו אלהי הכל ^g
ויראו את גבורתך:	3 חניף עַל עַם נִכְר
כן לעיניהם הכבד בנו:	4 וכאשר נקדשת לעיניהם בנו
כי אין אלהים זולתך ^k :	5 וידעו כאשר ידענו
האדר יד ואמץ ^m זרוע וימין:	6 חדש אות ושנה מופת
והכניע צַר וְהָרָף אויב ⁿ :	7 העיר אף ושפוך חמה
כי מי יאמר לך מה תעשה ^p :	8 ה' החיש קץ ופקוד מועד

d אין פסוק אז נוסכתהא ידיגר ואידר זא (וא read) 20^{II} — וישמחם. 19 *d*.
 בם. 4 *b*. — בם. 4. — יד. 3. XXXVI. — הישתה בוד ובי נבישתה
 חדש. 6. — כאשר לעיניהם נקדשתה בם כן לעיניהם הכבד בם
 — מצער. 8. — ... דוף. 7 *b*. — אַל וְשִׁנָּה תִּמְהַל האריך יד וזריו ימים
 תפעל. 3 *b*.

a) Prov. 24, 12. *b*) Is. 25, 9. *c*) תשועת ייי בעת מצוקה ^c.
d) "This verse is [taken] from other mss.; it was omitted here and not
 written"; this verse is indeed a doublet = S: "And that the enemy be confused
 at the time of violence like a cloud of rain when demanded". S read
 בעת בצרת in place of בעת צורך ^e. From
 here on there are no doublets. *f*) = פסקא "paragraph". *g*) 45, 23 *c*.
h) Jer. 10, 25; Ps. 79, 6. *i*) To be added. *j*) Ez. 20, 41; 28, 25 etc.
 Read: כאשר נקדשת לעיניהם בנו כן לעיניהם הכבד בם. *k*) 1 Chr.
 17, 20. *l*) Aramaic parallel to אות, Dan. 3, 33; 6, 28. *m*) Neither
 in variant, nor in G. S. *n*) 47, 7. *o*) Dan. 11, 27, 35. *p*) Job 9, 12.

- 10 השבת ראש פאתי מואב^a האומר אין זולתי:
 11 אסוף כל שבמי יעקב (XXXVI, 16^b) ויתנחלו כימי קדם:
 12 (17) רחם על עם נקרא בשמך ישראל בכור כינתיא^c:
 13 (18) רחם על קרית קדשך^d ירושלם מכון שבתך^e:
 14 (19) מלא ציון את הודך ומכבודך את היכלך:
 15 (20) תן עדות למראש מעשיך^f והקם חזון דברך בשמך:
 16 (21) תן את פעלת קוויך ונביאך יאמינו^g:
 17 (22) תשמע תפלת עבדיך כרצונך על עמך^h:
 18 (23) וידעו כל אפסי ארץ כי אתה אללהי עולם:
 19 (24) חיד בוחן מטעמי דבר אך יש אוכל נחמך למעים:
 20 (25) לב עקובי יתן עצבת אך יש מכה ממכה הנעם:
 21 (26) [כל] זכר תקבל אשה ולב מבין מטעמי כזב:
 22 (27) תואר אשה והליל פנים ואיש ותיק ישיבנה בו:
 23 (28) כל מאכל אוכל גרגרת אך יש מכה ממכה הנעם:
 24 (29) חיד בוחן מטעמי דבר אך יש מכה ממכה הנעם:
 25 (30) לב עקובי יתן עצבת ואיש ותיק ישיבנה בו:
 26 (31) [כל] זכר תקבל אשה ולב מבין מטעמי כזב:
 27 (32) תואר אשה והליל פנים ואיש ותיק ישיבנה בו:

— ויראו c. 17. — ברצונך b. 17. — עבדך. 17. — מהדריך. 14. — אויב. 10.
 18. — כל. חסור במטן אך יש מאכל ממאכל הנעם j. Below the
 text: חיד בוחן מטעמי זכר וזון נכון מטעמי זכר. 19. — אך יש אשה יפה.
 Ms. D, following 5, 13: k. חיד ימעם מנועמי זכר. — ישיבנו b. 25.
 27. והליל s.

a) Reminiscence of Num. 24, 17, which verse, acc. to Onkelos and the rabbis, follows the proclamation of the messianic time. b) 44, 23 b; Ex. 4, 22. c) 49, 6. d) Ps. 74, 3, 6, a psalm with which this piece has much in common. e) *Ib.* 2. f) דבר. g) יאמינו. h) Ps. 106, 4.
 i) See p. 37, note f. j) = G—S. k) 40, 29 c; Prov. 23, 3; Job 12, 11. דבר a mistake. l) Jer. 17, 9 "unintelligent". m) Not in G. and S. n) Perhaps "prey", as in the Piutim. o) Job 29, 3. p) 40, 22; 1 K. 20, 6.

- 23 (28) ועד אם יש מרפא לשון ^a
 24 (29) קנה אשה ראשית קנין ^b
 25 (30) באין גריר יבוער כרם ^d
 26 (31) מי יאמין בגרוד צבא
 כן איש אשר לא קן
 אין אשה מבני אדם:
 עזר ומבצר ^c ועמוד משען:
 ובאין אשה נע ונר ^e:
 המדלג מעיר אל עיר:
 המרגיע ^f באשר יערב:

CHAP. XXXVII.

- 1 ° כל אומר אומר אהבתי
 2 ° הלא דין ^g מגיע אל מות רע כנפשך נהפך לצר ^h:
 3 הניררע שאמר מדוע כן נוצרתי
 4 מרע ⁱ אוהב מביט אל שלחן ^k בעת צוקה מנוב יעמד:
 29 קוננה אשה ראשית קנין
 25 באין גריר יבוער כרם
 26 מי יאמין בגרוד צבא
 כן איש אשר אין לו קן
 1 כל אוהב אומר אהבתי
 2 הלא דין מגיע עד מות
 3 הוי רע ואמר מדוע נוצרתי
 4 מרע אוהב מביט על שחת
 עיר מבצר ועמוד משען: ^{Ms. C.}
 ובאין אשה נע ונר:
 המדלג מעיר אל עיר:
 המרגיע באשר יערב:
 אך יש אוהב שם אוהב:
 ריע כנפש ⁱ נהפך לצר:
 למלא פני חבל פרמית:
 ובעת צוקה מנוב יעמד:

— [א]שר אין לו ^c 26. — עיר מבצר ^c 22. — קונה ^c 24. — בנה ^c 23. —
 כל אוהב אומר אהבתי אך יש אוהב שם אוהב XXXVII, 1. —
 הוי רע ³. — הלא דין ^g מגיע על מות רע כנפש נהפך לצר ². —
 מנוב ^b 4. — מדוע א' מ' על שחת ⁴. — [ו]אמר מ' נוצרתי

עזר כנגדו: ^c Jer. 1, 18. G—S. ^b Ib. 4, 4, 7. ^a Prov. 15, 4.
 (Gen. 2, 18). ^d Ex. 22, 4. ^e Gen. 4, 12. ^f "who takes rest".
 "wicked" (Prov. 17 4; ⁱ 7, 21. ^h 6, 10. ^g 30, 21, 23 ^b.
 Ps. 22, 17), or מרע "how wicked" (infra 9; 42, 14) ^k 6, 9. ^l Ps. 38, 12.

ואל תעזבוהו בשללך :	6 ° אל תשכח חבר בקרב ^b
אך יש יועץ דרך אל לך :	7 כל יועץ ינוף יד ^c
ודע לפניך מה צורכו :	8 מוֹעֵץ שמור נפשך
למה זה אליו יפול ^e :	[כי גם] הֲוֹא לְנַפְשׁוֹ יחשב
וקָם מנגד להביט רישך :	9 [ואמר] לך מִמֶּיֶךָ [ד]רכך
.....	10

Ms. C. : ונגד ערים ^a יחזיק צנה :	5 אוהב טוב נלחם עם זר
ואל תעזבוהו בשללך :	6 ° אל תשכח חבר בקרב ^b
אך יש יועץ דרך עליו :	7 כל יועץ אומר חוֹה ^d
ודע לפניך מה צרכו :	8 מוֹעֵץ שמר נפשך
למה זה אליו יפול :	כי גם הוא נפשו יחשב
וקם מנגד להביט ראשך :	9 ואמר לך להביט דרכך
וממקנא העלים סוד :	10 ° אל תועץ עם חמיד ^g

5. אוהב טוב נלחם עם זר ונגד ערים^a יחזיק צנה. Above, נוֹחַל, variant of נלחם; and בקרב ונגד ערים יחזיק צנה; נלחם — 6. — בקרב. — 7. — כל יועץ אומר חוֹה. — 8. — כל יועץ דרך עליו. — 9. — נפשו. — 10. ^b referring perhaps to ממקנא which may have been written as in 11 ^d ממקנה.

a) "Enemies", 47, 76. b) Read בקרב "in combat", in spite of the punctuation in C. c) 12, 18. d) = S. e) Understanding בגורל. f) *Supra* 4; 42, 14. g) "Thy father-in-law". Cf. the Ben Sira passage in *Baba Batra* 98b, where the word is employed in the same sense. Perhaps קבִּיד cf. Is. 11, 13.

11 עם אשה על צרתה ומרד אל מלחמתו:

עם סוחר אל התגר^a ומקונה על ממכר:

ואכזרי על טוב בשר^a: עם איש רע אל הנמל^b חסד

פועל שוא על מלאכתו פועל שוא על מלאכתו

12 אך אם יש מפחד תמיד אשר עם לבבו כלבבך

13 וגם עצת לבב הבין אשר עם לבבו כלבבך

14 לב אנוש מגיד שעויותיו וגם עצת לבב הבין

משבעה צופים על מצפה^c לב אנוש מגיד שעויותיו

Ms. C. 11 עם אשה אל צרתה ומלכד על מלחמה:

עם סוחר אל התגר^a ומקונה על ממכר:

עם איש רע על גמילות חסד ואכזרי על טוב בשר:

פועל שכיר על מלאכתו שכיר שנה על מוצא^d זרע:

12 אך אם איש מפחד תמיד אשר עם לבבו כלבבך

13 וגם עצת לבב כך ואם יכשל יעבד בך

14 לב אנוש מגיד שעויותיו כי אם אמן ממנו

משבעה צפים על שן^e משבעה צפים על שן:

11. אל. — 11 b. [ומלכד ע' מ]. — 11 d. ממכר^f. — ומקונה ע' ממכר^f.

— פועל שכיר על מלאכת שכיר שנה מוצא^d זרע. — 11 g-h. על גמילות. — 11 e.

— יעבד g בך. — 12 d. כלבבו. — 12 c. מצותיו. — 12 b. איש. — 12.

13. — 14 b. מגיד. — 14. וגם עצת לבבו כך כי אם אמן ממנו. — 13. משבעים צפים ע' שן.

א) Read הגרה. The copyist read אל. b) = הנמל, or תנמול. c) בשר^g.

Prov. 11, 17. d) "The production" (Ryssel). e) The original had

אל חועץ, depending on f) Prov. 28, 14. g) Both readings are equally good. Read חועץ. h) כי אין לך אמן ממנו.

i) Not in the same sense as in 38, 25 d, where it signifies "conversation", as in Aramaic. S. "his ways".

15	ועם כל אלה עתָּר אל אל	אשר יכין באמת צעדיך ^a :
16	ראש כל מעשה דבר	וראש כל פעל היא מחשבת:
17	עקֶרֶת החבילות לבב	ארבעה שִׁכְמִים ^b יפְרֶהוּ:
18	טוב ורעָה וחיים ומות	וּמוֹשֶׁלֶת בם כליל ^c לשון:
19	יש חכם לרבים נחכם ^e	ולנפשו הוא גֹּאֵל:
20	ויש חכם בדברו נמאס	ומכל מאכל תענוג נבצר:
22	ויש חכם לנפשו יחכם	פרי דעתו על גויתו ^f :
25	חיי איש מספר ימים	וחיי עַם־יִשְׂרָאֵל [י] [מִן] אֵין [מספר]:

15	ועם כל אלה העתָּר אל אֵל	אשר יכין באמת צעדיך: Ms. C.
16	ראש כל מעשה מאמר	לפני כל פעל היא מחשבת:
17	עקר תחבולות לבב	ארבעה שרביטים יפריח:
18	טוב ורע מות וחיים	ומשלח בם כליל לשון:
19	יש חכם לרבים נחכם	ולנפשו הוא גואל:
20	ויש חכם בדברו ימאס	ומכל מאכל תענוג נבצר:
22	ויש חכם לנפשו נחכם	פֶרִי דעתו על גויתו:
23	ויש חכם לעמו יחכם	פרי דַעְתּוֹ בַגּוִיֹתם:
25	חיי אנוש ימים מספר	וחיי ישרון ימי אין מספר ^g :
19	יש חכם לרבים נחכם	ולנפשו הוא גואל. Ms. D.
22	יש חכם לנפשו יחכם	פרי דע[תו] על גויתו.

— ראש כל מעשה מאמר לפני כל פועל היא מחשבת. 16. — העתָּר. 15. —
 גואל. 19 ב. — ומשלח. 18 ב. — ורע. 18. — שרביטים. 17 ב. — עקר. 17.
 25. at — ישרון. 25 ב. — ויש חכם לעמו יחכם פרי דעתו בגויתם. 23.
 גויתוהן מספר... מים וגוית שם ימי אין מספר. margin of C.:

a) Prov. 16, 9. b) Gen. 48, 22. = G. c) Prov. 18, 21. d) „Completely”. e) Niphal, or mistake for יחכם. f) “For himself”. g) The original reading (cf. 41, 13); but in G this is already changed to יִשְׂרָאֵל.

24	חכם לנפשו ישב]ע תענוג - ויאשרוהו	26
27	יבני בחייד נס ^e נפשך	29
28	כי לא הכל לכל טוב ^b	30
29	אל תזרע לכל תענוג	31
30	כי ברוב תענוג יקנן חולי	
31	בלא מוסר רבים יגועו ועויו ^h	
	וראה מה רע לה אל תתן לה:	
	לא כל נפש כל זון ^d תבחר:	
	ואל תשפך על כל מטעמים:	
	והמריבה ^e יגיע אל זרא:	
	והנשמר יוסיף חיים:	

Ms. C.	24	חכם לנפשו ישבע תענוג	וואשרוהו כל רואיהו ^a :
	26	חכם עם ינחל כבוד ^b	ושמו עומד בחיי עולם:
	27	בני בחמר נס נפשך	וראה מה רע לה ואל תתן לה:
	28	כי לא לכל טוב תענוג	ולא לכל נפש כל זון תבחר:
	29	אל תזר אל תענוג	ואל תתחננ ^c על מטעמים:
	30	כי ברב אוכל יקנן חולי	והמוזע יגוע על זרא:
	31	בלא מוסר רבים גועו	והנשמר יוסיף חיים:

Ms. D.	24	חכם לנפשו] ישבע תענוג	וכל ר[ואיהו] יאשרוהו .
	26	חכם [עם ינחל] כבוד	ושמו [עומד בחיי] עולם .

אל תזרו אל תזר^e אל 29. — כי ל' לך טוב תענוג 28. — בחמר 27. — והמוזע ^b 30. — ירון אוכל 30. — תענוג ואל תתחננ^c אל מטמים 31. — ובהשמר ^b 31. — גועו 31.

a) Cant. 6, 9. b) Prov. 3, 35. c) Cf. פת 30, 23 and Daniel 1, 12.
d) „Food”. e) ^h אל תשפך “do not throw thyself”. f) Syriac “desire”.
g) i. e. “pleasures”. h) Prov. 5, 23.

CHAP. XXXVIII.

גם אתו חלק אל:	רְעִי ^a רופא לפני ^b צרכו	1
ומאת מלך ישא משאות:	מאת אל יחכם רופא	2
ולפני נדיבים ^c יתיצב:	דעת רופא תרים ראשו ^d	3
וגבר מבין אל ימאס בם:	אל מארץ מוציא תרופות ^e	4
בעבור להודיע כל אנוש כחו:	הלא בעץ המתקין מים ^f	5
להתפאר בגבורתו:	ויתן לאנוש בינה	6
וכן רוקח עושה מרקחת:	בהם ^g רופא יניח מכאוב ^h	7
ותושיה מבני אדם:	למען לא ישכח מעשהו	8
התפלל אל אל כי הוא ירפא:	בני בחולי אל התעבר ^m	9
ומכל פשעים מחר לב:	נחם ⁿ מעול ומחכר פנים	10

Ms. C.

1 רעה רועה רופא לפי

רעה רועה רופא לפי^e צרכך כי. כי. ^b 1. — רעה, צרכך. XXXVIII, 1. — גם אותו חלק אל — מעץ. ⁵ — ברא שמים. ⁴ — מלכים. ^f ^b 3. — כוחם. ⁵ ^b 6. — קרח. ⁸ — ישכח. ^h ^b 8. — במחלה. ⁹ — מפני ארצו נסה מ' והכר. ¹⁰ — פלל. ^b 9.

^a) "Consult". The versions and the citations in Talmud (j. *Taanit* 66 d) and the Midrashim (*Tanhuma Mikkeç*, 10; *Ex. Rabba* 21; *Pesikta Rabbati*, 25) read: "honor", כבוד, אוקור. ^b) = S. ^c) = G. ^d) 11, 1. ^e) = G. ^f) = S; cf. Prov. 22, 29. ^g) *Gen. Rabba* 8: הארץ מן המין. ^h) = G—S and *Gen. Rabba*. ⁱ) *Ex.* 15, 25. ^j) "By them", the simple. *Gen. Rabba* reads: בהם הרופא מרפא את המכה. ^k) *Gen. R.*, *ib*: ומהם הרוקח מרקח את המרקחת. ^l) Same variant 45, 26 c. ^m) Or "trouble one'sself". ⁿ) Better reading החר.

- 11 הגש ניתֹחֶה לוֹ אוֹכְרָה וּדְשֵׁן עֶרֶךְ בְּכַנְפֵי הוֹנֵךְ׃
 12 וְגַם לִדְהֹנָפָא תֵּן מְקוֹם וְלֹא יִמּוֹשׁ כִּי גַם כּוֹ צוֹרֵךְ׃

פֶּה

- 13 כִּי יֵשׁ עַת אֲשֶׁר בִּידוֹ מִצְלַחַת 14 כִּי גַם הוּא אֵל אֵל יַעֲתִיר׃
 אֲשֶׁר יִצְלַח לוֹ פִּשְׁרָה׃ וּרְפָאוֹת לִמְעַן מַחִיָּה׃
 15 אֲשֶׁר חוּמָא לִפְנֵי עוֹשָׁהוּ יִתְגַּבֵּר לִפְנֵי רּוּפָא׃
 16 בְּנֵי עַל הַמַּת הַזֵּיב דְּמַעָּה הַתְּמַרֵּר וְנִהָה קִינָה׃
 כְּמִשְׁפָּטֻ אֶסּוּף־ שְׂאֵרוֹ וְאֵל הַתְּעַלְסִי בְּגוֹיֵעַתִּים׃
 17 הַמֵּר בְּנֵי וְהֵחֵם׃ מִסְפֵּר וְשִׁית אֲבָלוֹ כִּיּוּצָא בּוֹ׃
 יוֹם וְשָׁנִים בַּעֲבוּר דְּמַעָּה׃ 18 וְהִנָּחֵם בַּעֲבוּר עוֹן׃
 מִדִּין יוּצָא אֶסּוּן כֵּן רַע לִבִּי יִבְנֶה׃ עֲצָבָה׃
 20 אֵל תְּשִׁיב אֱלֹוֹ לֵב עוֹד פֶּרַע זָכְרוּ וּזְכוֹר אַחֲרִית׃
 22 זָכוּר חֲקוֹ כִּי הוּא הַקֵּךְ לוֹ אֲתַמּוּל וְלֶךְ הַיּוֹם׃
 21 אֵל תּוֹכְרָהוּ כִּי אֵין לוֹ תְּקוּהָ מֶה תּוֹעִיל׃ וְלֶךְ תְּרִיעַ׃
 23 מוֹשֶׁבֶת מִתּוֹשֶׁבֶת זָכְרוּ וְהִנָּחֵם עִם צֹאת נַפְשׁוֹ׃
 24 חֲכַמַּת סוּפֵר תְּרַבָּה חֲכָמָה וְחֶסֶד עֶסֶק הוּא יִתְחַכֵּם׃

— וְאֵל יִשְׁמֹשׁ מֵאֵחַ כְּלָב צִרְכִּיךְ. 12 b. — עֶרֶךְ הוֹנֵךְ. 11 b. — אוֹכְרָתָה. 11.
 15 b. — יִמְנֶה. 14 b. — עַת אֲשֶׁר בִּידוֹ כִּי הוּא אֵל אֵל יַעֲתִיר, 13.
 16 c. — הַתְּמַרֵּר וְנִהָי. 16 b. — עַל יְדֵי, on the side, יִסְתַּוְּגֵר.
 20. — בְּכִי וְהֵחֵם. 17. — תִּתְחַרֵּר בְּגוֹיֵעַם. 16 d. — אֵל שְׂאֵרִים
 כְּשִׁבוֹת מֵת יִשְׁבוֹת ו'. 23. — כֵּן. 22. — וְהִכֵּר. 20 b. — עֲלֹו.

- a) כְּכִי הוֹנֵךְ.
 c) "Diagnosis" (?) acc. to Ryssel. d) "For his living". e) i. e. "He that sinneth will not be healed". f) "Bury". g) For תִּתְחַרֵּר; cf. 7, 34.
 h) Correct reading. i) "Make completely". j) 10, 27. k) דְּבָהּ.
 "prattle" (Schechter). l) G: דִּין, cf. 18 b. m) "Produces"? n) i. e. לֵן.

- 25 מה יתחכם תומך מלמד
ומתפאר בחנית מהעיר^a:
באלוף ינהג ישובב^{לשרר} בשור
ושקירתו לכלות מרבק^b 26^b
27 אף עשה... שב^c
26^a לִבְ יִשִּׁיתָ לְשֹׁדֵד בְּתַלְמוּיִם:
אשר לילה [כיום ישים]:

CHAP. XXXIX.

- 15^d [בש]ירות נָבַל וכל מיני שֵׁי[ר]
16 [מעשיו] אל כלם טובים
17^e וְמָה תַעֲרִיךְ ...
18 תַּחַת־יוֹ רַצְנוֹ יַצִּילָהּ
19 מעשה כל בשר נגדו
20 מעולם ועד עולם יביט
אין קטן ומעט עמו
21 אין לאמר זה למה זה
אין לנאמר זה רע מזה
22 בְּרוֹכִית כִּי־אֵר הַצִּיפָה^l
23 כֵּן זַעְמוֹ גּוֹיִם יוֹרִישׁ
וכן תאמר^e בתרועה:
וכל צורך בעתו יספיק:
ומוצא פיו^f אוצרו^h:
וואין מעצור לתשועתו:
ואי[ן] נסתר מנגד עיניו:
^k[הנ]ש מספר לתשועתו:
ואין נפלא וחזק ממנו:
כי הכל לצרכו נִבְחָר:
כי הכל בעתו יגבר:
וכנהר תבל ריוחה:
ויהפך למלח משקה^m:

25 c. וישובב בשיר. — 26 a. The lines over the first two letters are in ms., indicating that ב and ת are *rafe*. — 27 b. ונהג. — 16. Deleted gloss; certainly the הכל. — 16 b. מסותר. — 21 b. ברכתו יגבר. — 22. Deleted gloss, which must have been בעתו יגבר.

a) II Sam. 23, 18. b) G: לעגלות מרבק, I Sam. 28, 14. c) חשב. Difficult to reconstruct text, G and S do not agree. d) Ps. 33, 2—3. e) G—S. תאמרו. f) G: וברוח פיו אוצרות. g) Num. 30, 13; Deut. 8, 3 etc. h) 48, 12 d; Ps. 33, 5. i) I Sam. 14, 6. j) 17, 13, 15. k) Job 25, 3; Ps. 147, 5; Is. 40, 18. l) 47, 14 b; 24, 25. m) Ps. 107, 34; Jer. 17, 6; Job 39, 6; Gen. 13, 10.

24	[ארחו]תֹּת המים יישרו	כן לזרים יִסְתַּלְּלוּ:
25	[טוב לטוב חלק מראש	כן לרעים טוב וריע:
26	^a [ראש כל צר]ךְ להִי אדם מים	ואש וברזל ומלח:
	[חלב חטה]חלב ודבש	דם ענב יצהר ובגד:
27	כל א[לה] ל[מ] ובים ייטיבו	כן לרעים לרעה נהפכו:
28	^d יֵשׁ רַחֲמֹת לְמִשְׁפַּט נֹו צָרוֹ	[ובאפס הר]ים יעתיקו:
	[בעת עברה כחם יראו	וחרון בוראם יניחו:
29	אש וברד רע ^e ודבר	גם אלה למשפט נ[וצרו]:
30	חית שן עקרב ופתן	וחרב נְקֻמֹתֹ לְהַחֲרִים רַעִים:
	כֹּל אֵלֶּה לְצֹרְכֶם נִבְרָאוּ	והמה באוצר וְלַעַת יִפְקְדוּ:
31	בצותו אתם ישישו	ובחקם לא ימרו פִּיו:
32	על כן מראש התעֵבְבְתִי	והתבוננתי ובכתב הנחתי:
33	^h מעשה אל כֹּלֹם טֹבִים	לכל צֹרֶךְ בעתו יִסְפֹּק:
34	ⁱ אֵל לֵאמֹר זֶה רַע מִה זֶה	כי הכל בעתו יגבִּיר:
35	עתה בכל לבִּי הִרְנִינוּ	וברכו את שם הֶקְדֹּשׁ:

— נִבְרָאוּ. 28. — לֹזָא, ^b 27. — רַע. ^b 25. — [א]רחותיו [ל]יִשְׁרִים. 24. —
 — נִבְחָרוּ, גַּם. ^c 30. — פֶּט, below; לה[חריב] חֲרֹב נֹו־קִמַּת ^g 30 ^b. —
 — צֹרֶךְ. ^b 33. — הַכֵּל. 33. — פִּיהוּ. ^b 31. — בִּאֲצֵרוֹ לַעַת. ^d 30. —
 קִדְשׁוֹ. ^b 35. — [ו]פֶה. 35. — יִגְבֵּר. ^b 34. — מִזֶּה, אֵין. 34.

(G—S) רַעֲב ^e. ^d Job. 9, 5. ^c Ib. ^b Dent. 39, 14. ^a 29, 21. ^f) = S. ^g) = G. ^h) Supra 16. ⁱ) Ib. 21.

CHAP. XL.

ועל כבוד על בני אדם:	עסק גדול חלק אל	1
עד יום שובו אל אִם כל חי:	מיום צאתו מרחם אמו	
עד לשוב עפר ואפר:	מיושב בסא לגבה	3
ועד עומה שמלת עֹר ^e :	מעומה צניף וציץ ^d	4
אימת מות תהרה ^g ורוב:	אך קנאה ראנה ופחד	5
שינת לילה העִידה ^k לבו:	ועת נוחו על משכבו	
ומבין בחלונות ... ש	מעט לריק כרנע ישקוט	6
כשריד ה' גם מפני רודף:	מעט מע' מחזון נפשו	
ומראו ... מניח:	.. עידך ^k מ'.....הקִיץ	7
...	...	8
שד ושבר ⁿ רעה ^o ומוות:	רב־ר ודם ^l חרחר וחרב ^m	9
ובעבור תמוש ^p כלח:	על רשע נבראה רעה	10
ואשר ממרום אל מרום:	כל מארץ אל ארץ ישוב ^q	11
ומאפיק אדיר בחזיו קולית ^t :	מחול אל חול כנחל איתן	13

XI, 1. עליון. — 1 d. ארין^k ב' ח. — 3. illegible. — 3 b. לובש^c, לבש. —
 4 b. עושה. — 5 b. מ' הח וריב. — 5 d. דעתו. — 6. בח' or קח. —
 8 b. כל. — 10 b. ובשכרו. ובעבורו ת' רעה. אף על^l or אף עם, עד כל. —
 11 b. ויש'. — 13. חיל מחיל^s. — 13 b. ובאפיק.

a) = G; cf. Gen. 4, 20. b) = S. c) Job 7, 5. d) 47, 6 c.
 e) Gen. 3, 21. f) Not to be corrected to אף acc. to G - S. g) תהרה.
 h) Doubtful. G: תשנה. i) Perhaps מטעמ = מתעתע. j) Jer. 48, 44.
 k) A mistake. l) Ez. 5, 17 m) Deut. 28, 22. n) Is. 51, 19.
 o) = G. ib. p) תחוש would he better. q) 41, 10. r) = וישוב.
 s) The first means „riches”, the second „violence”. t) Job 6, 15.

- 14 עִם עַם שְׂאֲתוֹ^a כְּפִים יִגִּלוּ כִּי פִתְּאִם לִנְצַח יִתֵּם:
 15 בְּנֹצֵר מַחֲמָם לֹא יִנְקֶה^c כִּי שׁוֹרֵשׁ חֲנָף עַל שֵׁן סִלְעָ^e:
 16 כְּקִרְדֻּמוֹת^g עַל גִּפְתָּ^h נָחַל מִפְּנֵי כָּל מִטֵּר נִרְעָכִי:
 17 וְחֹסֶד לְעוֹלָם לֹא יִמוּט וְצִדְקָה לְעַד תִּכּוֹן:
 18 חַיִּי יִין וְשֹׂכֵר יִמְתְּקוּ וּמִשְׁנֵיהֶם מוֹצֵא אוֹצֵר:
 19 יֶלֶד וְעִיר יַעֲמִידוּ שֵׁם וּמִשְׁנֵיהֶם מוֹצֵא חֲכָמָה:
 שֹׁנֵי וְנֹטֵעַ יִפְרִיחוּ שֵׁם וּמִשְׁנֵיהֶם אִשָּׁה נַחֲשֶׁקֶת:
 20 [וַיִּן] וְשֹׂכֵר^m יַעֲלִיצוּⁿ לֵב וּמִשְׁנֵיהֶם אֶהְבֵּת דּוֹדִים:
 21 [חֲלִנָּל] וְנָבֵל יַעֲרִיבוּ שִׁיר וּמִשְׁנֵיהֶם לִשׁוֹן בְּרָה:
 22 יִנְפִי וְחֵן יִחַמְּדוּ עֵין וּמִשְׁנֵיהֶם צִמְחֵי שְׂדֵה:
 23 [אוֹהֵב וְחֹבֵר לְעַתָּה] יִנְחֲנוּ^o וּמִשְׁנֵיהֶם אִשָּׁה מִשְׁכַּלֶּת^p:
 24 אֶחָד וְנֶעֱזָר וְצִילוֹ בְּעַתָּה צִדָּה^q וּמִשְׁנֵיהֶם צִדָּק מְצַלֶּת^r:

— נָצַר חֲמָם לֹא יִכְהֶ^d בּוֹ וְשׁוֹרֵשׁ חֲנָף עַל שֵׁן צוֹר. 15. — עַם שְׂאֲתוֹ. 14.
 סִימָה. 18. — וְיֹתֵר שְׁכָל^k. 18. — לִפְנֵי, נִרְעָכָה. 16. ^b.

כָּל יְמֵי עֲנֵי רַעִים בֶּן סִירָא אוֹמַ' אֵף בְּלִילֹת
 בְּשֶׁפֶל גָּנִים גָּנוּ בְּמָרוֹם הָרִים כְּרָמוֹ:
 מִמִּטֵּר גָּנִים לָגְנוּ מַעֲפֵר כְּרָמוֹ לְכְרָמִים:

מִי מֵאֲנִיד כּוֹ אֵין נָא בִּינוֹסֶכְתִּי אֲצֵל בּוֹד אֵילָא נָא קוֹל [מִי] גִּיפְתָּ.
 צִדְקָה. 24. — שְׂדֵי. 22. — חֲלִיל. 21.

- ^a) "When [the wicked] lifts up..." Job 27, 21—23. ^b) Job 8, 11—18.
^c) Job, *ib.* 17. Sense demands בּוֹ יִנְקֶה. ^d) Hos. 14, 6. ^e) Job 8, 18.
^f) *Ib.* 38, 28. ^g) Doubtful. G: אֲחָיו. ^h) Aramaic; = שֶׁפֶת. ⁱ) Job
8, 11. G—S: לִפְנֵי כָּל חֲצִיר יִיבֵשׁ = Job, *ib.* ^j) Prov. 10, 30. G:
וְחֹסֶד כְּעֶרֶן בְּרָכָה, cf. 27. ^k) שֹׂכֵר יֹתֵר, cf. 10, 26 and G. ^l) "It is
probable that this was not in the original; but it had become a proverb" —
a citation from *Sanhedrin* 100 *b*. The style is that of Ben Sira. ^m) G:
שִׁיר, 32, 5. ⁿ) Notice the hiphils not found in the Bible. ^o) 6, 7; 37, 4.
^p) 25, 8 *a*; Prov. 19, 14. ^q) 6, 7, 9; Prov. 17, 17. ^r) Prov. 10, 2; 11, 4.

- 25 זהב וכסף יעמידו רגל ומשניהם עצה טובה:]
 26 חיל וכה יגילנו] לב ומשניהם [ויראת אלהים:
 27 יראת אלהים כערן ברכה אין [ביראת יי מחסור
 28 מני חיי מתן אל תחי טוב נאסף ממסתולל:
 29 איש משניה על שלחן זר אין חיי למנות חיים:
 מעגל נפש מטעמו] לאיש עוז נפש תמתיק שאלה ובקברו תבער כמו איש:
 לאיש עוז נפש תמתיק שאלה ובקברו תבער כמו איש:

CHAP. XLI.

- 1 חיים למות מה [מ]ר זכרך לאיש שוק[ט] על מכונתו:
 2 האח למות כי טוב חקך איש שליו ומצליח בכל
 איש כושל ינקש בכל אפש המראה ואבד תקוה
 אפש המראה ואבד תקוה

— יסור מזעים. 29 d. — מעגל נפשו מטעמי זכר. 29 c. — בני. 28.
 — הוי. 1. XLI. — כאש בוערת. 30 b. — ממתיק, עז נפשות. 30.
 ונוקש. 2 c. — חוק, חוק, חוק. 2.

איש כושל ונוקש בכל אפש המראה ואבד תקוה
 איש נוקש ומושל בכל אפש המראה ואבד תקוה

a) G—S. יגדלו. b) ועל כל כבוד חפחה Is. 4, 5. c) A Baraita, שלשה אין חייהם חיים ... המצפה לשלחן הבירו: (Beraḥ 32 b) reads: d) מעגל נפש מטעמי זכר. e) "pain in the bowels". f) Job 20, 12—14. g) עז נפש "intemperate" 6, 3; 19, 2 b. h) 44, 6. i) 31, 3 b. j) לאין אונים = Is. 40, 29, imitated in the whole hemistich; or keep איש, giving to אונים the sense "trouble", "want". k) G—S translate "oldman", cf. 42, 8 b, where it is the variant of ישיש. l) = G; S: אפש ממון.

- זכר כי ראשנים ואחרונים] עמך:
 4 ומה תמאס בתורת עלינון]:
 איש תוכחות⁶ בש[אול]:
 ונכד אויל [משפחת רש]ע:
 ור. ר. []:
 כי [בגללו] הוא חרפת עם]:
 העוזבים תורת עליון:
 [ואם ת]ולידו לאנחה:
 ואם תמותו לקללה:
 כן חנף מתהו אל תהו:
 אך שם חסד לא יכרת:
 מאלפי אוצרות חכמה:
 ומוכת שם ימי אין מספר:
 מה תועלה בשתיהם:
 3 אל תפחד ממות חוקך
 זה חלק כל בשר מאל^a
 לאלף שנים מאה ועשר
 5 נין נמאס דבר רעים
 6 מבן עול ממשלת רע
 7 אב רשע יקו[ב י]לד
 8 [אוי] ל[כם אנשי עול
 9 אם תמרו[ו ע]ל ידי אסון
 [א]ם תכשלו לשמחת עולם^k
 10 כל מאפס אל אפס ישובⁱ
 11 הבל אדם בגויתו
 12 פחד על שם כי הוא ילך^k
 13 מוכת חי ימי מספר
 14ⁿ חכמה טמונה ואוצר מוסתר^o

— כי — 4 *d.* אין; חיים, addition of the scribe, who had forgotten the word. —
 5. *d.* Above ערים: רעים, *e* רושם, very carelessly written. — 6. *d.* נמאס דבת ערים. — 7. *d.* מבין ערל. — 8. *d.* אם תפרו על יד אסון ואם מולידו לאנחה. —
 9. *d.* כל מאונים; אל. — 10. *d.* כל מאונים; אל אונם. — 11. *d.* לקללתה. — 12. *d.* חסד. — 13. *d.* סימון. — 14. *d.* וסימה מסותרת. — 15. *d.* ומוכ. — 16. *d.* חי מספר ימים תעלה. — 17. *d.* חכמה מסותרת. — 18. *d.* ומוכ.

a) Job 20, 29. b) Add חיים from margin; Koh. 9, 10; Prov. 15, 31.
 c) בן. d) 42, 11 c. The reading דור רעים, in place of רעים has been suggested. e) "Indication", referring probable to the gloss between the lines. f) תרע. g) Omitting ור, we might read: ועם זרעו יעמד.
 h) עם = S. i) 40, 11 a, which G reads here. j) Synonym of אפס, Amos 5, 5; Is. 41, 29. k) Koh. 8, 15.
 l) סימון. m) 37, 25 in C. n) Repetition of 20, 30—31; cf. 4, 23. o) מסותר.

15	טוב אֲנִי־שׁ מִצִּפִּין אֵילָתוֹ	מֵאִישׁ מִצִּפִּין חֲכָמָתוֹ:
	מוסר בשת ישמ	מוסר בשת:
14	מוסר בשת שמעו בנים	16 והכלמו על משפטיו:
	לא כל בשת נאה לשמר	ולא כל הכלם נבחר:
17	בוש מאב ואם אֵל זָנוֹת	מנשיא יושב אל כחש:
18	מאדון וגברת על שקר	מעדה ועם על פשע:
	מִחֶבֶרֶר זָרַע עַל מַעַל	19 וממקום חגור עַל זֶרֶא:
	מִמֶּנֶע מֵהַת ש[אלה] וברית	^b ממטה אציל אל לחם:
	מִמֶּנֶע מֵהַת ש[אלה] ^c	21 מהשב אפי רעד ^d :
	מֵהַשְׁבִּית מִחֶלְקוֹת מִנָּה	20 מ[ש]אֵל שְׁלוֹם מֵהַחֲרִישׁ ^e :
	מֵהַבִּיט [אל...ז]רָה	21 ^e וּמֵהַתְּקַרֵּב א[ל]...ֹ:
22	מאוהב על [דב]רי חרפה	ומאחרי מֵתָה אֵל תִּנְאֵץ:
23	משנות דבר תשמע ^h	ומחסוף כל סֹד עצה:
24	והיית בוש באמת	ומצא חן בעיני כל חי ⁱ :

— וְשָׁרַע עַל ^b 17. — עַל פָּחוֹ. — 17. מִשְׁפָּטוֹ. — 16. — יִטְמִין, מֵאֲדוֹן. ^b 15
 מִמֶּנֶע מֵהַת ^d 19. — וּנְגִיד עַל זֶר. — 19. מִמֶּקוֹם, מִשְׁוֹתָף. ^c 18
 שְׁאֵלָה מִי הַשֵּׁעַ פִּי רַעִיךְ מִחֲשָׁבוֹת מִחֲלָקוֹת מִנָּה וּמִשְׁאֹל שְׁלוֹם
 — אִשָּׁה. ^b 20. — מִשְׁאֹל. — 20. מִיִּהְשֵׁעַ פִּי. — 21. — מִהַחֲרִישׁוֹ
 עַל סוֹד. ^b 23. — שְׁאֵלָה. ^d 22. — דִּבְרֵי חֶסֶד. ^c 22. — [רָה]. ^c 21

a) וְד. b) Unintelligible; but cf. 9, 9. G: "to stretch out the elbow to the bread"; c) 4, 3 b.
 d) 4, 4 b. e) מִהַשְׁבִּית. f) 4, 8 b and 6, 4 b. g) 9, 3 and 5.
 h) 19, 7; 27, 16. i) Prov. 3, 4.

CHAP. XLII.

ואל תשא פנים וחטא:	אך עַל אלה אל תבוש	1
ועל מצדיק להצדיק רשע:	עַל תורת עליון וחוק	2
ועל מחלקות נחלה וישב:	על חשבון חֹבֶר ואֲדוֹן	3
ועל תמחות אִיפֶה ואֵבֶן:	ועל שחק מאזנים ^e ופֶלֶס	4
ועל ^e ממֹחִיר מִמְכָּר תגר:	על מִקְנֶה בֵּין רֵב לִמְעַט	5
ומקום ידים רפות ^h תפתח ⁱ :	על אשה רֵעָה חותם: חכס ^g	6
ומתת ולקח ^h הכל בכחב:	על מקום תפקד ⁱ יד הַסֹּפֵר	7
וּשְׁבִי וְיִשֵּׁשׁ וְנוֹטֵל עֵצָה בִּזְנוֹת:	על מֹסֵר פֹּתֶה וְכִסִּיל	8
ואיש צנוע לפני כל חי:	והיית זהיר באמת	
רִאגָּה תפִּירֵעַ שְׁנֹתוֹ:	בִּת לֹאב מִטְּמֵנֶת שֶׁקֶר ^q	9

1. אל. — 2. אל. — משפט *b*. — 3. שותף. Above the line *a* ואֲדוֹן. —
 correction of וְאֲדוֹן. — 3 *b*. וישר. — 4 *b*. ואפה. — תמורת *d* אפה ואפה. —
 5. חשבון. — 5 *c*. *f*. מוסר. — 6. טפשה. — ע. אשה רֵעָה חותם ומִ יד רֵעָה תפתח. —
 7. ושב. — 8 *b*. מרדות. — 8. ושואה ותתה. — 7 *b*. מפקד יד *i* תחשוב. —
 וראגָּה. — 9 *b*. מטמון. — 9. כושלⁿ ועונה^o בזנות.

- a*) Read so! *b*) Prov. 8, 21. *c*) Is. 40, 15. *d*) Read so!
e) First מ dittography. *f*) Perhaps the rest of 5 *c*, wanting in H.
g) Delete! *h*) G: רבות. *i*) Perhaps מפתח. It must mean: "place
 under lock and key". *j*) Cf. תְּשׁוּמַת יָד, Lev. 5, 21. *k*) Synonyme
 of מִשָּׂא וּמִתֵּן which recalls the incorrect marginal gloss. *l*) The con-
 struction which had been interrupted is taken up again. *m*) 41, 2.
n) Perhaps in the sense of "glutton" as above. *o*) Uncertain meaning.
p) Cited *Sanhedrin*, 100 *b*: וישן מפחדה לא יישן. *q*) Cf.
 בקטנותה שמא תתפתה. בנערותה שמא תזנה. בגרה שמא לא תנשא,
 נשאת שמא לא יהיו לו בנים. הוקינה שמא תעשה כשפים. *r*) 31, 1 *b*, 2.
 above. G: שֶׁקֶר "watch".

- בנעוריה פן תגור^a ובבתוליה^b פן [חשנא]:
 10 בבתוליה פן תפֹּתה ובבית^c [בע]לָהּ לֹא תלד^e:
 בבית אביה פן [חֲזוּנָה]^d ובבית א[י]ש^fה . . . ע^g:
 11 [בני עַל] [בְּחַלְלָתָךְ] [הַקָּם] מ[שְׁמֵר]
 [פן תעשה לך] שם סרָה:
 רבת עיר וקָלֶלֶת עם והושֹׁבְתָךְ^h [בע]דת שער:
 [מִקּוֹם תגור אל יהי אשנב ובית מביט מכואⁱ סביב:
 12 לכל זֹכֵר אל תתן תאר^j ובית^k נשים אל תסתוֹר:
 13 כי מבגד יצא עש ומאשה רעת אשה:
 14 מטוב^l רוע איש מטיב אשה ובית מחרפת תביע^m אשה:

— סרה. 11 ^b. — אל פחזה. 10 ^c. — [איש]ה. 10 ^b. — תתפתה. 10.
 11 ^d. והובישתך.

בבית אביה פן ת¹ וב[בית בעל תע. ר.
 בבתוליה פ' תתפתה ובב' אֵשׁ פֶּ תעקֶר
 בני ע' ב' החזק משמר פ' תע' מ' לא' ^g
 דבוז ע' וקֶע והבשת בעדת שער

טוב רע איש מטוב אשה ובית. 14. — תסתיר. 12 ^b. — כר. 12.
 (מחרפת) (gloss of) מחפרת. — מחרפת תביע חרפה.

^a) Aramaic; "commit adultery" which gives no sense here. Probably
 תבגור "lest she overpass her puberty" = G. ^b) Dittogr. of 10; read
 בנעורותה שמא חזנה = G. ^c) Doublet of 10 ^d? ^d) Cf. above
^e) Probably תעקֶר, which explains G's: תעבר. ^f) 26, 10. One expects
 בתך, but ל is certain. ^g) Read: (or לאויב) 'פן תעשך משל לאחר'.
^h) והובישתך. ⁱ) 14, 22; 9, 7. ^j) "Show her figure" or "her beauty".
^k) = בין, cf. Prov. 8, 2 where בית is thus translated by G—S and Tar-
 gum. ^l) 37, 4. ^m) 10, 13 ^b.

- 15 ^aאזכר נא מעשי אל
^bוזה חזיתי ואספרה:
 באומר אלהים רצונו^c
 ופועל^d רצונו לקחו:
 16 ^eשמש וזרחת על כל גלגלה
 /וכבוד יי על כל מעשיו:
 17 לא הספיקו קדושי אל^g
 לספר נפלאות יי:
 18 אומץ^h אלהים צבאו
 להתחזק לפני כבודו:
 19 מהוה חליפות נהיות
 ובכל מערומיהם יתבונן:
 20 לא נעדר ממנו כל שכל
 ומגלה חקר נסתרות:
 21 גבורת חכמתו חכנ^j
 ולא חלפו כל דבר:
 לא נוסף [ולא נאצל]
 אחד הוא מעולם:
 הוא חני ועומד [לעד]
 ולא צריך לכל מבין:
 25 זה על [זה] חלף טובו:
 וימישב [ע] להביט תוארם^m XLIII 1
 ועצם שמו [ס] מרביט הדרו XLII 23^l ולכל צורך הכל ישמע:
 24 כלם שונים זה מזה
 ולא עשה מהם שוⁿ. [.]

— אומץ^c 17 — גבורותיו^b 17 — לקח^d 15 — מעשיו^e 15 —
 — גבורות 21 — חלף מנו כ דבר^b 20 — ונהיות 19 — להחזיק^d 17 —
 XLIII, 1: — לכל צורך הכל נשמע 25 — וקים 23 — מהעולם^b 21:
 זה על זה חלף טוב ומי ישבע להביט תואר
 תואר מרים רקעⁿ על מחר^o ועצם שמים^p מביט נהרה

a) Ps. 77, 12, Kere. b) Job 15, 17. c) Probably: באומר אלהים
 בא' אל' מעשיו G: נוצרו מעשיו d) = פעלו; acc. to S: the
 לקחו origin of e) i. e. "as". f) Ps. 145, 9. g) Job 15, 15.
 אומץ^h i) 35, 17. j) תבן^j k) Is. 40, 14. l) Acc. to S. read
 m) Acc. to the
 שוא, but text has certainly a yod; word is illegible.
 note, the verses ought to be arranged (G—S):

לכל צורך הכל נשמע:
 ולא עשה מהם שוⁿ (P):
 ומי ישבע להביט תואר:
 הוא חי וקים לעד
 כלם שונים זה מזה
 זה על זה חלף טוב
 Subject is שמש. n) Ex. 24, 10. p) Ib.

CHAP. XLIII.

2	שמש מביע בצרתו חמה	מה נורא מעשי יי:
3	בהצהירו ירתיו תבל	לפני חרבו מי יתכלכל d:
4	כור נפוח מהם מצוק f	שולח שמש ידליק הרים:
	לשאון מאור g תגמר h נושבת i	ומנורה i תכוה k עין:
5	כי גריל יי עושהו	ודבריו ינצח m אביריו:
6	וגם ירח ירח עתות שבות	ממשלת p קץ q ואות עולם:
7	בס r מועד ומני חוק	וחפץ ע . . ה . בתקופתו:
8	הדש בחדשו הוא מתחדש .	מה נורא בהשתנותו:
	כלי צבא נכלי מרום s	מרצף רקיע מזהירתו:
9	תואר שמים והדר כוכב	ואורו מזהיר במרומו אל:
10	בדבר אל יעמד חק	ולא ישח באשמרותם z:
11	ראה קשת וברך עושה	כי מאד נאורה [בה] ור:
12	חוק הקיפה בכבודה	ויד אל נטתה . . .

— לשון c. 4. — שלוח ש' יסיק. b. 4. — מוצק. 4. — מופיע בצאתו. 2.
 7. — עד עת, עת עת. 6. — ונצה. b. 5. — כי גדול עליון עושה. 5.
 — מערץ. d. 8. — בתשובתו. b. 8. — כשמו והוא u. 8. — בו מו' וממנו
 נהדרה. b. 11. — עישה. 11. — יישון y. 10. — ועדי w משריק x כ אל. b. 9
 לא. b. 12. — הוד הקיפה בכבודו. 12.

א) שמש מופע מביע בצאתו. Acc. to G. בעצתו. b) מעשה.
 c) "Its heat". d) 12, 15 b. e) מחם. f) מוצק. g) Cf. לשון אש.
 h) Denominative from גומר "coal" in Aramaic. i) Ex. 16, 35.
 j) ומנורה. k) תכנה or תכנה. l) i. e. ב. m) 32, 10 b.
 n) „His heroes”, sun and moon. o) Perhaps יורח. p) Gen. 1, 14,
 16, 18. q) "Time". r) בו. s) Illegible. t) Is. 66, 23.
 u) 6, 21. v) Job 38, 37. w) = G. x) 50, 7. y) = יישון
 "sleep". z) באשמרותיו.

ותנצח זיקות [במשפט]:	גבורתו תתוה ברק 13
ויעף ע[נן] כרשף ^b :	למען ברא ^a אוצר[ר] 14
. 15
16" ובכחו זעים הרים:	17 [אימתו תחרף תימן]
17" ולעפול[ת] צפון סופה וסערה:	16 קול רעמו יחיל ארצו
ובארבה ישכון דרתו:	17" [בר]שף יניף שלגו
וממטרו יהמה לבב:	18 תואר לבנה יגהה עינים
ויציץ כספיר ציצים ^d :	19 וגם כפור כמלח ישכון
וכרקב ^e יקפיא מקורו ^f :	20 צינת רוח צפון ישיב
וכשרין ילבש מקוה ^g :	על כל מעמד מים יקרים
ונגה צמחים ⁱ כלהבה:	21 יכול הרים ^h כחרב ישיק
פורע לדשן שרב ^k :	22 מרפא כל מערף ענן טלו
ויט ^o בתהום איים ^p :	23 מחשבתו ⁱ [י]גשיק ^m רבה ⁿ
לשמע אזננו נשתומם:	24 יורדי הים יספרו קצהו

— [ותנצח זיקים ^b 13]. גערותו תתוה בקר ותזנח יקום במ' 13. — 17. — למענו 14.

קול רעמו יחיל ארצו ובכחו יזעים הרים
אימתו תחרף תימן עלעול סופה וסערה

— מקוה ^b 20. — ישפך 19. — יהנה 18. — רד' ^c 17. — בר' ^e 17. — אוצר ^q 23b. — משובתו 23. — רטב ^b 22. — מל פורע 22. — וצור ^b 21.

- ^a) Acc. to G: "was opened", Job 38, 22; Jer. 10. 13. ^b) "Like a bird". ^c) Correct reading. ^d) Num. 17, 23. ^e) G. ^f) Synonyme of מקוה. Acc. to Noeldeke: מקורו. ^g) Ps. 59, 17. ^h) Job 40, 20. ⁱ) Cf. נאות דשא Ps. 23, 2. ^j) Join to second hem. ^k) Probably: מל עורף ידשן רטב. ^l) i. e. ב. ^m) Doubtful; perhaps יעשיק. ⁿ) = תהום רבה. ^o) G: ויטע. ^p) Perhaps correct reading. ^q) Id. ^r) For the two verses cf. Ps. 107, 23—24.

25	שם פלאות תמהי מעשהו	מין כל חי וגבורות ^a רבה:
26	למענו יצלח מלאך	ובדבריו יפעל רצון:
27	עוד כאלה לא נוסף	וקץ דבר ^b הוא הכל:
28	נ[גד]לה עוד כי לא נחקר	והוא גדול מכל מעשיו:
29	נ[ורא] יי [מ]אד מאד	ונפלאות דבריו ^c :
30	מ[גד]לני יי[ה]הרימו קול	בכל תוכלו כי יש עוד:
	מרומים תחליפו כח ^d	ואל תלאו כי לא ת' [חקרו]:
32	רוב נ[סתרות מ]אלה	מעט ראיתי ממעשיו ^e :
33	את הכל [עשה יי]	ל[חסידים] נתן חכמה:

CHAP. XLIV.

שבח אבות עולם^f:

1	אהללה נא אנשי חסד	אבותינו בדורותם:
2	רב כבוד חלק עליין	וגדלו מימות עולם:
3	דורי ארץ במלכותם	ואנשי שם בגבורתם:
	הועצים בתבונתם	וחזוי כל ^g בנבואתם:
4	שרי גוים במזמתם	ורוונים במחקרותם:
	חכמי שיח בספרתם	ומושלים במשמרותם:
5	חוקרי מזמור על חוק	נושאי משל בכתב:

— גבורתו^b 29 — נגלה^c 28 — למען למענהו^d 26 — מעשיו^e 25.
 XLIV, 1 ^b — מרומיו החליפו כח ואל תלאו כי לא תחק[רו] ^c 30
 במס' ⁱ 4 — יי' ^c — בגבורם ^b 3 — רורו^h 3 — להם^e 2 — את
 חקוⁱ 5.

a) "The monsters". b) Koh. 12, 13. c) Better גבורותיו. d) Is.
 40, 31; 41, 1. e) Intentional repetition of 42, 15 a. f) Connecting
 with Ch. XLIV et seq. g) Talm. yer., Hagigah 7 d. h) Correct reading.
 i) 15, 18. j) במוסרם = G.

- 6 אנשי חיל וסומכי^a כח
7 כל אלה בדורם
8 יש מהם הניחו שם
9 ויש מהם אשר אין לו זכר
כאשר לא היו היו^d
10 ואולם אלה אנשי חסד
11 עם זרעם נאמן טובם^f
12 עד עולם יעמד זכרם^g
13 [פגריהם בש]לום נאספו
14 חנוך [נמצא תמים] ומההלך עם יי ו[ל]לקח^h אות דעת לדור ודור:
לעת כלה היה תחליף:
ובבריתו חדל מבול:
לבלתי השחית כל בשר:
לא נתן בכבודו מוס^p:
ובא בברית עמו^t:
ובניסוי^r נמצא נאמן:
לברך בורעו גוים^s:
ומנהר ועד אפסי ארץ:
- 15
16
17 [נ]ה צדיק^m נמצא תמים
בעבורו היה שארית
18 באותⁿ עולם נכרת עמו
19 אברהם אב המון גוים^o
20 אשר שמר מצות עליון
בבשרו כרת לו חק
21 על כן בש[בו]עה הקים לו
21^c להנחילם [מי]ם ועד ים

— להשעות, להשתעות. ^c ^b 8 — ובימיהם. ^b 7 — נכבדו. 7.
— כרת. 18. — ב. 17. — חכמתם השנה ערה ותהלתם יספר קהל^q. 15.
דופי. ^b 19.

^a סמוכי. ^b 41, 1 ^b. ^c Correct reading, cf. 37, 14. ^d Obad.
1, 16; Job 10, 19. ^e 16, 13 ^b. G—S: וצדקתם לא השכח, cf. 13 ^b.
^f 50, 24. ^g G: זרעם. ^h 39, 9 ^c. ⁱ Ib. ^j 39, 10; 31, 11.
^k Dittogr. of 17. ^l Gen. 5, 22. ^m Ib. 6, 9. ⁿ Ib. 9, 12—13.
G: ברית, Ib. 10, 11, 15, 16. ^o Ib. 17, 4. ^p 47, 19. ^q Ez. 16, 8.
^r Gen. 22, 1. ^s Ib. 16—18. ^t Ps. 72, 8.

- 22 וגם ליצחק הקים בן
ברית^e כל ראשון^d נתנו
ויכוננוהו בברכה
ויציבהו לשבטים
23 וברכה נחה על ראש ישראל:
ויתן לו נחלתו
לחלק שנים עשר:

CHAP. XLV.

- 1 מוצא חן בעיני כל חי:
משה זכרו לטובה:
ויאמצהו במרומים:
ויחזקהו לפני מלך:
ויר^aאהו כבודיⁱ:
בחר בו מכל^k [בשר^h]:
ויגישוהו לערפלי^l:
תורת חיים ותבונה:
ועדותיו ומשפטיו לישראל:
6 וירם קדוש^m את אהרן למטה לוי
ויתן עליוⁿ הוד^z
ויאזרהו תועפות ראם^o
1 ויבנהו בברכה^e 23 g. — ומצא^g 23 — XLV, 2.
— ויתן^e 5 — ובענותותיו⁴ — בדבריו³ — במוראים^g 2 b. — ויבⁱ וי
תעופה^q 7 e. — תואר^d 7 d. — בברכה^c 7 c. — לו הודו^b 7 b. — לי^e 5 e.

22. a) Correct reading. b) Gen. 26, 24. c) G—S: ברכת. d) S:
ראשונים. e) Ex. 4, 22. f) G—S: איש חסד. g) Deut. 4, 34.
h) Ex. 6, 13. i) Ib. 32, 18. j) Num. 12, 3 and 7. k) 45, 16.
l) Ex. 20, 21. m) Add כמורן Ps. 106, 16; Num. 16, 5, 7. n) G:
כהנת עם. o) Num. 23, 22. p) = S. q) Perhaps from
עוף "agility".

- 8 וילבישהו כליל תפארת
מכנסים כתנות ומעיל^b
ורמוגים המון סביב
להשמיע בדביר קולו^c
10 ד' בנדי קדש והב תכלת וארגמן
חשן משפט אפור ואזור
11 אבני חפץ על החשן
כל אבן יקרה לזכרון בכתב חרות
12 עמרת פו מעיל^d ומצנפת
הוד כבוד ותהלת עז
13 ל[פנ]ינ[ו] לנא היה כן
הא. א...^e לבניו כזה
14 מנחתו כליל תקטר
15 וימלא משה את ידו^f
ותהי לו ברית עולם^g
לשרת ולכהן לו
16 ויבחר בו מכל חיי^h
ולהקטיר ריח ניחח ואזכרה
17 ויתן לו מצותיו
- ויפארהו בכבוד ועוז:
9 ויקיפהו פעמונים
לתת נעימה בצעדיו:
לזכרון לבני עמו:
מעשה חשב:
ושגו תולעת מעשה אורג:
פתוחי חותם במלואיםⁱ:
למספר [שבטי יש]ראל^j:
וציץ חרות ליי^k קדש:
מחמדי עין^l ומכלל ופי^m:
[ומענ]לם לנא לבשםⁿ זר:
וכן בניו לדורותם:
וכל יום תמיד פעמים:
וימשחהו בשמן הקדש:
ולורעו כימי שמים^o:
ולברך את עמו בשמו^p:
להגיש עלה וחלבים:
ולכפר על בני ישראל:
וימשילהו בחוק ומשפט:

8. תפארתו. — "This ms. goes no further". אין נוסכת תא אירד בוד.

a) G—S: בכלי עץ II Chr. 30, 21. b) Ex. 28—29. c) Ib. 29, 35.
d) Ib. 28, 2, 4, 5. e) Ib. 15, 32. f) Is. 54, 12. g) Or במלאהם
Ex. 28, 20. h) Jos. 4, 5. i) מעיל = G, Ex. ib. 37. j) Lam. 2, 4.
k) Ps. 50, 2. l) Following G: דלביש. m) Lacuna which cannot be
filled out. Acc. to G: "with the exception of". n) Ex. 28, 41.
o) Num. 25, 13; cf. 50, 24. p) Ps. 89, 30. q) Num. 6, 24—26.
r) 45, 4b.

- ומשפט את בני ישראל:
 ויקנאו בו במדבר:
 ועדת קרח בעוזו אפס:
 ויכלם בחרון אפו:
 ויאכלם בשכיב אשו:
 ויתן לו נחלתו:
 21 אשי יי ואכלון:
 21^ו ומתנה לו ולורעו:
 ובתוכם לא יחלק נחלה:
 בתוך בני־יִשְׂרָאֵל:
 בנבורה נַחַל שלישי בהור:^ז
 ויעמד בפרץ עמו:
 מויכפר על בני ישראל:
 ברית שלום^ח לכלכל מקדש:
 כהונה גדולה עד עולם:
 בן ישי למטה יהודה:
 נחלת אהרן לכל זרעו:
 המעטר אתכם כבוד:
 21^ז לשפט עמו בצדק:
 וגב[ור]תכם לדורות עולם:
- וילמד את עמו חק
 18 ויחרו בו זרים^ט
 אנשי דתן ואבירים
 19 וירא יי ויתאנק
 ויבא^ט להם אות
 20 ויחם^י לאהרן כבודו
 תִּרְמֹמֹת קֹדֶשׁ נתן לו לחם
 חלקו
 22 אך [בארצם] לֹא ינחל
 אשי^י ייִי חֶלֶק ונחלתך
 23 וגם פינחס [בן] אלעזר
 יבקנאו לאלוה כל
 אשר נדבו לבו
 24 לכן גם לו הקים חק
 אשר תהיה לו ולורעו
 25 וגם בריתו עם דוד
 נחלת אש לפני כבודו^י
 מועתה ברכו נא את יי הטוב
 26 ויתן לכם חכמת לב
 למען לא ישכח טובכם

a) Num. 16; Ps. 106. b) "Laymen". c) G—S: ויברא Num. 16, 30.
 d) *Ib.* 18, 8 seq. e) Deut. 18, 1. f) Num. *ib.* 19. g) *Ib.* 20.
 h) אני. i) Restored by Smend acc. to G—S; but only נַחַל is certain.
 j) Num. 25, 11, 13. k) Ps. 106, 23. l) G: כאשר. m) Num. 25, 13.
 n) *Ib.* 12. o) G—S: לבנו לברו. p) 50, 22 seq.
 q) Wanting in H.

CHAP. XLVI.

- 1 גבור בן חיל יהושע בן נון
אשר נוצר להיות בימיו^a
להנקם נקמי אויב^b
- 2 מה נהדר בנמותו יד
3 מי הוא לפניו יתוצב^c
4 הלא בירו עמד השמש
5 כי קרא אל אל עליון
ויענהו אל עליון באבני^d
- ווישליכם ע[ל] עם שונא[ם]
למען רדע[ת] כל גוי חרם^e
וג[ם] כי מלא אחרי אל^f
- הו[א] וכלב בן יפנה
להשיב חרון מעדה^g
- 8 לכם^h גם הם בשנים נאצלו
להביאם אל נחלתם ארץ זבת חלב ודבש:
ויתן לכלב עצמהⁱ
- 9 להדריכם על במתי ארץ
למען דעת כל זרע יעקב^j
- 10 והשופטים איש בשמו
11 כל אשר לא נשא^k לבו:
- משרת משה בנבואה:
תשועה גדלה לבחיריו:
ולהנחיל את ישראל^l:
בהניפו כידון^d על עיר:
כי מלחמות יי נל[חם]:^f
יום אחד [היה לשנים]:
כאכפה לנ[ו] צרים מסביב^g:
ב[ר]ד ואבני א[ל]גנבי[ש]:
וב[מורד] אבד קמים:
כי צופה יי מלחמתם:
7 ובימי משה עשה חסד^h:
להתיצב בפרע קהל^m:
ולהשביט דבה רעהⁱ:
משש מאות אלף רגלי:
ועד שיבה עמדה עמו:
וגם זרעו ירש^j נחלה:
כי טוב למלא אחרי יי^k:
כל אשר לא נשא^l לבו:

a) G: כשמו. b) Jos. 10, 13. c) Deut. 1, 38. d) Jos. 8, 18.
e) Ib. 1, 5. f) 1 Sam. 18, 17 and 25, 28. g) 16 b. h) Jos. 10, 11;
Ez. 13, 11, 13. i) Jos. ib. j) 16, 9. k) Num. 14, 24; Jos. 14,
8, 9, 14. l) 49, 3. m) Ex. 32, 25; Prov. 29, 18, see, also, 45, 23 d.
n) Nehem. 13, 18; Num. 25, 11. o) Ib. 14, 37. p) לכן. q) Jos.
14, 10—11. r) להדריכו, allusion to ibid. 9 and 12. s) יירש.
t) Deut. 1, 36. u) G: זנה.

ולא נסוג מאחרי אל^a : יהי זכרם לברכה¹² וישמם תחליף לבניהם :

13 ^c אוהב^d עמו ורצוי עושהו ^e המשואל^e מבטן אמו :

נזיר ייי בנבואה

ב[דבר] אל הכין ממלכת

14 ב[מצות] ייי צוה עדה

15 ב[אמונתו נדר]ש חוה

16 וגם הִנֵּה קרא אל[א]ל[א]

ⁱ בעלתו [מלה חלב]

בפקע אדירⁱ נשמע^k קלו

18 ויכנע נציבי צר ויא[בד את] כל סרני פלשתים :

19 מועת נוחו על משכבו ⁿהעיד ייי ומשיחו[] :

^oכופר ונעלם ממ[ו] לקח[תי] וכל אדם לא ענה בו :

וגם עד עת קצו נכון נמצא בעיני ייי ובעיני כל חי :

20 וגם אחרי מותו נדרש ויגד למלך דרכיו^r

וישא מארץ קולו בנבואה[] :

CHAP. XLVII.

1 וגם אחרי עמד נתן להתיצב לפני^t דוד :

2 כי כחלב מורם מקדש כן דויד מישראל :

3 ^uלכפירים שחק כגרי ולדובים כבני בשן^v :

a) Ps. 44, 19. b) 12 a in G = 49, 10 d. c) 45, 1; I Sam. 2, 26.
d) אהוב. e) I Sam. 1, 28. f) Perhaps אהלי, Num. 24, 5.
g) רואה. h) Referring back to verse 5. i) I Sam. 7, 9—10; II Sam. 22, 44.
j) 50, 16 c. k) G—S: רשמי. l) I Sam. 7, 13; cf. 47, 7.
m) I Sam. 12; Is. 57, 2; cf. 40, 5 c. n) Sam. ib. 5. o) Ib. 3.
p) נעלים, acc. to LXX; cf. Amos 2, 6; 8, 6. q) Wanting in G—S.
r) I Sam. 28. s) G: אחריתו; S. ארחו. t) 8, 8 d; 38, 3 d; Prov.
22, 29. u) I Sam. 17, 34. v) G: צאן.

- 4 ^aבנעוריו הכה [גבור
 בהניפו ידו על קלע
 5 ^eכי קרא אל אל עליון
 להדף את איש יודע מלחמות
 6 ^dעל כן ענו לו בנות
 בעמותי צניף^f נלחם
 ויתן בפלשתים ערים^h
 8 בכל מעשהו נתן הודותⁱ
 בכל לבו אוהב^k עשהו
 9 נגינות שיר ל^jפני מ^jזבח
 10 ל
 בהל לו^j את שם קדשו
 11 [וגם] ייי העביר פשעו
 [ויתן] ל^jד חקת מלכת
 12 [ו]בַעֲבֹרָו^j עמד אחריו
 13 שלמה מלך בימי שלוח
 אשר הכין בית לשמו
 14 מה חכמת בנערך
 ויסר [חרפת] עולם^k
 וישבר ת^kפארת גלית:
 ויתן בימינו עז:
 ולהרים את קרן עמו:
 ויבנהו ברבבה^e
 7 וימסביב הכניע צר:
 ועד היום שבר^g קרנם:
 לאל עליון [אמר כ]בֹּד:
 ובכל [יום]
 וקול הַמְּזִמּוֹר נִבְלִים תִּקֶּן:
 שָׁנָה:
 לפני בקר^g ירנן משפט:
 וירם לעולם קרנו:
 וכסאו הכין על ירושלם^h:
 בן משכיל שוכן לבטח:
 ואל הניח לו מסביב^h:
 ויצב לעד מקדש:
 ותצף כיאר מוסר:

10 ^d. — קול מזמור הנעיםⁿ. נבל. ^b 9. — הכין^m 9. — דויד^j ^c 8.
 מקדש^o: משפט^o above.

^a) *Ib.* ^b) Jer. 23, 40; Ps. 78, 66. Perhaps: חרפת עמו Is. 25, 8;
 Mich. 6, 16 and G—S. ^c) 46, 5, 16. ^d) I Sam. 18, 7. ^e) 44, 23b.
^f) 40, 4; Is. 62, 3. ^g) 46, 18. ^h) Perhaps an allusion to II Sam. 8, 14.
 G: ערים and ויבו "enemies". ⁱ) I Chr. 25, 3 etc. ^j) Add to text.
^k) אהב. ^l) Complete stanza by הורה לו בשיריו. ^m) Add to text.
 II Chr. 20, 21. ⁿ) = G. ^o) Correct reading. ^p) G—S: על ישראל.
^q) 44, 22b. ^r) Jos. 21, 42 etc.

15	ארץ כסית כבינתך	ותקלם בלמרום שירה:
17	בשיר מנשלה חידה ומליצה	עמים הסערתה:
18	נקראת בשם הנכבד	הנקרא על ישראל:
19	ותצבר ככחול זהב	וכעפרת הרבית כסף:
20	ותהן לנשים כסליך	ותמשילם בנויתך:
21	ותתן מום בכבודך ^d	ותחלל את יצועיך ^e :
22	להביא אף על צאצאך	ואנחה על משכבך:
23	להיות העם לשני שבטים	ומאפרים ממלכת חמם:
24	ואולם אל לא יטוש חסד	ולא יפיל מדבריו ארצה ^f :
25	לא יכירית לבחוריו נין ונכד ^g	וזרע אוהביו לא ישמיד:
26	ויתן ליעקב פלטה ^h	ולדוד ממנו שרש ⁱ :
27	וישכב שלמה משרש ^k	ויעוב אהריו קציין ^l :
28	רחב אולת ^m וחסד בינה	רחבעם הפריע ⁿ בעצתו עלם:
29	עד אשר קם ^o אל יהו לו זכר ^p	ירבעם בן נבט אשר חטא והחטיא את ישראל ^q :
30	ויתן לאפרים מכשול	24 ^b להרחים מ[ארמיתם:
31	ותגדל חטאתו מאד	25 ולכל רעה התמכר ^r :

CHAP. XLVIII.

1	עד אשר קם נביא כאש	ודבריו כתנור בוער ^s :
2	וישבר להם מטה לחם ^t	ובקנאתו המעיטם:

^a) ס is uncertain. ^b) Jedidia, II Sam. 12, 25. ^c) G—S:
כבדיל. I K. 10, 27. ^d) 44, 19. ^e) Gen. 49, 4; I Chr.
5, 1. ^f) I Sam. 3, 19. ^g) Is. 14, 22. ^h) Or שארית.
ⁱ) S: ולבית דוד, cf. 48, 15 f. ^j) Is. 11, 10; II K. 19, 30. ^k) Illegible.
^l) Acc. to 48, 15 f, but reading uncertain. ^m) Play on the name Rehoboam.
ⁿ) 46, 7c; Ex. 5, 4. ^o) 48, 1, 15c. Perhaps dittography.
^p) Wanting in G—S. ^q) I K. 14, 16. ^r) Ib. 21, 20 etc. ^s) Mal.
3, 19. ^t) Ez. 4, 16; 5, 16 etc.

- 3 בדבר אל עֲצָר שְׁמִים^a
 4 מִה נֹרָא אֲתֵּרָה אֱלֹהֵי
 5 חֲמִקִּים גֹּעַ מָמוֹת^x
 6 חֲמוּרִיד מַלְכִּים עַל שַׁחַת^e
 8 הַמוֹשַׁח מֵלֶאֱ^g תְּשֻׁלוֹמוֹת
 7 וְהַשְׁמִיעַⁱ בְּסִינִי תוֹכְחוֹת
 9 הַנִּלְקַח בַּסַּעֲרָה מַעֲלָה^k
 10 הַחֲכוּב נֶכוֹן לַעַת^m
 11 אֲשֶׁר רָאָךְ וּמֵתָּ^p . .
 12 אֲלֹהֵי כֹאֲשֶׁר נִסְתַּר בַּסַּעֲרָה [א]
 פִּי שְׁנִים] אֲתֹתֶה הִרְבָּה^r
 מִימֵי לֹא זֶע מִכֹּל
 13 כֹּל דָּבָר לֹא נִפְלָא מִמֶּנּוּ
 14 בַחֲיִיו עָשָׂה נִפְלֹאוֹת
 15 כֹּכֵל זֹאת לֹא שָׁב הָעַם^w
 עַד אֲשֶׁר נִסְחוּ מֵאַרְצָם^x
 וַיִּשְׁאַר לַיהוּדָה מוֹעֵר^y
 16 יֵשׁ מֵהֶם עָשׂוּ יוֹשֵׁר^z
- וַיּוֹרֵד שְׁלֹשׁ אֲשׁוֹת^b
 אֲשֶׁר כִּמְ[ח] יִתְפָּאֵר
 וּמִשְׁאֹל כִּרְצוֹן יִי
 וְנִכְבְּדִים מִמָּוֹתָם
 וְנִבְיָא תְּחִלָּתָהּ תַּחְתִּיךְ^h
 וּבַחֲוֹרֵב מִשְׁפָּטִי נִקֵּם
 וּבְנִדְרֵי אֵשׁ מִ[רוֹם]
 לַהֲשִׁבִית אֶף לִפְנֵי בֹא יוֹם יִי
 וְלַחֲכִין שְׁבִטִי יִשְׂרָאֵל
 q. יָיָהּ . [חִיָּה] .
 וְאֲלֵי־שֶׁעַ נִמְלֵא רֹחוֹ
 וּמוֹפְתִים כֹּל מוֹצֵא פִּיחֵי
 וְלֹא מִשַּׁל בְּרוּחוֹ כֹּל בֶּשֶׂר
 וּמִתַּחְתִּיו נִבְרָא בִשְׂרֹי^u
 וּבְמוֹתוֹ תִּמְהִי מַעֲשֵׂה^v
 וְלֹא חֲדָלוּ מִחֲטָאתָם
 וַיִּפְצוּ בְּכָל הָאָרֶץ
 וַעֲזַר לְבֵית דָּוִד קִצִּין
 וַיֵּשׁ מֵהֶם הַפְּלִיאֵי מַעַל

a) I K. 17, 1. b) II K. 1, 9—14; I K. 18, 38. c) Perhaps כִּי.
 d) I K. 17, 17—24. e) Ib. 21, 20—24. f) II K. 1, 4, 16. g) G—S:
 מִלֶּךְ. h) I K. 19, 16. i) 44, 17. j) וְהַשְׁמִיעַ, I K. 19, 8 and 17.
 k) II K. 2, 1, 11; 3, 5, 9—10. l) Ib. 2, 1, 11. m) Mal. 3, 23.
 n) Ib. 24. o) אֲשֶׁרִי. p) Acc. to S. nothing followed this word.
 q) Illegible; but the text differed from G—S. Perhaps כִּי חִיָּה תַּחֲתֵי.
 r) II K. 2, 9. s) 39, 17d. t) The resuscitated child; or, read נִבָּא
 (= G). u) II K. 14, 21. v) 43, 25. w) Is. 9, 11—12. x) Deut.
 28, 63—64. y) Is. 24, 6. z) 44, 8.

בהטות אל תוכה מים ^b :	17 יחזקיהו חזק ^a עירו
ויהססם הרים ^d מקוה:	ויהצב כנחשת ^e צורים
וישלח את רב שקה:	18 בימיו עלה סנחריב
ויגרף אל בגאווה ^g :	ויט ידו על ציון ^g
ויחילו כולדה ^h :	19 [אז] מונו בגאון לבם ⁱ
ויפרשו אליו כפים ^j :	20 וי[קרא]ו אל אל עליון
ויושיעם ביד ישעיהו:	וישמע יי [ב]קול תפלתם
ויהם במגפה:	21 וי[תן]ך במ[חנה] אשור
[ו]יחזק בדרכי דוד:	22 [כי עשה יחזקיהו את המו[ב]]
הגדול והנאמן בחזונו:	[אשר צוהו ישעיה הנביא]
ויוסף על חיי מלך ^o :	23 בידו ^o עמד השמש
וינחם אבלי ציון ^p :	24 פברוח גבורה חזה אחרית
ונסתרות לפני בואן:	25 עד עולם הגיד נהיות ^r

CHAP. XLIX.

הממלח מעשה רוקח ^s :	1 שם יאשיהו כקטרת סמים
וכמוזמר על משתה היון ^t :	בחך כדבש ^u ימתיק זכרו
וישבת הועבות הבל ^v :	2 כי נחל על משובתינו
ובימי חמס עשה חסד:	3 ויתם אל אל לבו
ויאשיהו כלם השחיתו:	4 לכד ^w מדויד יהזקיהו

^a) Play on the name Ezekiah. II Chr. 32, 5. ^b) II K. 20, 20.
^c) בנחשת. ^d) Is. 22, 11. ^e) i. e. ב. ^f) II K. 18—19; Is. 36.
^g) Job 15, 25. ^h) II K. 19, 6 = Is. 37, 6. ⁱ) G: ולבם.
^j) II K. 19, 3 = Is. 37, 3. ^k) 46, 5; 47, 5. ^l) Ex. 9, 29. ^m) II K.
19, 35. ⁿ) 46, 4. G: בימיו. ^o) II K. 20, 1—11 = Is. 38. 1—8.
^p) Alluding to Is. 40 et seq. ^q) Is. 61, 2—3. ^r) 42, 19. ^s) Ex.
30, 35. ^t) Cant. 2, 3; Prov. 24, 13. ^u) 32, 56. ^v) II K. 23, 11.
^w) Deut. 3, 5.

מלכי יהודה עד תנים:	ויעזבי תורת עליון	
וכבודם לגוי נבל נכרי ^δ :	ויתן קרנם לאחור ^a	5
וישמו ארחתיה:	ויציתו קרית קדש	6
והוא מרחם נוצר נביא:	ביד ^e ורמחו ^d כי עמהו ^f	
לנחוש ולנתון ולהאביר להרם וכן לבנת לנטע ולהשיב:		
ויגר זני מרכבה ^h :	יחזקאל ראה מראה	8
המכלכל כל דרכי צדק:	וגם הזכיר ^g את איוב ^h . . .	9
ותרי עצמתם פלחת מתחתם:	וגם שנים עשר הנביאים ⁱ	10
ויש' נוח ^j בלמחון ישועה:	אשר החלימו ^k את יעקב	10
והוא כחתם ע'ל יד ימין ^m :	[מה נגרל] [ורובבל]	11
אשר בימיהם הכינו מזבח ⁿ :	[וגם יהושע בן יוצק]	12
המכונן לכבוד עולם:	וידימו היכל קדש	
המקים את חרבתינו:	נחמיה יאדר ^o זכרו	13
ויצב דלהים ובריה ^q :	וירפא את הריסתנו ^p	13 ^d
וגם הוא נלקח ^r פנים ^u :	מעט נוצר ^r על הארץ כהניך ^s	14
וגם גויתו נפקדה:	כיוסף אם נולד גבר	15
ועל כל חי תפארת אדם ^w :	ושם ושת ואנוש נפקרו ^v	16

^a) 'לאחר' "to others". ^b) Gloss. ^c) S: בימי. ^d) Jer. 1, 5.

^e) *Ib.* 10. Cf. LXX. ^f) Alluding to the first chapters of Ezekiel. ^g) Alluding to the mention of Job by Ezekiel (14, 14, 20). ^h) Doubtless

originally בורים "among strangers", which G. read as בורם "in the down-pour". ⁱ) Proof that the canon of the Prophets was closed. ^j) 46, 12.

^k) Is. 38, 16. ^l) Illegible. ^m) Hagg. 2, 2—3. ⁿ) Ezra 2, 23.

^o) 36, 6b, marg.; G—S: יאריך, reading in the text *ib.* ^p) I K. 18, 30.

^q) Deut. 3, 5; Jos. 6, 26. ^r) נוצרו. ^s) כהניך. ^t) 44, 17; Gen. 5, 24. ^u) = אל פניו, cf. Targum to Deut. 7, 10. ^v) G: נכברו.

^w) "Man" in opposition to "his people" 15b.

CHAP. L.

15 ^a גדול אחיו ותפארת עמו	L, 1 שמעון בן יוחנן ^a הכהן:
אשר בדורו נפקד ^b הבית	ובימיו חזק היכל:
3 אשר בדורו נכרה מקוה	אשוח בס ^c בהמונו:
2 אשר בימיו נבנה קיר	פנות מעון ^d בהיכל מלך:
4 הדואג לעמו מחתף	ומחזק עירו מצר:
5 מה נהדר בהשגיוחו מאהל	ובצאתו מבית הפרכת ^e :
6 ככוכב אור ^f מבין עבים	וכירח מלא מבין ^g בימי מועד ^h :
7 וכשמש משרקת ⁱ אל היכל המלך	ובקשת נראתה בענן ^j :
8 כנץ בענפי ^k בימי קץ	וכשושן על יבלי מים ^l :
כפרה לבנון ^m בימי קץ	9 וכאש לבונה על המנחה ⁿ :
ככלי זהב....איל ^o	הנאחו על אבני חפץ ^p :
10 כזית רענן מלא גרגר	ובעץ שמן ^q מרוה ענף:
11 בעצמותו בגדי כבוד	והתלבשו בגדי תפארת:
בעלותו על מזבח הוד	ויהדר עזרת מקדש:
12 בקבלו נתחים מיד אחיו ^r	והוא נצב על המערכות:
סביב לו עמרת בניס ^s	כשתילי ארזים בלבנון:
ויקיפוהו כערבי נחל ^t	13 כל בני אהרן בכבודם:
ואשי ייי בידם	נגד כל קהל ישראל:

a) Perhaps the real name of Simon, called by Josephus son of Onias, and in the Talmud, *Megilla* 10a, son of חוניא. Such names are diminutives.
b) "repaired" (Schechter), II Chr. 34, 10. c) כים. d) Perhaps נבדק.
e) Lev. 16, 2. f) Participle, cf. 13, 25. g) Dittography. מעון.
h) Passover. i) Ez. 1, 28; Gen. 9, 14. k) בענפים.
l) Is. 44, 4. m) Nah. 1, 4. n) Lev. 6, 8. o) Illegible. p) 45, 11b.
q) Neh. 8, 15. r) Mishnah, *Tamid* 7, 3. s) G—S: אחים. t) Job 40, 22.

14 עד כלותו לשרת מזבח^a ולסדר מערכות עליון:

16 אז ירועו בני אהרן הכהנים בהצצרות מקשה^b:

וירועו וישכועו קול אדיר^c להזכיר^d לפני עליון:

17 כל בשר יחדו נמהרו ויפלו על פניהם ארצה:

לפני קדוש ישראל:

18 וזיתן השיר קולו ועל המון העריכו^e גרו^f:

19 וירנו כל עם הארץ^g בתפלה לפני רחום:

ועד כלותו לשרת מזבח ומשפטיו^h הניע אליו:

20 אז ירד ונשא ידיו על כל קהל ישראל:

וברכת ייי בשפתיו ובשם ייי התפאר:

21 וישנו לנפל שנית וישנו לנפל שנית

22 / עתה ברכו נא את ייי אלהי ישראל

המפלא לעשות בארץ:

ויעשהו כרצונו: המגדל אדם מרחם

23 יתן לכם חכמת לבב ויהי בשלום^m ביניכםⁿ:

24 ויקם לו ברית פניחם^o יאמן עם שמעון חסדו

כימו שמים^p אשר לא יכרת לו ולזרעו

25 והשלישית^q איננו עם^r בשני גוים קצה נפשי

26 וגוי נבל^s הדר בשכם יושבי שעיר ופלשת

27 מוסר שכל ומושל^t אופנים^u

לשמעון בן ישוע^v בן אלעזר בן סירא:

a) G: על מזבח, cf. 44, 15e. b) Num. 10, 10. c) 46, 17b.
d) Num. ib.; I Chr. 16, 4. e) II Chr. 29, 28. f) Ib. g) העריכו
(Sehechter). h) רנה or רנן. i) II Chr. 33, 25. j) 14; II Chr. 29, 29.
k) Prescribed offerings. l) 45, 25a—26f. m) שלום. n) G: ביניכם. Deut.
o) 45, 23. p) 45, 15d. q) והשלישי. r) The Samaritans; Deut.
32, 21. s) 49, 5b; Deut. ib. The Samaritans. t) ומושל. u) Unin-
telligible. v) Versions: Jesus son of Simon.

אשר ניבע בפתור^a לבו ואשר הביע בתבונות:
 אשרי איש באלה יחנה ונתן על לבו יחכם: 28

CHAP. LI.

29^b כי יראת יי חיים

- LI, 1^b אהללך אלהי ישעי 1 אֲדַרְךָ אֱלֹהֵי אֲבִי:
 1^c אספרה שמך 2 מַעֲזוֹ חַיִּי 2^a 2^b כי פדית ממות נפשי:
 2^b 2^c חשכת בשרי משחת 2^{bii} 2^d ומיד שאול הצלת רגלי:
 2^{biii} 2^e פציתני מדבת עם^f
 2^d משוט רבת לשון^g 2^d ומשפת שמי כזב^h:
 2^c נגד קמי היתה ליⁱ 3 עזרתני כרוב חסדך:
 ממוקש צופי סלע^j ומיד מבקשי נפשי:
 מרבות צרות הושעתני 4 וממצוקות^k שלחבת סביב:
 מכבות^l אש לאין פחה^m 5 מִרַחֵם [תה]וֹם לֹאֵם . . .:
 5^b משפתי זמה 5^c וטפלי שקרⁿ 5^d ונחצי לשון מרמה:
 6 ונתנע למות נפשי^o 6 ונחיתי לשאול תחתיות:
 7 ואפנה סביב ואין עוזר לי^p ואצפה סומך ואין:
 8 ואזכרה את רחמי יי 7 וחסדיו אשר מעולם:
 המציל את חוסי בו 8 ויגאלם מכל רע:
 9 וארים מארץ קולי 9 ומשערי שאול שועתי:

^a) "like the Euphrates"? (Bacher). ^b) Only in G. Ps. 71, 23.
^c) Is. 38, 17 acc. to LXX. ^d) Only in S. ^e) Wanting in G—S.
^f) +1, 7b, 9c; 38, 17c. ^g) Job 5, 21. ^h) Ps. 40, 5. ⁱ) G adds
 כיעוז. ^j) 37, 14b. ^k) A poor expression. ^l) מְבִינֹת. Ez. 10, 9.
^m) פָּחַם. ⁿ) Jon. 2, 3. ^o) Job 13, 4; Ps. 119, 69. ^p) Jer. 9, 7.
^q) Ps. 88, 4. ^r) Ib. 86, 13. ^s) Is. 63, 5. ^t) Ps. 25, 6. ^u) Gen.
 48, 16. ^v) Jon. 2, 3.

1	וארומם ייי אבי אתה	" ^a כי אתה גבור ישעי:
^b	אל תרפני ביום צרה	ביום שואה ומשואה:
11	^d אהללה שמך תמיד	ואזכרך בתפלה:
11 ^b	^e אז שמע קולי ייי	11 ^e ויאזין אל התנוני:
12	ויפרני מכל רע	וימלטני ביום צרה:
	על כן הודית ואהללה	ואברכה את שם ייי:
^g	^a הודו ליי כי טוב	כי לעולם חסדו:
^b	הודו לאל התשכחות:	כי לעולם חסדו:
^c	הודו לשומר ישראל:	כי לעולם חסדו:
^d	הודו ליצר הכל:	כי לעולם חסדו:
^e	^l הודו לגואל ישראל	כי לעולם חסדו:
^f	^w הודו למקבץ נדחי ישראל	כי לעולם חסדו:
^g	ⁿ הודו לבונה עירו ומקדשו	כי לעולם חסדו:

^a) Only in S.

^b) Prov. 24, 10.

^c) Zeph. 1, 15.

^d) Ps. 145, 2.

^e) Only in S.

^f) G—S: אודה.

^g) The following fifteen lines form a canticle, which is found neither in G, nor in S. It has so many points in common with the "Eighteen Benedictions", a Pharisaic prayer, and by mentioning the Messiah son of David, directly contradicting the express opinion of the author, that its authenticity is dubious.

^h) Ps. 136, 1; upon which psalm the canticle is modeled.

ⁱ) This expression does not occur in

Ben Sira, but occurs in the ritual of prayers.

^j) Ps. 121, 4.

Resumé of the blessing which follows the evening Shema.

^k) Resumé

of the blessing which preceeds the morning Shema.

^l) The

four following verses refer to the messianic time. Here the resemblance is even more striking; the paragraphs follow in the same order, and the identical expressions are used. Seventh benediction. Is. 49, 7; Ps. 119, 153—4.

^w) Tenth benediction. Is. 27, 13; 11, 12, etc.

ⁿ) Fourteenth benediction. In Palestine, this benediction was joined to the following. Ps. 147, 2.

ה' הודו למצמיח קרן לבית דוד	כי לעולם חסדו:
י' הודו לבוחר בבני צדוק לכהן ^ב	כי לעולם חסדו:
י' הודו למנן אברהם ^ג	כי לעולם חסדו:
כ' הודו לצור יצחק ^ד	כי לעולם חסדו:
ל' הודו לאביר יעקב ^ה	כי לעולם חסדו:
מ' הודו לבוחר בציון ^ו	כי לעולם חסדו:
נ' הודו למלך מלכי מלכים ^ז	כי לעולם חסדו:
ס' וירם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרובו הללויה:	
י' אני נער הייתי ^ח	13' 13-14' וחספתי בה ובקשתיה ^ט :
מ' באמתה דרכה רגלי ^י	15' אדני מנעורי הכמה למדתי:

- a) Fifteenth benediction. Ps. 132, 17. In 36, 8 we have a parallel to the 18 benedictions; but no allusion is made there to the person of the son of David, which agrees with the author's hostility to the Kings of Judah, Ch. 44 et seq.
- b) If contemporary Sadokite high-priests are referred to, this portion must be much anterior to the Maccabaeen revolt. Possibly, the reference is simply to the future and to Ezekiel 40, 46; 43, 19; 44, 15—16; 48, 11. Cf. Mishna *Yoma* 7, 1; Jer. Talmud, *Yoma* 44b; Mishna *Sota* 7, 7; *Middot* 5, 5.
- c) First benediction. Gen. 15, 1. d) In the first benediction the words are simply "God of Abraham, God of Isaac, God of Jacob". e) Ps. 132, 2.
- f) *Ib.* 13. g) Expression unknown to the Bible, but very common in Talmud and Ritual. See e. g. the Mussaf of Rosh ha-Shanah. h) Taken bodily from Ps. 148, 14. i) Canticle translated from S, the original of which was alphabetic. Of this alphabet there remain only the letters — ה — א — ת — ש — ר — ק — צ — פ — ע — נ — מ — ל — י, due to the impossibility of rendering the Syriac by other words. Wherever a mistake was possible, the acrostic is interrupted; e. g. verse 23. Where S. is in error, or skips a passage, the same error and omission are found in H, and the acrostic is broken. In addition, the resemblance of H to S is here continuous; generally it is intermittent. For this reason, later Rabbinical expressions are not surprising. The canticle was probably added by the author of the corrections and doublets which have been so frequently met with in preceding chapters.
- j) Ps. 71, 17. k) 13b wanting also in S. l) This suffix, found also in S., indicates a lacuna, no noun having yet occurred. m) 15 wanting also in S. n) Ps. 25, 5. דרכה began the verse, giving the ד of the acrostic.

^a פי פתחתי ודברתי בה ^b קנו לכם חכמה בלא כסף ^c :	25
^d וצואריכם בעלה הביאו ^e ומושאה תשא נפשכם:	26
^f קרובה היא למבקשה ונותן נפשו מוצא אותה:	
^g ראו בעיניכם כי קטן חיותי ועמרת ^h בה ומצאתיה ⁱ :	27
^j רבים שמעו למורי בנערותי ^k וכסף וזהב תקנו ביל ^l :	28
^m תשמה נפשי ⁿ בישיבותי ^o ולא תבושו בשירתי ^p :	29
^q מעשיכם עשו בצדקה ^r והוא נותן לכם שכרכם בעתו ^s :	30
^t ברוך יי לעולם ומשובח שמו לדר ודר:	31
^u עד הנה דברי שמעון בן ישוע שנקרא בן סירא:	32
^v חכמה שמעון בן ישוע בן אלעזר בן סירא:	33
^w יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם:	34

- ^a) Letter פ. Prov. 31, 26. ^b) Only in S.; the word is useless.
^c) Is. 55, 1. ^d) Letter ז; delete the conjunction, which is only in S.
^e) Differs from S; the translator having 6, 25 in mind. ^f) Letter ק.
^g) Letter ר. See verse 16, of which this is a repetition in order to give the ר of the acrostic. In place of "I was young" read "a little", as G—S. The original read: ראו בעיניכם כי מעט עמלתי בה cf. 6, 18 c-d.
^h) עבדתי or עמלתי. ⁱ) See foll. verse. ^j) Letter ש; the verse really commences with שמעו; for רבים read רבה or הרבה, which belongs to 27 b.
^k) Unintelligible: same mistake as above, the meaning being "as small as he was", "though small". ^l) G: בה. ^m) Letter ת. ⁿ) נפשכם.
^o) Unintelligible: G has: ἐλέει, i. e. "salvation". Read בישועתי or בישועתו; cf. 35, 19d, בישועתו וישמחם בישועתו translated in G: ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ. ^p) בתיבותי read as a mistake from S בתיבותי "in my penitence" (S reads בתיבותי read as בתיבותי. ^q) Or שירתו "to praise Him", i. e. God. ^r) Correction of S; but the phrase gives no sense. G—S: בל עת or בלא עת cf. 32, 4b.
^s) Here G ends. ^t) Ps. 89, 53 = S. ^u) = S., but the names are transposed as remarked above. ^v) S: "Finished to write the Wisdom of Bar Sira". ^w) Ps. 113, 2.

GLOSSARY.

A = Aramaic. Ar = Arabic. N H = Neo-hebraic. Syr. = Syriac.

אב The patriarchs |
Die Erzwäter 44.

אבד poor | *arm* 11, 12.

אבד poverty | *Armut* 11, 4.

אדר hiphil: make glorious | *glor-*
reich machen 36, 6b; 49, 13.
(Is. 42, 11).

אהב hiph.: make beloved | *beliebt*
machen 4, 7.

אחר hitpaël: remain behind | *zu-*
rück bleiben 7, 34; 11, 11b; 32, 11.

אחרית posterity | *Nachkommen* (?)
16, 3 II

איש לשון chatterbox | *Schwätzer* 8,
3; 9, 18; 25, 19b.

אכפה pressure | *Druck* 46, 5b, 16b.

אלו these | *diese* 51, 24, A.

אליל low being | *winziges Wesen*
11, 3.

אמון worthy of confidence | *Ver-*
trauenswürdig 37, 13b.

אונש (?) suffering | *Leiden* 11, 12b.

אנח hitpaël: afflict oneself | *sich*
grämen 12, 12f; 30, 20.

אנס niphal: be forced, led away
| *genötigt, entführt* 31, 21.

אונס force | *Zwang* 30, 20c (Esther).

אסה bury | *begraben* 38, 16c.

אצל niphal: taken away, preserved |
weggenommen, erhalten 42, 21c;
46, 8; pauperized | *verarmt, be-*
raubt 13, 17b II.

ארך or רוח slowness |
Langsamkeit 5, 11b.

אש plur. אשות fire | *Feuer* 48,
3.

אשוח reservoir | *Wasserbehälter*
50, 3b.

באש be bad, unfortunate | *schlecht,*
unglücklich sein 3, 24, A.

בגר (?) reach age of puberty | *mann-*
bar werden 42, 9c.

בדק niphal: be repaired | *ausgebes-*
sert sein 50, 1b (II Chr. 34, 10).

בוע be puffed up, happy | *aufge-*
blasen, stolz sein 16, 2; hitpaël:

בהבעבע, idem 14, 4b. A. N H.

בוש piel ביש humiliate | *beschü-*
men 8, 6.

כִּישׁ humble | *demüthig, verschämt* 32, 10^{II}; 41, 24.

כָּטַח, כָּטַח speak | *sprechen* 5, 13 (Prov. 12, 18).

בִּיטָה word | *Wort* 9, 17b.

בִּין hitpacl: play the wise man | *als weise sich benehmen* 7, 5b.

בֵּית among | *zwischen* 42, 12b (Ez. 41, 9). A.

בֵּית הַמִּדְרַשׁ school | *Schule* 51, 23b.

בָּנָה produce | *hervorbringen* (?) 38, 18c.

בָּעַל irascible | *jähzornig* 8, 16.

בַּעַל לֶחֶם table-companion | *Tischgenosse* 9, 16.

בָּעַל סוֹד confidant | *Vertrauter* 6, 5b.

בָּעַל שְׁתִּים double-tongued | *doppelzüngig* 5, 14d, 16d.

בָּצַע fault, blemish, discredit | *Fehler, Schandfleck, Miskredit* 7, 6d.

בּוֹצֵעַ calumniator | *Verleumder* 11, 28c, e.

בָּצַר niphal: be deprived of | *beraubt sein* 37, 20b. N H.

בְּרִיָּה creature | *Geschöpf* 16, 14e. N H.

גְּבִיָּה braggart | *Prahler* 4, 29.

גָּבַר hiphal: triumph | *triumphiren* 39, 34 (but var. has: גָּבַר).

גֵּהָה (= כְּהָה) blind | *blind machen* (?) 43, 18.

גִּוְיעָה interment | *Beerdigung* (?) 38, 16b.

גּוֹמְרָה (conjecture) coal | *Kohle* 8, 10. A.

גִּל hiphal: cause to exult | *frohlocken machen* 40, 26.

גִּלּוֹל sing: idol | *Götze* 30, 18b.

גְּמִילוּת חֶסֶד charity | *Wohlthätigkeit* 37, 11e. N H.

גָּמַר reduce to coals | *verkohlen* 43, 4c. A.

גַּע גַּע fie fie! | *pfui* 13, 21c. Syr.

גִּפְהָ side | *Seite* 40, 16. A.

גִּרְגָּן glutton | *Vielfrass* 31, 16b^{II}. A. N H.

גִּרְגֵּרָה windpipe | *Gurgel* 36, 18. N H.

דָּאָב hiphal: afflict | *kränken* 4, 1b (Lev. 26, 16).

דָּאָג לִי busy oneself with | *sich beschäftigen mit* 32, 1b; 50, 4.

דוּךְ מְדוּכָּרָךְ depressed | *betrübt* 4, 2.

דוּר dwell | *wohnen* 50, 26b (Ps. 14, 11). A.

דִּין sorrow | *Sorge* 14, 1b; 30, 21, 23c, 24; 37, 2; 38, 18b. = דִּין N H.

דִּלוּת poverty | *Armut* 10, 30. N H.

דְּמִיוֹן plur. דְּמִיוֹנוֹת imaginings | *Einbildungen* 3, 23b.

דָּמָךְ lie down | *sich hinlegen* 9, 4. A.

דָּמַע hiphal: shed tears | *Tränen vergießen* 12, 16c.

דָּפִי shame | *Schande* 44, 19 (Ps. 50, 20).

דָּשֵׁן hitpacl: fatten oneself, make merry | *sich fett machen, belustigen* 14, 11b.

הִדָּר niphal: be magnificent | *herrlich sein* 43, 11b; 46, 2; 50, 5 (Lam. 5, 12).

הוֹדָאָה praise | *Danksagung* 51, 17b. N H.

הוֹדָה id. 47, 8 (Neh., Ezra, Chr.).

הִלָּל piel: brighten | *hell machen* 36, 27 (Job 29, 3).

וְתִקּ upright, adroit | *redlich, gewand* 36, 20. N H. (in a different sense)

זבר give | *schenken* 7, 25 (Gen. 30, 20).

זבר gift | *Geschenk* 36, 19; 40, 29 (Gen. 30, 20).

זריר intelligent | *verständlich* 12, 1; 13, 13; 42, 8c.

זריר splendour | *Glanz* 43, 8d.

זריר piel: guard | *schützen*, 11, 32^{II}.

hiphil: shine | *strahlen* 43, 9b, (Daniel).

זרב hiphil: cause to flow | *fließen machen* 38, 16.

זרח retire | *sich zurückziehen* 8, 11. N H.

זרע move, tremble | *bewegen, zittern* 31, 13^{II} (acc. to S.); 43, 17; 48, 12e (Koh., Esther).

זרה cry out, blame | *schreien, tadeln* 11, 7b. A, see בנה.

זמן time | *Zeit* 43, 7 (Neh., Est., Koh.).

זן nourishment | *Nahrung* 37, 28b (Ps. 144, 13).

זן kind | *Art* 49, 8 (Chr. Dan.).

זקן hiphil: make old | *alt machen* 30, 24b.

זרה niphil: throw oneself | *sich werfen* 37, 29.

זרו fortify | *verstärken* 36, 6b. A. N H.

זכב piel: love | *lieben* 7, 21 (var: of אהב).

זכר hitpacl: associate oneself | *sich verbinden mit* 13, 2b (Chr., Dan.).

זרר surround | *umgeben* 51, 19d (Ez. 21, 19).

זרב piel חיב: loose | *verlieren* (P) 11, 16b. A.

זול hitpacl: torment oneself | *sich ängstigen* 3, 25b (Job 15, 20).

זקן pual: be fortified | *befestigt sein* 50, 1.

חייב guilty | *schuldig* 3, 5b. N H. A.

חכם niphil: be wise | *weise sein* 37, 19; hitpacl: play the wise man | *sich weise gebürden* 32, 4b (Koh.).

חלא hiphil: rust | *rosten* 12, 10b (from חלאה).

חלם hiphil: console | *trösten* 15, 20b; 49, 10c (Is. 38, 16).

חלף חלפות. bygoncs | *Vergangenes* 42, 19.

חק create | *schaffen* 31, 13b; 38, 1b; 40, 1; niphil 7, 15b; 31, 27d^{II}; pual 39, 25. Ar.

חם father-in-law (even of husband) | *Schwiegervater (selbst des Mannes)* 37, 10. N H.

חמר hiphil: render agreeable | *angenehm machen* 40, 22.

חמדה or חמודה, pl. desires | *Wünsche* 5, 2b^{II} (doubtful).

חמר hiphil: agitate | *in Aufregung bringen* 4, 3.

חג hitpacl: hanker after | *sich sehnen nach etwas* 37, 29b. Syr.

חסף reveal | *enthüllen* 41, 23b, in ms. B; but חשף in ms. A. 6, 9.

חסר poor | *arm* נפש חסרה 4, 2.

חפש speak boldly | *kühn sprechen* 13, 11.

חרף excite, defy | *erregen, trotzen* 43, 16.

חרת engrave | *stechen* 45, 11 (Ex. 32, 16).

חשב hiphil: count, consider or cause to consider | *zählen, erwägen, in anschlag bringen* 7, 16 (doubtful).

חשבון account | *Berechnung* 42, 3,

- 5; thought | *Gedanke* 27, 5 (acc. to 6, 21) (Chr., Koh.).
- חִשֵּׁק niphāl: be desired | *gewünscht sein* 40, 19*d*.
- חֲתָף kal and piel: commit robbery, be a brigand, an enemy | *Räuberei treiben, ein Räuber, Feind sein* 15, 14*b*; 32, 21; perhaps 50, 4 (Prov. 23, 28).
- חֲתָף robbery | *Räuberei* 50, 4? (*ib*).
- מֵאֵמָּה sweep up | *auskehren* 10, 15, conjecture (Is. 14, 23).
- בֶּשֶׂר טוֹב humanity or well-bring | *Menschenliebe oder Wohlbefinden* 37, 11*f*.
- טוֹב עַל לֶחֶם generous | *grossmütig* 31, 24.
- טוֹב goodness | *Güte* 42, 14. N H. (perhaps, mistake for טוֹב).
- טָמַם pilpel: stop up | *verstopfen* 10, 16. N H., (corrected).
- מִפֶּשׁ foolish | *dumm* 42, 6. N H. A.
- מָרַד bore | *langweilen* 32, 9*b* A. N H.
- גִּזְלָה kal: cast a lot | *den Würfel fallen* 14, 15 (or perhaps, read יוֹרִי).
- יָנַק^(?) sprout | *Schösslinge treiben* 40, 15.
- יָסוּר punishment, trial | *Züchtigung, Probe* 4, 19*b* (written אָסוּר); 40, 29*d*. N H.
- יֵצָא כִּיּוֹצֵא as is due | *wie es gebührt* 10, 27*b*; 38, 17*b* N H. in another sense
- יָרָא hitpaēl: be anxious | *ängstlich sein* 4, 30. N H.
- יָשַׁם hiphil: stretch out | *ausstrecken* 7, 32; 31, 14, 18*b*;
- hophal: stretched out | *ausgestreckt sein* 4, 31 (Esther).
- יָשַׁן hitpaēl: become old | *alt werden* 11, 18*b*.
- כִּן כָּרִי all the more | *um so mehr* 11, 11*b*; 13, 9.
- כֹּל pilpel: maintain | *versorgen* 45 24*b*; hitpaēl: stand, hold out | *standhalten* 12, 15*b*; 43, 3*b*.
- כָּךְ so | *also* 32, 6*b* (doubtful). A.
- כָּלָה sum up | *zusammenfassen* 32, 8. N H.
- כִּסִּיל gourmand | *gefrässig* 31, 20*d*.
- כַּעַר מְכֻזֵּר ugly | *hässlich* 11, 2; 13, 21*b*. N H.
- כָּפַף piel בָּיַף: bend | *beugen* (= S.), 30, 12*ii*; hiphil: idem 4, 7*b*.
- כֹּשֵׁל greedy | *gierig* 14, 9; gourmand | *gefrässig* 42, 8*b*; old-man | *Greis* (acc. to G—S) 41, 2*c*.
- כָּשַׁר suit, be useful | *passen, nützlich sein* 13, 4 (Est., Koh.).
- לָבָן white color | *weisse Farbe* 43, 18. N H.
- לָבַשׁ hitpaēl: clothe oneself | *sich kleiden* 50, 11*b*.
- לָהָה hitpaēl: play the hypocrite | *heucheln* 32, 15*b* (Prov. 26, 18).
- לוֹה hiphil: accompany | *begleiten* 41, 12.
- לָחַם battle | *Kampf*: לָחַם כלִי arms | *Waffen* 12, 5*c* (Jud. 5, 8).
- לָקוּת punishment | *Züchtigung* 9, 3*ii*. A. But read, perhaps, חֲלָקוּת.
- מֵאֵמָּר word | *Wort* 3, 8; 37, 16 (Esther).
- מַהְמָרוֹת pits | *Gruben* 12, 16*b* (Ps. 140, 11)
- מָהָר niphāl: hasten | *sich beeilen* 50, 17.

מוסר politeness, *savoir-vivre* | *Höflichkeit, Lebensart* 31, 17; 32, 2c.
מועד festival, Passover | *Feiertag, Passa* 50, 6b.
מוצא find | *Fund*, **מִצָּא** (?) 40, 18, 19; produce | *Erzeugniss* **יִצָּא** (?) 37, 11h.
מחלוקות discussions | *Streit* 42, 3b.
מחקרה acuteness | *Scharfblick* 44, 4b.
מטמנת treasure | *Schutz* 42, 9.
מי is it possible that | *ist es möglich dass* (?) 13, 13; 16, 18b. A.
ממון money, fortune | *Geld, Vermögen* 31, 8. A.
מסכן poor | *arm* 4, 3b; 30, 14 (Koh.).
מעגל = **מגעל** repugnance | *Ekel* 40, 29c.
מעומים moderation | *Mässigung* 19, 1b.
מעט *piel* with **מן**, diminish | *klein machen* 3, 18 (doubtful); with acc. "say in a few words" | *in einigen Worten sagen* 32, 8.
מערומים secrets | *Geheimnisse* 42, 18 (11 Chr. 28, 15 in a different sense).
מערף drip of the rain | *Tröpfeln des Regens* 43, 22.
מפח נפש sorrow | *Sorge* 30, 12d (Job 11, 20).
מקנה act of acquiring | *das Erwerben* 42, 4c.
מדרות reprimand | *Verweis* 42, 8 (1 Sam. 20, 30) A.
מרר hitpael or hitpalpel: abandon oneself to grief | *sich dem Kummer hergeben* 38, 16b.

נאה be seemly | *sich ziemen* 15, 9; 32, 6; 41, 16b NH.
נבל hitpael: degrade oneself | *sich degradiren* 9, 7.
נבר prey | *Raub* (?) 36, 18II.
נדה hitpael: withdraw | *sich entfernen* 6, 10b.
נהג niphal: be employed, be made use of | *verwendet sein, verwor- thet sein* 40, 23 (Koh. 2, 3).
נורה light | *Licht* 43, 1 (Job 3, 4).
נוחה repose | *Ruhe* 30, 17b.
נומה sleep | *Schlaf* 31, 1—2. (Prov. 23, 31).
נור fire | *Feuer* 43, 4d (Dan.).
נוף hiphil: censure | *Verweis er- theilen* 11, 7. NH. (see **זוף**).
נחה fit, be agreeable | *passend, angenehm sein* 31, 4bII NH.
נצל עצה take counsel | *sich be- rathen* 42, 8. NH. false reading.
נכה be few | *wenig sein* 11, 19c. NH.
נכר *piel*: estrange oneself | *ent- fremden* 11, 32bII.
נסוי (ניסוי) trial | *Versuchung* 33, 1b; 44, 20d, in ms. B.
נסיון, plur. **נסיונות**, trial | *Versuchung* 4, 17e; 6, 6; 13, 12, in ms., A.
נשק = **נשק** hiphil: light, burn | *anzünden, brennen* 43, 4b.
נעם hiphil: render agreeable | *angenehm machen* 47, 9.
נערות youth | *Jugend* 30, 12II; 51, 16, 28. NH. in the texts retrans- lated from S.
נצח be resplendent | *strahlen* 32, 10b; *piel*: make resplendent | *strahlen machen* 43, 5b. Syr.

נָקַשׁ strike, knock | *anstossen* 13, 2*d*; 41, 2*c* (Dan.).

נָשָׂא אִשָּׁה marry, choose a wife for another | *heiraten, für einen anderen eine Frau wählen* 7, 23*b* (Ezra 9, 12).

סָבַב kal and hiphil: sit down at table | *sich zu Tische setzen* 32, 1*b*; 9, 9*b*; 31, 16.

סָנַר hitpoel: be given over to | *übergeben werden* 38, 15*b*.

סָדַר piel: put in order | *ordnen* 50, 14*b*.

סֹדֵר hitpacl: confide a secret to someone, gossip | *Jemanden etwas anvertrauen, schwatzen, sich unterreden* 8, 17; 9, 31*i*, 14*b*; 42, 12*b* N H. and Syr.

סֹדֵר conversation | *Unterhaltung* 9, 15*b*.

סָחָה sweep | *auskehren* 10, 17 (Ez. 26, 4).

סִימָה treasure | *Schatz* 40, 18*b*; 41, 12*b*. A. (probably glosses).

סָלַל hitpoel: beg | *betteln* 40, 28*b*.

סָלַח blame, judge hastily | *tadeln, voreilig beurtheilen* 11, 7.

סָעַר hiphil: wonder | *staunen* 47, 17*b*.

סָפֹק abundance | *Fülle* 31, 12*c*.

סָפֵק great | *gross* 15, 18.

סָפַק kal: suffice | *genügen* 39, 16*b*; piel: augment | *vermehrten* 31, 30*b*; hiphil: reach | *anlangen* 42, 17.

סָרַב revolt | *empören* 4, 25. A.

סָרַב rebel | *Empörer* 41, 2*d*. A.

סָרַח bad odor | *schlechter Geruch* 42, 11*b*.

סָעוּר so that | *so dass* 3, 8*b*,

עָבַר hitpacl: take pleasure in transgressing | *mit Freude übertreten* 16, 8*b*; or, overstep the measure | *zu weit gehen* 7, 10*b* (?); put off | *verschieben* 5, 7*b*.

עָבְרוּ anger | *Zorn* 7, 16*b*.

עָדָה up to | *bis* 40, 3*b* (Ezra 9, 4).

עָדָה lust | *Wollust* 31, 28 (doubtful).

עָדָה hiphil: fortify | *stärken* 4, 11*b*.

עָרָה or עָרַר hitpacl: be ruined | *zu Grunde gehen* 19, 1*b*. (Jer. 51, 58).

עָרַב intemperant, passionate | *aus-schweifend, leidenschaftlich* נָפֶשׁ עָוָה 6, 3; 19, 2*b*; עָוָה נָפֶשׁ 40, 30.

עָוָה insolence | *Frechheit* 10, 18*b*.

עָיַן look upon with displeasure | *ungern sehen* (G.) 14, 10 (1 Sam. 18, 9).

עָרַב hitpacl: become angry | *sich ärgern* 7, 10*b* (doubtful).

עָלָה hitpacl יָרָעָה: raise oneself | *sich erheben* 30, 13 (Jer. 51, 3).

עָלָה cyclone | *Wirbelwind* 43, 16*b*. A.

עָלָה hiphil: rejoice (act.) | *erheitern* 40, 20.

עָנָה associate with | *verkehren* 9, 14. Syr.

עָנָה humility | *Demuth* 45, 4. N H.

עָנַשׁ pl.: punishment | *Strafe* 9, 5*b*.

עָסַק occupation, affair, solicitude | *Beschäftigung, Arbeit, Besorgniss* 3, 21*b*; 7, 25; 38, 24*b*; 40, 1, 11.

עסך hitpael: take pains | *sich mühe geben* (conjecture) 3, 22.

עצה niphil: fight | *kämpfen* 4, 28. Syr.

עצם body | *Körper* 30, 14, 16.

עצמה physical power | *physische Stärke* 41, 2b.

עקב pl. עקבות: end, destiny | *Ende, Schicksal* 16, 3b.

עקר or עקר trunk, root, principle | *Stamm, Wurzel, Hauptsache* 37, 17 (Dan.).

ערב hiphil: make agreeable | *angenehm machen* 40, 21; 50, 18b.

עור see עור.

עשק = עסך 11, 10 (corrected).

עשר hitpael: enrich oneself | *sich bereichen* 11, 16,

עשתונים thoughts | *Gedanken* 3, 23.

פוג piel פוג: refresh | *erholen* 30, 23 (Aramaic form).

פחד with acc.: venerate | *verehren* 7, 29; with על: take care of | *sorgfältig umgehen mit* 41, 12; hitpael: give way to false fears | *sich umsonst beängstigen* 4, 30.

פחו hiphil: corrupt | *verderben* 8, 2c; 19, 2.

פחו lewdness | *Unzucht* 41, 17; 42, 10c (Gen. 49, 4).

פטר go away | *weggehen* 32, 11b, 12. A. (I Sam. 19, 10).

פלאות מ too wonderful for | *zu wunderbar für* 3, 20.

פלל pray | *beten* 38, 9b (Ps. 106, 30).

פנק amuse | *ergötzen* 14, 16 (Prov. 29, 21).

פקע crash (thunder) | *krachen* (*Donner*) 46, 17b. Syr.

פרג hiphil: drive away | *wegtreiben* 31, 1–2. Ar.

פשר diagnosis | *Diagnose* (P), remedy | *eilmittel* (P) 38, 14b. A (P).

פתגם word | *Wort* 5, 11b; 8, 9d (Est., Koh.).

צדק hitpael: play the righteous one | *den Frommen spielen* 7, 5.

צהב hiphil: brighten, rejoice | *glänzen, sich freuen* 10, 10.

צהר hiphil: shine at midday | *zu Mittagszeit strahlen* 43, 3 (Job 34, 11).

צות polel: listen | *hinhören auf* 14, 23b. A.

צחנה putridness | *Fäulniss* 11, 12d (Joel 2, 20).

צלל part.: moderate | *gemässigt* 31, 20. N H.: clarified | *gelaütet*.

צמח pl. צמחים: plants | *Gewächs* 40, 22.

צנה cold | *Kälte* 43, 20 (Ps. 25, 13).

צנוע moderate | *gemässigt* 31, 22; advised | *vorsichtig* 42, 8d.

צרה rival | *Nebenfrau* 37, 11 (I Sam. 1, 6). N H.

צריך one who has need, indigent | *bedürftend, arm* 31, 4b; 32, 7; 42, 21d. N H. and A.

צרך need, want | *Armuth* 8, 9d; 10, 25b; 12, 5e; 13, 3; 15, 12b; 32, 2; 37, 8b; 38, 1, 12b.

קבל hiphil: fight | *bekämpfen* 12, 5d.

קרה (?) enjoy | *geniessen* 14, 5b. Syr.

קדש hiphil: render homage | *Huldigung leisten* 7, 29b.

קוץ pilpel: destroy | vernichten 10,
16. N H.

קטן stingy | knauserig 14, 3.

קמן unchangeable | bleibend 42,
23 (Dan.).

קלם (P) piel: cause to extol | preisen
lassen 47, 15b.

קפא hipphil: coagulate | zum Ge-
rinnen bringen 43, 20b (Job 10,
10).

קצה hitpael: grieve | sich grümen
32, 19b.

קצפון care, grief | Sorge, Gram
30, 23b, d.

קצר hitpael: be impatient or be
too brief | ungeduldig sein oder
sich zu kurz fassen 7, 10.

קרב hitpael: draw near | sich nä-
hern 13, 10.

קרום rush | Schilf-rohr(?) 40, 16.

קרה enjoy | genießen 14, 5b
(perhaps קרה = Syr.)

קרום hipphil: incrust | eine Kruste
machen 43, 20c.

ראי decencies of life | Schicklich-
keit 31, 28b.

רגל hipphil: have intercourse | Um-
gang haben 8 4 (P)

רוש, רושש poor | arm 11, 12;
רושש lazy | faul 4, 29b (= S.).

רז secret | Geheimniss 8, 18; 12,
11c (Dan.). A.

רחק hitpael: remove oneself | sich
entfernen 13, 10

רמש hitpael: be attentive | auf-
merksam sein 8, 8b.

רעה frequent or honor | verkehren
oder Ehre erweisen 38, 1.

רפי indolent | lässig 4, 29b (= S.).

רצד watch narrowly | lauernd beo-

bachten 14, 22b. (Ps. 68, 17,
where meaning is uncertain).

רצה piel: burn, light up | brennen,
erhellen 43, 8d (Cant. 3, 10).

רשה hophal: have permission |
Erlaubnis haben, bevollmächtigt
werden 3, 21. A. N H.

רתח hipphil: burn up | versengen
43, 3 (Job 41, 23).

שיחה conversation | Unterredung
6, 34; 8, 8; 11, 8b. N H.

שכלות folly | Dummheit 11, 14g
(= סכלות).

שמים medecin | Arzneien 38, 4.
N H. A.

שרק hipphil: be resplendent |
strahlen 43, 9c; 50, 7. Ar.

שבח praise | Lob 44.

שגח hipphil: look for, count upon,
be solicitous | erwarten, entgegen-
sehen, schauen 40, 29; 50, 5.

שנר breeding | Züchtung 40, 19c
(Ex.: increase)

שותף companion | Genosse 40, 29;
42, 3. A. N H.

שחיתה fault | Schuld 30, 11b
(Dan. 2, 9).

שחר hipphil: blacken | schwarz
machen 25, 16.

שלטון governor | Befehlshaber 4,
7b (Dan. 3, 2)

שולם רצון carry out one's wish |
seinen Wunsch ausführen 32, 11,
12.

שמועה act of listening or tradi-
tion | das Anhören oder Tradition
8, 9.

שמץ appearance, a little | Anschein,
ein Wenig 10, 10; 18, 31 (Job).

שעה hipael: divert oneself | *sich unterhalten* 44, 8b. A.

שעה pl. conversation | *Gespräch* 38, 25d. A.; future, project | *Zukunft, Vorsatz* (?) 37, 14.

שעע hiphil: enjoy oneself | *sich lustig machen* 13, 6.

שפך niphal: pounce upon | *über etwas herfallen* 37, 22b.

שקר watching, vigilance | *das Wachen, Wachsamkeit* 31, 1 (cf. 42, 9).

שקורה care, preoccupation | *Sorge, Besorgniss* 38, 26b.

שר flesh | *Fleisch* 30, 15, 16 (Prov. 3, 8).

שרביט twig | *Zweig* 37, 17 (Est., but in sense "scepter").

חסד הנמול charity | *Wohlthätigkeit* 37, 11e.

הגר merchant | *Geschäftsman* 42, 5b.

הגרה (?) sale | *Verkauf* 37, 11c.

הוה design | *Zeichnen* 43, 13 (Ez 9, 4).

החליף scion, substitute | *Spross, Stellvertreter* 44, 17b; 48, 8b.

החרה dispute | *Zank* 31, 29b; 40, 5b.

תלוי sincere, sure | *aufrechtig, sicher* 7, 18 (origin uncertain).

תמה sign | *Zeichen* 36, 6 (Dan.).

תמה pl. wonders | *Wunder* 16, 11; 36, 7; 43, 25; 48, 14b.

תמור in place of | *anstatt* 3, 14; 4, 10b.

תמימים (?) integrity | *Redlichkeit* 7, 6d.

תעופה (?) nimbleness | *Flinkheit* (?) 45, 7e.

תעלה utility | *Nutzen* 30, 23d; 41, 14c.

תקוף force | *Stärke* 6, 13 (= S).

תקל niphal: take a false step, fall | *straucheln, fallen* 13, 22d; 32; 20b; hiphil: cause to fall | *zum Falle bringen* 15, 12. A.

תקלה stumblingblock | *Falle* 31, 7.

תקן arrange | *anordnen* 47, 9b

(Koh.).

תשכומת recompense (good or bad) | *Belohnung (gut oder schlecht)* 12; 2; 14, 6b; 35, 11; 48, 8.

תשבחה praise | *Lobeserhebung* 51, 12.

תשנוק torment | *Pein* 31, 20c. A.

PB-3957
513-24

BS1762 1904 / copy 2
Bible. O.T. Apocrypha. Ecclesiasticus.
The Hebrew text of the book of Ecclesia

BS
1762
1904

Bible. O. T. Apocrypha. Ecclesiasticus. Hebrew. 1:
... The Hebrew text of the book of Ecclesiasticus, ed.
brief notes and a selected glossary, by Israel Lévi ... L
Late E. J. Brill, 1904.

xlii, 85 p. 20 cm. (Semitic study series, ed. by R. J. H. Gott
and M. Jastrow jr. ... n°. III)

I. Lévi, Israel, 1856-1939, ed.
Semitic study series, 3.

II. Title. III. Series:

444531 BS1762 1904

229.4

CCSC/mmmb 15-41

Library of Congress

(r48b1)

